

СОВЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

Р
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52
С
П

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОН СОВЕТЫ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 115 от 27.12.2021

На № _____ от _____

КАРАР

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Мичән авыл жирлегенең Генераль
планын раслау турында

Шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендә гамәлдәге законнарны үтәү максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Уставының 19 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2006 елның 21 октябрәндәге 94 номерлы карары белән расланган Саба муниципаль районнда гавами тыңлаулар турындагы нигезләмә нигезендә, жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре муниципаль районнарның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре булуын һәм авыл жирлекләре территорияләрендә жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының бәяләмәсен исәпкә алып һәм үткәрелгән ачык тыңлауларның нәтижеләре буенча, Саба муниципаль районы Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең Генераль планын расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең Генераль планын раслау турында» 2017 елның 12 апрелендәге 115 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлегә карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы

Р.Н. Минниханов

**«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»
Дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә

Казан 2021

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Мичана авыл җирлегенең
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битләр номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	40
График материаллар		
2	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	20
2 Том Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	115
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	39
График материаллар		
3	Җирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдиме) М1:10000	5/1

ЭЧТӘЛЕК

№ 115 от 27.12.2021 1

Э
Н
С
А
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

Г
У

К

М

У

Н

А

М

И

Ф

Е

Н

Д

А

Е

Р

А

Б

Л

Р

Ф

И

М

У

Н

А

М

И

Ф

Е

Н

Д

А

Е

Р

А

Б

Л

Р

Ф

И

М

204 П ЕЛГА КАДӘР МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ.

4.

5.

У
Р
Ж
Р
Т
М

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичэн авыл жирлегенең торак

Н
Д
Р

табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары,

Т

Ф

Х

Н

Н

Н

К

Я

Ш

Ш

Б

Н

Я

Д

Н

В

У

Р

Ф

М

М

С

А

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

Н

агистраль, яса сәнәгать торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр һәм

агистраль һәм промысел торбаүткәргечләренә (газүткәргечләр, нефть үткәргечләр

дәвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дәвалау ресурсларын

саклана торган объектлар зоналары; саклана торган хәрби объектлар зоналары; хәрби

4.

5.

Ә

Махсус сакланылучы табигать территориялэренен (дэүлэт табигать тыюлыгы, милли

л

аТ

рЕ

рР

рР

рИ

рТ

рО

Территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм

рИ

рЯ

рЛ

рӨ

рР

рН

рЕ

рФ

рА

рИ

рО

рД

рР

рЫ

рА

рН

рИ

рЫ

рТ

рГ

рА

рН

рЕ

рР

рД

рӨ

рВ

рИ

рЯ

рТ

рН

рЧ

рИ

рС

рЕ

рМ

рА

рР

р

4.

5.

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең генераль планы проекты «Татарстан Республикасы пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан проектлауга йөкләмә нигезендә эшләнде.

Генераль планы эшләүгә заказчы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты.

Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең Генераль планы -шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү тирәлеген формалаштыру шартларын, жирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, жирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртүне, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклаулы табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитар иминлеккә шәһәр төзелеше таләпләрен билгеләүче территориаль планлаштыру документы.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

Генераль планы гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

Генераль планың барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Мичән авыл жирлегенең генераль планы проектына түбәндәгеләр керә:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатлары һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планы гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган нигезләмә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эзерләнә торган проектны нигезләү материаллары авыл жирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллар составында эшләнгән.

Текст материаллары жирлек территориясенең торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материалларда жирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы (ФЗ-190), «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон (ФЗ-131) нигезендә жирлекнең жирле әһәмияттәге чаралары расланьрга тиеш.

Саба муниципаль районы Мичэн авыл жирлегенең генераль планы проектын эшлэгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 29 гыйнварына үзгәрешләр белән) белән расланган, федераль әһәмияттәге автомобиль юллары федераль транспорты (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торба үткәргеч) өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 26 мартына үзгәрешләр белән) белән расланган Россия Федерациясенең энергетика өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрдәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең сәламәтлек саклау өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралдәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең югары һөнәри белем өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралдәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 2021 елның 13 августындагы 709 номерлы карары редакциясендә);

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2020 елның 3 ноябрдәге 28 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы;

- Саба муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керә торган Мичэн авыл жирлеге тарафыннан бирелгән рәсми белешмәләр.

САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МИЧЭН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТУРЫНДА ГОМУМИ МЭГЪЛҮМАТ

Мичэн авыл жирлеге чиге «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә кабул ителде.

Мичэн авыл жирлеге составына әлеге канун нигезендә Иске Мичэн (административ үзәк), Керәнле авылы, Яңа Мичэн авылы һәм Бакшанда авылы керә.

Мичэн авыл жирлеге Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында, Саба муниципаль районының төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан. Мичэн авыл жирлеге Саба муниципаль районының Олы Шыңар, Югары Симет, Корсабаш, Тимершык авыл жирлекләре һәм Татарстан Республикасының Арча муниципаль районы белән чиктәш.

Мичэн авыл жирлегенә гомуми мәйданы 7652,2852 га тәшкил итә, шул исәптән 203,4450 га торак пунктларның мәйданы, шулардан: Иске Мичэн авылы - 64,9815 га, Керәнле авылы - 44,7768 га, Яңа Мичэн авылы - 82,2028 га, Бакшанда авылы - 11,4839 га (картографик материал буенча).

Жирлектә ике балалар бакчасы, төп гомуми белем бирү мәктәбе, ике фельдшер-акушерлык пункты, ике авыл мәдәният йорты, авыл клубы, китапханә, почта элементәсе бүлеге һәм сәүдә объектлары бар.

Мичэн авыл жирлегенә Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ яисә муниципаль ара эһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла: «Байлар Сабасы-Тимершык» - Югары Симет - Алан, «Байлар Сабасы - Тимершык - Югары Симет - Алан» - Керәнле, «Корса тимер юл аерылышы бистәсе- Сүлә» һәм жирле эһәмияттәге автомобиль юллары.

САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МИЧЭН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ЖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТКӘ ИЯ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

Гомуми оештыру чаралары

Мичэн авыл жирлегенең үсеш юнөлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш программалары, төбәк һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрәндәге 707 номерлы карары белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 20 июнендәге 503 номерлы карары белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планына үзгәрешләр кертү расланды.

Казан агломерациясе составына керә торган Саба муниципаль районы расланган Стратегия кысаларында «Казан икътисадый зонасында калдыклар белән идарә итү» программасын гамәлгә ашыру территориясе булып тора.

Сәнәгать житештерүен үстерү чаралары

Мичэн авыл жирлегенең генераль планында сәнәгать житештерүен үстерү буенча чаралар каралмаган.

Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары

Мичэн авыл жирлегенең генераль планында агросәнәгать комплексын үстерү чаралары каралмаган.

Урман комплексын үстерү чаралары

Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары Мичэн авыл жирлегенең генераль планы, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар белән, һәм хисап чорына кадәр чорга документлар белән каралмаган.

Торак инфраструктурасын үстерү чаралары

Генераль планны гамәлгә ашыру чорында даими халык өчен яңа индивидуаль торак төзелеше өчен Иске Мичэн авылында якынча 2,70 гектар территория (27 участок) , Керәнле авылында - 0,70 гектар территория (7 участок), Яңа Мичэн авылында - 3,50 гектар территория (35 участок) кирәк булачак. Халыкның фаразланган саны аз арту, шулай ук Бакшанда авылындагы бүгенге көндә торак белән тәэмин ителеш югары булу сәбәпле, әлеге торак пункт өчен торак төзелешенә ихтыяж юк.

Генераль планда яңа торак төзелеше өчен 9,17 га территорияләр каралган (даими халык өчен 5,86 га, икенче торак төзүче халык өчен 3,31 га), шулардан:

- Иске Мичән авылында - 1,49 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен;
- Яңа Мичән авылында - 3,67 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен;
- Керәнле авылында - 4,01 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен.

Генераль планы тормышка ашыруның беренче чиратта (2025 елга кадәр) жирлектә индивидуаль торак төзелеше өчен 3,20 гектар территория каралган, шулардан:

- 0,70 га - Иске Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 0,84 мең кв.м (7 участок) тәшкил итәчәк;
- 1,17 га - Яңа Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 1,44 мең кв.м (12 участок) тәшкил итәчәк;
- 1,33 га - Керәнле авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 1,56 мең кв.м (13 участок) тәшкил итәчәк.

Генераль планы гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына (2026-2040 еллар) жирлектә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,97 га территория каралган, шулардан:

- 0,79 га - Иске Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 0,96 мең кв.м (8 участок) тәшкил итәчәк;
- 2,50 га - Яңа Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 3,00 мең кв.м (25 участок) тәшкил итәчәк;
- 2,68 га - Керәнле авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 3,24 мең кв.м (27 участок) тәшкил итәчәк.

Территориядә торак инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге
Саба муниципаль районы

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ ӨҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иске Мичән	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	0,70	+	-	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	0,84			
2	Иске Мичән	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	0,79	-	+	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	0,96			
3	Яңа Мичән авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	1,17	+	-	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	1,44			
4	Яңа Мичән авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	2,50	-	+	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	3,00			
5	Керәнле авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	1,33	+	-	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	1,56			
6	Керәнле авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	2,68	-	+	Мичән авыл жирлегенәң Генераль планы
				мең кв.м	-	3,24			

Халыкка хезмэт күрсәтү системасын үстерү чаралары

Генераль план белән, беренче чиратта Яңа Мичән авылында ижтимагый үзәк төзү каралган, аның составында спорт залы, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, жәмәгать туклануы предприятиеләре, почта элементәсе бүлеге, полиция участок пункты һәм банк бүлеге урнаштыру планлаштырыла.

Мәгариф оешмалары

Иске Мичән һәм Яңа Мичән авылларында урнашкан гомуми куәте 40 урынлы гамәлдәге балалар бакчалары һәм 129 укучылык төп гомуми белем бирү мәктәбе халыкның мәктәпкәчә белем бирү оешмаларына һәм гомуми белем бирү оешмаларына булган ихтыяжын тулысынча канәгатьләндрә.

2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән Яңа Мичән авылында 20 урынга исәпләнгән балалар бакчасына капитал ремонт ясау каралган.

Генераль планда беренче чиратта Иске Мичән авылында төп гомуми белем бирү мәктәбенә капитал ремонт каралган.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Мичән авыл жирлегенең генераль планы итеп гамәлдәге мәктәп базасында һәм Иске Мичән авылы мәдәният йорты составында беренче чиратта 88 урын һәм исәп-хисап срогына 10 урын булган балалар ижаты түгәрәкләрен оештыру тәкъдим ителә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Генераль план беренче чиратта каралган:

- Яңа Мичән авылы балалар бакчасы бинасында урнашкан сменага 14 кеше килү каралган фельдшер-акушерлык пункттын капитал ремонтлау;
- - Керәнле авылында урнашкан сменага 17 кеше йөри торган фельдшер-акушерлык пункттын искергәнгә күрә сүтү;
- проект куәте сменага 5 тапкыр килү булган фельдшер-акушерлык пункты төзелеше, Керәнле авылы фельдшер-акушерлык пунктының жимерелгән бинасы урынында.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә Керәнле авылында 2030 елга кадәр 92 урынга исәпләнгән авыл клубын жимерү, шулай ук 50 урынга исәпләнгән яңа авыл клубы төзү каралган.

Яңа Мичән авылында 2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән 210 урынлы авыл мәдәният йортына һәм китапханәгә 7,3 мең данә китап фонды куәте белән капитал ремонт каралган.

Спорт заллары

Генераль план белән беренче чиратта идән майданы 119,25 кв.м (типлаштырылган проект) тренажер залын Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында урнаштыру каралган.

Яссы спорт корылмалары

2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән Яңа Мичән авылында 878 кв.м майданлы спорт майданчыгы төзү каралган.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль план белән, беренче чиратта, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында 3 эш урыны булган килеш урнаштыру каралган.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль план нигезендә, 28 утырту урыны булган жәмәгать туклануы предприятиеләрен Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында урнаштыру каралган.

Банк бүлекчәләре

Генераль план беренче чиратта яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында банк бүлеген урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Генераль план белән беренче чиратта түбәндәге сәүдә предприятиеләрен төзү каралган:

- Иске Мичән авылында - сәүдә предприятиеләре - 40 кв.м сәүдә майданы;
- Яңа Мичән авылында - сәүдә майданы 85 кв.м булган сәүдә предприятиеләре;
- Керәнле авылында - сәүдә майданы 30 кв.метрға исәпләнгән сәүдә предприятиеләре.

Моннан тыш, Бакшанда авылында, анда халык саны 10 кешедән артмаган, кибетләр төзү каралмаган. Әлеге торак пунктка тарату сәүдәсенен күчмә чаралары (автокибетләр һәм автолавкалар) ярдәмендә беренче кирәк булган товарларны китерү планлаштырыла.

Элемтә бүлекләре

Генераль план белән беренче чиратта Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында почта элемтәсе бүлеген урнаштыру каралган.

Жәмәгать бәдрәфләрә

Генераль план буларак, беренче чиратта, жәмәгать бәдрәфләрә Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында 1 прибор күләмендә урнаштыру каралган.

Полиция

Генераль план белән беренче чиратта полициянең участок пунктын Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзек составында урнаштыру каралган.

Мичән авыл җирлегенә халкына социаль һәм мәдәни-көнкуреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү чаралары исемлегенә

№ т/б	Җирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлегенә	Күзәт		Җәмәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Җәмәлдәгә	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӨҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Мәгариф оешмалары									
1	Яңа Мичән авылы	Балалар бакчасы	Капиталь ремонт	урын	20	-	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
2	Иске Мичән	Төп гомуми белем бирү мәктәбе	Капиталь ремонт	урын	129	-	+	-	Мичән авыл җирлегенә Генераль планы
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Иске Мичән	Мәктәп, авыл мәдәният йорты каршындагы балалар ижаты түгәрәкләре	Оештыру	урыны	30	88	+	-	Мичән авыл җирлегенә Генераль планы
						10	-	+	
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары									
1	Яңа Мичән авылы	Фельдшер-акушерлык пункты (балалар бакчасы бинасында)	Капиталь ремонт	сменага йөреш	14	-	+	-	Мичән авыл җирлегенә Генераль планы
1	Керәнле авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Сүтү	сменага йөреш	17	-	+	-	Мичән авыл җирлегенә Генераль планы
			Яңа төзелеш		-	5			
Спорт заллары									
1	Иске Мичән	Төп гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Капиталь ремонт	кв.м	151	-	+		Мичән авыл җирлегенә Генераль планы
ҖИРЛЕ ӨҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
Мәдәният һәм ял итү учреждениеләре									
1	Керәнле авылы	Авыл клубы	Сүтү	урын	92	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елның план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе
			Яңа төзелеш		-	50			
2	Яңа Мичән авылы	Авыл мәдәният йорты	Капиталь ремонт	урын	210	-	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
		Китапханә		мең нөсхә	7,3	-			
Спорт заллары									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк (типовой проект) составындагы тренажер залы	Оештыру	кв.м	-	119,25	-	+	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Яссы спорт корылмалары									

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Яңа Мичән авылы	Спорт майданчыгы	Яңа төзелеш	кв.м.	-	878	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
Сәүдә предприятиеләре									
1	Иске Мичән	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	40	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
2	Яңа Мичән авылы	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	85	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
3	Керәнле авылы	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	30	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
4	Бакшанда авылы	Күчмә сәүдә чарасы	күчмә сәүдә чаралары ярдәмендә беренче кирәк булган товарларны китерү	-	-	-	+	+	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Оештыру	Эш урыннары	-	3	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
Жәмәгать туклануы предприятиеләре									

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган жәмәгать үзәге составында жәмәгать туклануы предприятиеләре	Оештыру	утырту урыннары	-	28	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Банк бүлекчәләре									
1	Яңа Мичән авылы	Банкның проектлана торган ижтимагый үзәк составындагы бүлеге	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Элемтә бүлекләре									
1	Яңа Мичән авылы	Почта элемтәсе бүлеге проектлана торган ижтимагый үзәк составында	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Жәмәгать хокук тәртибен саклау									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында полициянең участок пункты	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Жәмәгать бәдрәфләре									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать бәдрәфләре	Оештыру	прибор	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар									
1	Яңа Мичән авылы	Ижтимагый үзәк	Яңа төзелеш	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы

Зиратларны үстерү чаралары

Генераль план тарафыннан беренче чиратка каралган:

- Керәнле авылында кадастр номеры 16:35:120301:5 булган жир кишәрлеге өлешендә урнашкан 1,6008 гектар майданлы зиратны кадастр исәбенә куелмаган жирләрне су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйле рәвештә күмү;
- Бакшанда авылыннан көнбатышка таба урнашкан 1,3613 га майданлы зиратны кадастр номеры 16:35:120601:5 булган жир кишәрлеге өлешендә ябу, су объектларының су саклау зонасында урнашуы сәбәпле.

Гамәлдәге зиратларның ирекле территорияләре халыкның традицион каберлекләргә булган фараз ихтыяжларын тулысынча тәмин итә.

Мичән авыл жирлегенә генераль планы белән зиратларны тәртипкә китерү өчен жир төзелеше документларын территориянең функциональ кулланылышына яраклаштыру тәкъдим ителә, аерым алганда, «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» рөхсәт ителгән куллану төрен билгеләү белән 12.1.зират өчен жир кишәрлеге урнаштырыла. "Ритуаль эшчәнлек".

Мичан авыл жирлегендә зиратларны үстеру чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Керәнле авылы	Кадастр номеры 16:35:120301:5 булган жир кишәрлегендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләр өлешендә зират	Су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйлә рәвештә зират территориясен ябу	га	1,6008	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Бакшанд авылыннан кәнбатышка таба	Кадастр номеры 16:35:120601:5 булган жир кишәрлеге өлешендә зират	Су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйлә рәвештә зират территориясен ябу	га	1,3613	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

Туристлык-рекреация территорияләрэн үстерү чаралары

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы белән Саба туристик-рекреация зонасын - тарихи-мәдәни мирасны, дини объектлар челтәрен туплау зонасы, халык сәнгать һөнәрләре, жәлеп итүчән табигать территорияләре (урманнар, чишмәләр), спорт, спорт-сәламәтләндрү һәм спорт-күңел ачу объектлары челтәрен, спорт-күңел ачу объектлары челтәрен киңәйтү перспективалары белән кыска вакытлы ял объектларын оештыру тәкъдим ителә. Әлеге зона туристлык һәм халыкның түбәндәге рекреация һәм туризм төрләрәндә ихтыяжларын гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән: ял көне көне уңаеннан мәдәни-таных белү, археология, экскурсия-дини, этнографик, спорт-сәламәтләндрү, спорт-күңел ачу туризмы һәм туризм.

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы белән районда туристлык эшчәнлеген активлаштыру һәм үстерү максатыннан туристлык маршрутларын оештыру тәкъдим ителә, мондый маршрутларның берсе - Мичән авыл жирлеге территориясе буйлап үтәчәк «Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсия-дини һәм этнографик маршруты.

Генераль планда, беренче чиратта, Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан чишмәләрне төзекләндрү каралган.

Шулай ук генераль план нигезендә Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты нигезендә кадастр номеры 16:35:120503:40 булган жир кишәрлеген “авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр” категориясеннән рекреация, экотуризмны оештыру максатыннан “махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар жирләре” категориясенә күчерү каралган.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатында генераль план белән Мичән авыл жирлеге территориясе буйлап уза торган Кече Мишә елгасы яр бие полосасын һәм аның янындагы территорияне төзекләндрү тәкъдим ителә.

Мичән авыл жирлегенә генераль планында рекреация территорияләрен үстерү шулай ук жирле халыкның ялы зонасы һәм килүчеләрнең ял мәйданчыклары буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын да күздә тотта.

Мичән авыл жирлегендә туристик-рекреацион территорияләрне үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР									
1	Мичән авыл жирлеге	«Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсион-дини һәм этнографик маршруты	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Мичән авыл жирлеге	Чишмәләр	Төзекләндерү	объект	1	-	+		Мичән авыл жирлегенң Генераль планы
2	Мичән авыл жирлеге	Кече Мишә елгасы	ижтимагый рекреацион зоналар төзеп, яр бие полосасын һәм аңа якын территорияне төзекләндерү	-	-	-	+		Мичән авыл жирлегенң Генераль планы
3	Мичән авыл жирлеге (Иске Мичән авылы, Яңа Мичән авылы, Керәнле авылы)	Гомуми файдаланудагы яшелләндерү	яшел утыртмалар системасын оештыру	-	-	-	+	+	Мичән авыл жирлегенң Генераль планы

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
4	Мичән авыл жирлеге, Иске Мичән авылыннан көнчыгышка таба, кадастр номеры 16:35:120503:40 булган жир кишәрлеге	Су яны рекреациясенә төзекләндерелгән урыны	Рекреация өчен, экотуризмны оештыру өчен файдалану максатларында жир кишәрлекләрен «авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр» категориясеннән «махсус сакланылучы территорияләр һәм объектлар жирләре» категориясенә күчерү	га	3,7211	-	+	+	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары

Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү

Федераль эһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Россия Федерациясенә федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль автомобиль юллары өлкәсендә территорияль планлаштыру схемасында билгеләнде. Мичән авыл жирлегә территориясендә федераль дәрәжәдәге чаралар юк.

Региональ һәм жирле эһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасында һәм Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы проектында билгеләнде, шуңа күрә Мичән авыл жирлегенә генераль планы аларда билгеләнгән барлык чаралар исәпкә алынды.

Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы беренче чиратта 1,8 км озынлыктагы «Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе» региональ эһәмияттәге автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру) каралган.

Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегә территориясендә территорияль планлаштыру схемасында түбәндәгеләр каралган:

– беренче чиратта 2,8 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Тулушка - Яңа Мичән» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек ясау);

– беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Бакшанда авылына килү» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 1,6 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Керәнле-Сүлә» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Мичән авыл жирлегә территориясендә генераль план белән түбәндәгеләр каралган:

– беренче чиратта 0,3 км озынлыктагы «Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлек фермасына килү» жирле эһәмияттәге автомобиль юлына капитал ремонт (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы «Чума-Елга-Корса тимер юл аерылышы бистәсе» жирле эһәмияттәге автомобиль юлын төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

– беренче чиратта 0,2 км озынлыктагы жирле эһәмияттәге «Яңа Мичән авылына килү» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек ясау);

– беренче чиратта 0,3 км озынлыктагы «Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу» жирле эһәмияттәге автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Гомуми файдалануда булмаган автомобиль юлларын үстерү

Генераль план буларак, беренче чиратта, 0,2 км озынлыктагы жирле эһәмияткә ия «Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү» автомобиль юлын төзү каралган.

Ясалма корылмаларны үстерү

Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге территориясендә территориаль планлаштыру схемасында «Бакшанда авылына килү» жирле эһәмияттәге автомобиль юлында Кече Мишә елгасы аша күпер салу каралган.

Урам-юл челтәрен үстерү

Генераль планда Мичән авыл жирлегенең һәр торак пунктында урамнарны һәм юлларны капитал ремонтлау һәм төзү (асфальт-бетон өслек ясау) каралган. Торак пунктларның төп һәм ярдәмче урамнарының юл өлешенең торышы канәгатьләнәрлек булмауны исәпкә алып, гамәлдәге урам-юл челтәрен реконструкцияләү күздә тотыла.

**Мичән авыл жирлегенен
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ТӨБӘК ӘҖӘМИЯТЕНДӘГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	«Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,8	-	+	-	Татарстан Республикасы СТП
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	"Тулушка-Яңа Мичән"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,8	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
2	Мичән авыл жирлеге	"Бакшанда авылына килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
3	Мичән авыл жирлеге	"Керәнле-Сүлә"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,6	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
4	Мичән авыл жирлеге	«Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,3	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
5	Мичән авыл жирлеге	Чума-Елга-Корса тимер юл станциясе бистәсе»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
6	Мичән авыл жирлеге	"Яңа Мичән авылы янына килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
7	Мичән авыл жирлеге	«Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,3	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
Гомуми булмаган файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	"Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
Ясалма корылмалар									
1	Мичән авыл жирлеге	Кече Мишә елгасы аша «Бакшанда авылына килү» автомобиль юлында күпер кичүе	Яңа төзелеш	объект	-	1	+	-	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ (ЖИРЛЕК) ЧАРАЛАРЫ									
Урам-юл челтәре									
1	Иске Мичән	Залесная ур., Нагорная ур., Школьная ур., 9 май ур., төбәк юлыннан Залесная урамына кадәр илтүче юл	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,53	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Мирная ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,28	-	+		
2	Яңа Мичән авылы	Кооператив ур., Ленин ур., Строительная ур., Заречье ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,83	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Яңа ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,32	-	+		
3	Керәнле авылы	Молодежная ур., Школьная ур., Залесная ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,01	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Газовая ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,28	-	+		
4	Бакшанда авылы	Комсомольская ур., Клуб ур., Набережная ур.,	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,03	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар

Иске Мичән авылы, Яңа Мичән авылы, Керәнле авылы һәм Бакшанда авылы торак пунктлары өчен кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы буенча Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча Идарәсе мәгълүматлары нигезендә торак пунктлар жирләре буйлап уздырылган чикләр кабул ителде.

Мичән авыл жирлегенә генераль планы белән Иске Мичән, Яңа Мичән һәм Керәнле авылларындагы чикләрен үзгәртү каралган. Бакшанда авылының чикләрен үзгәртү каралмаган.

Генераль планда кадастр номерлары 16:35:120101:282, 16:35:120101:78 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләренә Иске Мичән авылы чикләреннән төшереп калдыру каралган, кадастр номерлары 16:35:120201:152, 16:35:120201:378 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләренә Яңа Мичән авылы чигеннән төшереп калдыру каралган, әлеге участокларда «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус жирләренә тәэмин итү өчен жирләр» категориясенә күчерергә тәкъдим ителә торган зиратларны урнаштыру белән бәйлә рәвештә, ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты нигезендә.

Шулай ук генераль план белән кадастр номеры 16:35:120301:189 булган жир кишәрлеген, су башнясы территориясенә торак пункты чикләре билгеләнүгә бәйлә рәвештә, Керәнле авылы чигеннән чыгару каралган.

**Мичән авыл җирлеге составына керүче
Саба муниципаль районы**

Жир кишәрлегенен кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенен майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлекләрен кертү/ Нигез
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Иске Мичән								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:35:120101:282	Торак пунктлар жирләре	Зиратлар урнаштыру өчен	Зират буларак	0,0985	0,0985	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
16:35:120101:78	Торак пунктлар жирләре	-	Зират буларак	1,3497	1,3497			
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-	0,0354			
Барлығы төшереп калдыруга					1,4836			
Яңа Мичән авылы								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:35:120201:152	Торак пунктлар жирләре	-	Зират буларак	3,0435	3,0435	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
16:35:120201:378	Торак пунктлар жирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Зират буларак	0,0860	0,0860			

Жир кишәрлегенен кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенен майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлекләрен кертү/ Нигез
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-	0,0812	махсус билгеләнештәге жирләр		
Барлыгы төшереп калдыруга					3,2107			
Керәнле авылы								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:35:120301:189	Торак пунктлар жирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Су башнясы урынына	0,0900	0,0900	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү	Объект территориясендә торак пункт чиге белән бүлешү
Барлыгы төшереп калдыруга					0,0900			

*РФ Икътисади үсеш министрлыгының "Жир кишәрлекләренән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында" 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгына (2015 елның 30 сентябреннән, 2017 елның 6 октябреннән, 2018 елның 9 августыннан, 2019 елның 4 февралендә үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) туры килә.

3.10.2 таблица

Олы Нырты авыл жирлеге составына керүче
Саба муниципаль районы

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӨҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иске Мичән	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тээмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	1,4836	-	+	-	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
2	Яңа Мичән авылы	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тээмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	3,2107	-	+	-	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
3	Керәнле авылы	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән, шулай ук кадастр исәбенә куелмаган жирләрне «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат алу жирләре, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	0,0900	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

Әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар

3.11.1 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге территориясендә әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
				Беренче чират	Исәп-хисап чоры	
1	«Саба» ЖЧЖенең гамәлдәге фермалары	Керәнле һәм Иске Мичән авылларында фермалар һәм торак зоналары чигендә махсус билгеләнештә яшелләндерү	га	+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы
2	«Саба» ЖЧЖенең гамәлдәге фермалары	тирес саклагычны янарту Керәнле һәм Яңа Мичән	Данә	+		тирес бетерү һәм тирес һәм тизәк куллануга эзерлек системаларын технологик проектлау нормативлары (НТП 17-99)
3	«Саба» ЖЧЖ МТП	СЗЗ билгеләү	ССЗ күләме м да	+		СЗЗ билгеләү турында карар
4	«Саба» ЖЧЖенең гамәлдәге фермалары	Агып төшүче суларны чыгару схемасын эшләү	Данә	+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы
5	«Саба» ЖЧЖенең гамәлдәге фермалары	СЗЗ билгеләү	ССЗ күләме м да	+		СЗЗ билгеләү турында карар
6	Бакшанда торак пунктында чишмә	ЗСО проектын эшләү	I,II,III поясларның күләме	+		ЗСО проекты
7	«Саба» ЖЧЖенең гамәлдәге скважиналары	ЗСО проектын эшләү	I,II,III поясларның күләме	+		ЗСО проекты
8	Яр буе саклау полосалары чикләренә керә торган авыл хужалыгы җирләре полосалары	Яр буе яклау полосалары чикләрендә җирләренә сөрүне булдырмау максатларында махсус билгеләнештәге яшелләндерү.	га	+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы
9	Югары вольтлы линияләр	Саклау зоналары режимын бозган урыннарда жир асты салу	м	+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы

- 4.
- 5.

№ т/б	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
				Беренче чират	Исәп-хисап чоры	
10	Төбәк юллары	Махсус билгеләнештәге яшелләндерү	га	+		Мичән авыл жирлегенең генераль планы
11	Мишә елгасының яр буе полосалары һәм аның кушылдыклары буйлап	Махсус билгеләнештәге яшелләндерү	га	+		Мичән авыл жирлегенең генераль планы
12	Керәнле бистәсенен көньягындагы зират	Су саклау зонасында урнашуга бәйле рәвештә тулысынча ябылу	га	+		Мичән авыл жирлегенең генераль планы
13	Бакшанда бистәсеннән көнбатышка таба зират	Су саклау зонасында урнашуга бәйле рәвештә тулысынча ябылу	га	+		Мичән авыл жирлегенең генераль планы

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

3.12.1 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны су белән тәэмин итү системасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
2	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы	Су жыю жайланмасы	Яңа төзелеш (скважиналарны халык ихтыяжлары нигезендә бораулау)	данә	-	+	+	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
3	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы	Су белән тәэмин итү чөлтәрләре	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
4	Авыл җирлеге территориясе	Су куллануны исәпкә алу нокталары	өештыру	данә	-	+	+	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
5	Авыл җирлеге территориясе, кадастр номерлары 16:35:120502:29, 16:35:120502:30, 16:35:120501:31, 16:35 120503:33, 16:35 булган җир кишәрлекләре	Су белән тәэмин итү чыганакалары	ЗУ «авыл хужалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен җирләр, оборона җирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр» категориясенә күчәрелә	данә	5	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты

3.12.2 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичэн авыл җирлеге составына керүче торак пунктларны су белән тәэмин итү системасын үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Авыл җирлеге территориясе	Канализациянең автоном системасы	Яңа төзелеш	данә	-	+	+	Мичэн авыл җирлегенең Генераль планы

3.12.3 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичэн авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар территорияләрен санитар чистарту чаралары исемлеге

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Авыл җирлеге территориясе	территорияне планлы-даими санитар чистарту	Оештыру	данә	1	+	+	Мичэн авыл җирлегенең Генераль планы
2	Иске Мичэн авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичэн авылы, Бакшанда авылы	Контейнерлар	Оештыру	данә	12	+	+	Мичэн авыл җирлегенең Генераль планы

3.12.4 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларны жылылык белән тәэмин итү чаралары исемлегенә

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлегенә	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР								
1	Яңа Мичән авылы	Жәмәгать үзәген өчен БМК	Яңа төзелеш	данә	1	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Керәнле авылы	Авыл клубы өчен БМК	Яңа төзелеш	данә	1	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
3	Керәнле авылы	Фельдшерлык- акушерлык пункты өчен БМК	Яңа төзелеш	данә	1	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

3.12.5 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларны газ белән тәэмин итү чаралары исемлегенә

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлегенә	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР								
1	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы, Бакшанда авылы	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Яңа төзелеш	км.	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Яңа Мичән авылы	Газны редукцияләү пункты	Яңа төзелеш	данә	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

3.12.6 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларны электр белән тәэмин итү чаралары исемлегенә

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлегенә	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР								
1	Иске Мичән	ТП 10/0,4 кВ	Яңа төзелеш	кВА	31,16	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Яңа Мичән авылы	ТП 10/0,4 кВ	Яңа төзелеш	кВА	77,43	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
3	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы, Бакшанда авылы	ВЛ 10, 0,4 кВ	Реконструкция	км.	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
4	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы, Бакшанда авылы	ТП 10/0,4 кВ	Реконструкция	-	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
5	Иске Мичән авылы, Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы, Бакшанда авылы	ВЛ 10, 0,4 кВ	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

3.12.7 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларның аз токлы чөлтәләргә буенча чаралар исемлегенә

№ т/б	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлегенә	Куәте	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӘГӘ ЧАРАЛАР								
1	Иске Мичән	АТС	Житештерү куәтен арттырып реконструкция	данә	280	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

Гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары

№ т/б	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
				Беренче чират	Исәп-хисап чоры	
1	Иске Мичән һәм Яңа Мичән торак пунктлары янындагы буалар	Пирсларны төзекләндерү	Данә	+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы.
2	Мичән авыл җирлеге	Ирекле янгын сүндерү сагы булдыру		+		Мичән авыл җирлегенең генераль планы.
3	Мичән авыл җирлеге	Сөйләм сирена жайланмаларын урнаштыру	Данә	+		

1. ФУНКЦИОНАЛЬ ЗОНАЛАР ПАРАМЕТРЛАРЫ

4.1 таблица

Мичән авыл җирлегенең генераль планы проектында кулланыла торган функциональ зоналарның параметрлары

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Җир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренең кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар ¹
1	Шәхси торак йортлар салу зонасы	- йорт янындагы җир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар; -торак төзелешенә хезмәт күрсәтү өчен кирәкле, шулай ук гражданның яшәвенә бәйлә капитал төзелеш объектлары	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 3 (мансардны да кертеп); Төзелеш коэффициенты: 0,2-0,3	2.1; 2.2; 2.3; 2.7; 2.7.1; 12.0	Индивидуаль торак йортлар төзү
2	Күпфункциональ ижтимагый-эшлекле зона	административ учреждениеләр; - көнкүреш хезмәтләре күрсәтүне тәмин итүче объектлар; - кунакханә хезмәт күрсәтү объектлары; - ветеринария хезмәтләре күрсәтүне тәмин итүче объектлар; -социаль хезмәт күрсәтү объектлары; - сәүдә объектлары, базарлар - жәмәгать туклану объектлары; -эшкуарлык һәм эшлекле идарә объектлары; - банк һәм иминият хезмәтләре күрсәтүче учреждениеләр; - эчке хокук тәртибен тәмин итү өчен кирәкле объектлар;	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); Төп төзелешнең иң чик биеклеге: 20 м; Төзелеш коэффициенты: 1	3.0; 3.1; 3.3; 4.0; 4.2; 4.3; 4.4; 4.5; 4.6; 12.0	-Жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләре, банк бүлекчәсе, күрү залы, мәктәп каршындагы балалар ижаты түгәрәкләре, почта элемтәсе бүлгәе, полициянең участок пункты, Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында спорт залы; -Иске Мичән авылында, Яңа Мичән авылында, Керәнле авылында сәүдә предприятиеләре; - Бакшанда авылындагы күчмә сәүдә чарасы

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренен кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар1
3	Махсулаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы	- медицина хезмәте күрсәтү объектлары; - дини файдаланудагы биналар һәм корымалар; - мәгариф һәм агарту объектлары; - мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү объектлары, мәгариф түгәрәкләре; - мәдәният объектлары, мәдәни-ял итү эшчәнлегә объектлары; күңел ачу чараларын оештыру өчен билгеләнгән объектлар; - спорт объектлары; - күргәзмә-ярминкә эшчәнлеген башкару өчен билгеләнгән объектлар;	Төп төзелештәге катларның иң чик саны: 5 (мансардны да кертеп); Төп төзелешнең иң чик биеклеге: 20 м; Төзелеш коэффициенты: 0,8	3.4; 3.5; 3.6; 3.7; 3.8; 4.8; 5.1; 12.0	-Авыл мәдәният йортында мәктәп каршындагы балалар ижат түгәрәкләре; -Фельдшерлык- акушерлык пункты; - Авыл клубы; -Спорт майданчыгы
4	Житештерү зонасы	Жир асты байлыкларын табу, аларны эшкәртү, сәнәгать ысулы белән эйберләр ясау максатларында капитал төзелеш объектларын урнаштыру	Билгеләнми	1.18; 4.9; 6.9; 7.2; 12.0	-
5	Инженерлык инфраструктурасы зонасы	- элемент объектлары, почта бүлекчәләре; - мәгълүматны саклау һәм эшкәртү объектлары; -торбаүткәргеч транспорт;	Билгеләнми	6.8; 7.5; 12.0	-
6	Транспорт инфраструктурасы зонасы	-хезмәт автотранспортын саклау өчен даими яисә вакытлыча гаражлар, тукталышлар урнаштыру; -юл сервисы объектлары; - кешеләр яисә йөкләр ташу өчен кулланыла торган төрле юллар һәм корымалар урнаштыру;	Билгеләнми	4.9; 7.0; 7.2; 12.0	-
7	Авыл хужалыгы жирләре зонасы	авыл хужалыгы культуралары житештерүгә бәйле авыл хужалыгы жирләрендә хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашыру; авыл хужалыгы терлекләрен көтү; - кыр юллары;	Билгеләнми	1.0; 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.16; 1,18; 12.0	-

№ т/б	Функциональ зона исеме	Функциональ зонаның билгеләнешен тасвирлау	Функциональ зона параметрлары	Жир кишәрлекләрен функциональ зонада рөхсәт ителгән файдалану төрләренен кодлары	Урнаштыру өчен планлаштырылган объектлар ¹
8	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	- Шәхси ярдәмче хужалык алып бару; - Авыл хужалыгын фәнни яктан тәмин итү; - крестьян-фермер хужалыгын алып бару; - балык үрчетү; - саклык урман үсентеләре булдыру; Лесная	Төзелеш коэффициенты: 0,8	1.1; 1.5; 1.7; 1.13; 1.14; 1.15; 1.16; 1.17; 2.2; 12,0	-
9	Ял итү зонасы	- ял итү һәм туризм өчен урыннар булдыру; базаларны, чатыр лагерьларын урнаштыру; - табигатьне саклау һәм табигатьне торгызу буенча кирәкле чараларны гамәлгә ашыру;	Билгеләнми	5.0; 5.1.3; 5.2	-
10	Урманнар зонасы	- яклау урманнарын карау; -яклау урманнарында рөхсәт ителгән башка хужалык эшчәнлеге, тыюлыкларда табигать ресурсларыннан файдалану режимын үтәү, аеруча кыйммәтле булган жирләрнең үзенчәлекләрен саклау; - - агач һәм агач булмаган ресурсларны эзерләү, беренчел эшкәртү һәм чыгару эшчәнлеге; - урманнарны саклау һәм торгызу;	Билгеләнми	9.1; 10.0; 10.1; 10.2; 10.4;	-
11	Зиратлар зонасы	күмү урыннарын урнаштыру	Билгеләнми	12.0; 12.1	-
12	Акваторияләр зонасы	-су объектлары;	Билгеләнми	11.0	-
13	Башка зоналар	-гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре; -урам-юл челтәре	Билгеләнми	12.0; 12.3	-

1. Билгеле бер функциональ зонада урнаштыру өчен планлаштырылган барлык федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, жирле әһәмияттәге объектларны (сызыклы объектлардан тыш) үз эченә ала.

**«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»
Дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

**Генераль план проектын нигезләү материаллары
Аңлатма язуы**

Казан 2021

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Мичана авыл җирлегенең
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битләр номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	40
График материаллар		
2	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	20
2 Том Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	115
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	39
График материаллар		
3	Җирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдиме) М1:10000	5/1

ЭЧТӨЛӨК

К
М
М
ИИ
МӨИ
ИИ
ЖИ
АА
ӨВ
БВИ
СН
ДИ
ДЖ
ДЖ
КИ
КИ
КИ

2046 ЕЛГА КАДӘР МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ.

КЕ
КЕ
КЕ
СР
АН
КЕ
КӨ
МӨ
КИ
КК
КИ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенен торак

КИ
КИ
КИ
КИ
КК
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ
КИ

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең генераль планы проекты «Татарстан Республикасы пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан проектлауга йөкләмә нигезендә эшләнде.

Генераль планы эшләүгә заказчы - Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты.

Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең Генераль планы -шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү тирәлеген формалаштыру шартларын, жирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, жирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртүне, территорияләре функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклаулы табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитар иминлеккә шәһәр төзелеше таләпләрен билгеләүче территориаль планлаштыру документы.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакытлыча срокларына эшләнде:

Генераль планы гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2025 елга кадәр.

Генераль планың барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы - 2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Мичән авыл жирлегенең генераль планы проектына түбәндәгеләр керә:

Текстлы материаллар - территориаль планлаштыруның максатлары һәм бурычларын, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген һәм генераль планы гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган нигезләмә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эзерләнә торган проектны нигезләү материаллары авыл жирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллар составында эшләнган.

Текст материаллары жирлек территориясенең торышын, аны комплекслы үстерү проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары исемлеген үз эченә ала.

График материалларда жирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы (ФЗ-190), «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон (ФЗ-131) нигезендә жирлекнең жирле әһәмияттәге чаралары расланьрга тиеш.

Саба муниципаль районы Мичэн авыл жирлегенең генераль планы проектын эшлэгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 29 гыйнварына үзгәрешләр белән) белән расланган, федераль әһәмияттәге автомобиль юллары федераль транспорты (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торба үткәргеч) өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 26 мартына үзгәрешләр белән) белән расланган Россия Федерациясенең энергетика өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрдәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең сәламәтлек саклау өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралдәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенең югары һөнәри белем өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралдәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 2021 елның 13 августындагы 709 номерлы карары редакциясендә);

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2020 елның 3 ноябрдәге 28 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы;

- Саба муниципаль районы Башкарма комитеты һәм аның составына керә торган Мичэн авыл жирлеге биргән рәсми белешмәләр.

МИЧЭН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Жирлекнең Генераль планы - жирлекнең шәһәр төзелеше үсеше стратегиясен билгели торган территорияль планлаштыру документы.

Генераль план халыкның һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә тормыш эшчәнлеге мохитен формалаштыру шартларын, жирлекләренң территорияләрен үстерү юнәлешләрен һәм чикләрен билгеләүче, территорияләрне зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитария иминлеген билгеләүче төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Мичән авыл жирлегенең генераль планын эшлөгәндә территорияль планлаштыруның төп максатлары түбәндәгеләр:

федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территорияне үстерүгә идарә итүнең нәтижәле инструментын булдыру;

авыл жирлегенең муниципаль берәмлек буларак бөтенлеген территорияль планлаштыру чаралары белән тәмин итү;

инженерлык һәм транспорт инфраструктурасын үстерүне исәпкә алып, жирлекнең рекреацион һәм социаль-икътисадый потенциалын максимал ачуга туры килә торган территорияне планлаштыру оешмасы, территорияне функциональ яктан зоналарга бүлү һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эзерләү.

Генераль планының проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру мәсьәләләрен комплекслы хәл итү ; жирлекнең территорияль, инфраструктура һәм социаль-икътисадый үсеше; территорияль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен эшләү; инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Күрсәтелгән максатларны гамәлгә ашыру территорияль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

әлеге проблемаларны муниципаль мохит параметрларын, яшәп килгән тормыш тәмин итү ресурсларын, шулай ук аерым кабул ителгән шәһәр төзелеше карарларын анализлау нигезендә хәл итүне тәмин итә торган торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау;

территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырыла торган чикләрен чагылдыру);

шәһәр төзелешен зоналаштыру, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыручы торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү;

үсешнең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигый, социаль һәм рекреацион компонентларының үзара килештерелгән һәм балансланган динамикасын тәмин итә торган Мичән авыл жирлеген үстерү параметрларын билгеләү;

әйләнә-тирә табигать мохитен саклап калган очракта, авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген тәмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген эзерләү;

капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә жирләренең гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләре.

МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ

Икътисадый-географик урыны. Саба муниципаль районының урнашу системасында Мичән авыл жирлеге

Мичән авыл жирлеге чиге «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә кабул ителде.

Мичән авыл жирлеге составына әлеге канун нигезендә Иске Мичән (административ үзәк), Керәнле авылы, Яңа Мичән авылы һәм Бакшанда авылы керә.

Мичән авыл жирлеге Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында, Саба муниципаль районының төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан. Мичән авыл жирлеге Саба муниципаль районының Олы Шыңар, Югары Симет, Корсабаш, Тимершык авыл жирлекләре һәм Татарстан Республикасының Арча муниципаль районы белән чиктәш.

Мичән авыл жирлегенең гомуми мәйданы 7652,2852 га тәшкит итә, шул исәптән 203,4450 га торак пунктларның мәйданы, шулардан: Иске Мичән авылы - 64,9815 га, Керәнле авылы - 44,7768 га, Яңа Мичән авылы - 82,2028 га, Бакшанда авылы - 11,4839 га (картографик материал буенча).

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе нигезендә Саба муниципаль районы Казан икътисадый зонасына керә. Казан икътисадый зонасының тармак структурасы химия сәнәгате (химия һәм нефть химиясе), электр энергетикасы, машина төзелеше (авиатөзелеш, судно төзелеше, электр жиһазлары житештерү), жиңел сәнәгать, агросәнәгать комплексы, яңа төзелеш һәм төзелеш материаллары житештерү тармаклары белән билгеләнә.

Жирлектә ике балалар бакчасы, төп гомуми белем бирү мәктәбе, ике фельдшер-акушерлык пункты, ике авыл мәдәният йорты, авыл клубы, китапханә, почта элементәсе бүлеге һәм сәүдә объектлары бар.

Мичән авыл жирлегенең Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла: «Байлар Сабасы-Тимершык» - Югары Симет - Алан, «Байлар Сабасы - Тимершык - Югары Симет - Алан» - Керәнле, «Корса тимер юл аерылышы бистәсе- Сүлә» һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары.

Халыкны күчерү системасындагы роле

Мичән авыл жирлегенең территорияль оешмасы Саба муниципаль районының урнашу системасының бер өлеше булып тора, ул Татарстан Республикасының урнашу системасына керә һәм аның территориясен үстерүнең гомуми билгеләре белән дә, шәһәр төзелеше ситуацияләре белән дә характерлана.

Халыкны күчерү системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып автомобиль юлы тора, аның буенча торак пунктларның бер-берсе белән, Байлар Сабасы һәм Казан шәһәре район үзәге белән элементәсе гамәлгә ашырыла .

Мичэн авыл жирлегендә әлеге автомобиль юллары региональ яки муниципальара әһәмияткә ия Байлар Сабысы-Тимершык» - Югары Симет-Алан, «Байлар Сабасы - Тимершык - Югары Симет - Алан» - Керәнле автомобиль юллары.

Елга челтәре икенче система барлыкка китерүче фактор булып тора, аның буенча тарихи үсеш нәтижәсендә жирлек, район һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясен күчереп утырту системасы формалаша башлады. Мичэн авыл жирлегендә елга челтәре Кече Мишә елгасы белән тәкъдим ителгән.

2019нчы ел башына Мичэн авыл жирлегенең уртача тыгызлыгы 1 кв. километрга 8,9 кеше тәшкит иткән.

Мичэн авыл жирлеге территориясендә 681 кеше яшәгән халык дүрт торак пункт территориясендә яши: Иске Мичэн авылы - жирлек үзәге, Керәнле авылы, Яңа Мичэн һәм Бакшанда авылы - гади торак пунктлар.

Мичэн авыл жирлегенең урнашу системасы ике рангтан тора.

Беренче рангны жирлек үзәге Иске Мичэн авылында 245 кеше яши, анда административ функцияләр, мәгариф, мәдәният, спорт, сәламәтлек саклау оешмалары, сәүдә предприятиеләре урнашкан.

Икенче рангны халык саны 117 кеше булган Керәнле авылы, Яңа Мичэн авылы, халкы 312 кеше һәм Бакшанда авылы, халкы 7 кеше булган.

Жир фондына характеристика

Жир фондын категорияләр буенча бүлү

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык жирләр аның жир ресурслары буларак карала, алар я хужалык әйләнешенә жәлеп ителгән, я анда файдаланылырга мөмкин.

Россия Федерациясе Жир кодексының 7 п.1 статьясы нигезендә Россия Федерациясендә максатчан билгеләнеш буенча жирләр түбәндәге категорияләргә бүленә:

авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр;

торак пунктлар жирләре;

сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр;

махсус сакланылучы территорияләрнең һәм объектларның жирләре;

урман фонды жирләре;

су фонды жирләре;

запас жирләр.

Мичэн авыл жирлегенең гомуми мәйданы 7652,2852 га (картографик материал буенча) тәшкит итә.

Урман фонды жирләре 1773,2651 гектар мәйданны били, бу авыл жирлегенең 23,2%ын тәшкит итә (картографик материал буенча).

Мичэн авыл жирлеге территориясенә башка категорияләре буенча мәгълүмат юк.

Жир фондын милек рәвешләре буенча бүлү

Мичэн авыл жирлеге территориясендә федераль милектәге жирләрнең барлыгы турында мәгълүмат юк.

Әмма, Урман кодексының 8 маддәсе нигезендә, урман фонды жирләре составындагы урман кишәрлекләре федераль милектә. Мичән авыл жирлеге территориясендә федераль милектәге 1773,2651 гектар урман жирләре бар. Шулай ук жирлек буенча 4,5 км озынлыктагы «Казан – Кукмара» Горький тимер юлы участогы уза, ул федераль милектә.

Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматларына караганда, авыл жирлеге территориясендә кадастр номеры 16:35:120501:36 булган, республика милкендәге 0,2430 га майданлы жир кишәрлеге урнашкан.

Мичән авыл жирлеге территориясендә башка төр һәм милек хокукларында жир кишәрлекләре барлыгы турында мәгълүмат юк.

Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хужалык ягыннан үзләштерү һәм жәмгыятьне икътисадый үстерү дәрәжәсенә иң зур йогынты ясай.

Мичән авыл жирлеге башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 2014 ел башына халык саны 681 кеше тәшкил иткән.

Мичән авыл жирлегенәң демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 3.3.1 нче таблицادا бирелгән.

3.3.1 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге халкының демографик структурасы
2019 ел башына, кеше

№ т/б	Күрсәткечләр	Иске Мичән	Керәнле авылы	Яңа Мичән авылы	Бакшанда авылы	Барлыгы Мичән авыл жирлеге буенча
1	Халык саны, барлыгы	245	117	312	7	681
Шул исәптән:						
1.1	Балалар яшендә:	47	13	51	1	112
1.1.1	1 яшькә кадәр	6	2	5	1	14
1.1.2	1-6 яшь	12	4	14	0	30
1.1.3	7-15 яшь	29	7	32	0	68
1.2	Эшкә сәләтле яшәтәге	151	75	167	3	396
1.2.1	16-17 яшь	5	2	8	1	16
1.2.2	18-54 яшьлек хатын-кызлар өчен	56	32	67	2	157
1.2.3	18-59 яшьлек ирләр өчен	90	41	92	0	223
1.3	Хезмәткә сәләтле яшәтән өлкәнрәк	47	29	94	3	173
1.3.1	55 яшәтән өлкәнрәк хатын-кызлар өчен	34	16	62	3	115
1.3.2	60 яшәтән өлкәнрәк ир-атлар өчен	13	13	32	0	58
2	Халыкның гомуми үсеше	-2	0	-1	-1	-4
Шул исәптән:						
2.1	Табигый	-2	0	0	-1	-3
2.1.1	Туды	1	0	0	0	1
2.1.2	Үлдә	3	0	0	1	4
2.2	Механик	0	0	-1	0	-1
2.2.1	Килдә	0	0	0	0	0
2.2.2	Китте	0	0	1	0	1

Халыкның күп өлеше (46%) Яңа Мичән авылында яши. Административ үзәктә - Иске Мичән авылында 245 кеше (36%) яши.

Мичән авыл жирлегендә хезмәткә сәләтле яшътәге халык саны (396 кеше) хезмәткә яраксыз яшътәге (173 кеше)кешеләрдән күбрәк булуына игътибар итәргә кирәк, бу - уңай тенденция.

Шулай итеп, гамәлдәге торак пунктларның яшъ структурасы хезмәткә сәләтле яшътәге халыкның шактый өлеше, хезмәткә сәләтле яшътән өлкәнрәк төркемнең шактый аз өлеше һәм хезмәткә сәләтле яшътән кечерәк төркемнең дәрәжәсе белән характерлана.

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, 2019 елның 1 гыйнварына жирлектә үлүчеләр саны туучылар саныннан артып китә. Шунның нәтижәсе буларак, халыкның табигый артуы тискәре күрсәткечкә ия.

Халыкның миграция үсеше шулай ук тискәре әһәмияткә ия, китүчеләр саны Мичән авыл жирлегенә килүчеләр саныннан күбрәк.

Нәтижәдә, жирлектә халык саны кимүе күзәтелә.

Житештерү территорияләре

Мичән авыл жирлеге территориясендә сәнәгать житештерүе объектлары юк.

Коммуналь-склад хужалыгы объектларыннан жирлек территориясендә Иске Мичән авылы янындагы материаллар склады урнашкан.

Бакшанда авылыннан төньяк-көнчыгышка гомумтаралган файдалы казылмалар карьерасы урнашкан.

Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары житештерү һәм халыкны тәмин итү, авыл хужалыгы өчен житештерү чаралары житештерү һәм авыл хужалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыйльләнүче макроикътисад тармаклары жыелмасыннан гыйбарәт.

Агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары - үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары.

Мичән авыл жирлегенә төп авыл хужалыгы белгечлеге - сөт-ит терлекчелеге һәм бөртекле үсемлекчелек.

Үсемлекчелек культуралы үсемлекләренә билгеле бер төркемнәрен үстерү белән бәйле ярдәмче хужалыкларга бүленә. Бөртекле хужалык, бәрәңге һәм яшелчәчелек, техник культуралар үстерү, азык житештерү (азык культуралары үстерү)һәм бакчачылык төп юнәлешләр булып тора.

Терлекчелекнең төп тармаклары - сөт һәм ит терлекчелеге.

Мичән авыл жирлеге территориясендә түбәндәгеләр эшли:

жирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан үсемлекләренә питомнигы;

«Саба» ЖЧЖенең Яңа Мичән авылы янындагы 1033 башка исәпләнгән эре мөгезле терлек фермасы;

Керәнле авылы янындагы 242 башка исәпләнгән эре мөгезле терлек фермасы;

Иске Мичән авылыннан көньяктарак урнашкан умарталык;

умарталыкларның хужалык урыны, Иске Мичэн авылы янында;
Жирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан 3 умарталык;
Корса тимер юл аерылышы бистәсе янында урнашкан умарталык;
Иске Мичэн авылында урнашкан машина-трактор паркы;
Яңа Мичэн авылында урнашкан ашлык склады;
Иске Мичэн авылы янындагы ашлык склады

Урман комплексы

Россия Федерациясе Урман кодексы, шулай ук Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә урман фонды жирләренә урман белән капланган һәм капланмаган жирләренә кертәләр.

Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә урман фонды жирләренә урман жирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм капланмаган жирләр һәм аны торгызу өчен билгеләнгән жирләр - (алан һәм башкалар) һәм урман хужалыгын алып бару өчен билгеләнгән урман түгел жирләр (урман юллары, сазлыklar һәм башкалар) керә. Оборона жирләрендә һәм торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларыннан тыш, барлык урманнар урман фондын барлыкка китерә.

Мичэн авыл жирлегенең урман фонды 3085,6423 гектар мәйданны били, бу авыл жирлегенең барлык мәйданының 40,3%ын тәшкил итә.

Мичэн авыл жирлеге территориясендә Корса кишәрлеге урманчылыгының “Саба урманчылыгы” ДКУ урманнары урнашкан.

Урман фонды урманнарыннан тыш, жирлек территориясендә шулай ук урман фондына кермәгән, гомуми мәйданы 445,2368 га булган урман жирләре һәм урман утыртмалары (агач-куаклык) да бар. Әлеге урман утыртмалары авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә, сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләрендә, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләрдә, оборона жирләрендә, башка махсус билгеләнештәге жирләрдә урнашкан һәм жирләренә тискәре табигый, антропоген һәм техноген күренешләрдән яклауны тәмин итү өчен билгеләнгән.

Урман фондын максатчан билгеләнеше һәм яклау категорияләре буенча бүлү

Урман фонды жирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча яклау, эксплуатацияләү һәм резерв урманнарына бүленә.

Жирлек территориясендә яклау урманнары да (559,8440 га), шулай ук эксплуатация урманнары да (2525,7983 га) бирелгән.

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау, су саклау, саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләренә саклау максатларында, аларны саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдаланып үзләштерелергә тиеш.

Жирлек территориясендә саклагыч урманнар - табигать һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар - гомуми файдаланудагы тимер юллары, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, Россия Федерациясе субъектлары милкендә булган гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буенда урнашкан урманнарны саклау полосалары.

Урманнарның файдалы функцияләрен саклап калуны тәэмин итеп, югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы, максималь нәтижәле алу максатларында үзләштерелергә тиешле урманнар эксплуатациягә керә.

Торак фонды

2019 елның 21 гыйнварына Мичән авыл жирлегенең торак фонды күләме 19,22 мең кв.м тәшкил итә. Хәзерге вакытта Мичән авыл жирлегенең торак фонды шәхси төзелеш белән тәэмин ителгән.

3.7.1 таблица

2019 ел башына Мичән авыл жирлегенең гамәлдәге торак фондына характеристика

№ т/б	Атамасы	Тәэмин ителеш: кв.м/кеше.	Күпфатирлы (күпкатлы) торак фонды, мең кв.м.	Шәхси торак фонды, мең кв.м
1	Иске Мичән	27,0	-	6,61
2	Керәнле авылы	34,3	-	4,02
3	Яңа Мичән авылы	25,0	-	7,81
4	Бакшанда авылы	111,4	-	0,78
Барлығы жирлек буенча:		28,2	-	19,22

Халыкның торак белән тәэмин ителеш күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры) тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын характерлаучы күрсәткечләрнең берсе булып тора. Мичән авыл жирлеге буенча 2019 ел башына торакның гомуми мәйданы 28,2 кв.м. туры килә, шул исәптән:

- Иске Мичән авылында - 27,0 кв.м./кеше;
- Керәнле авылында - 31,5 кв.м./кеше;
- Яңа Мичән авылында - 25,0 кв.м./кеше;
- Бакшанда авылында - 111,4 кв.м./кеше.

Керәнле һәм Бакшанда авыл жирлегендәге торак пунктларда торак белән тәэмин ителешнең шундый югары күрсәткече «ТР БТИ» АЖ балансында торак пунктларның бөтен торак фонды, шул исәптән даими халык булмаган торак йортлар булуы белән бәйле. Торак пунктларда торак йортларның бер өлеше жәйге чорда гына дачалар яки икенче торак буларак кулланыла.

3.7.2 таблица

2019 ел башына Мичән авыл жирлегендә икенче торак өчен (язылмаган кешеләр өчен, вакытлыча яшәү өчен торак) торак фонды

№ т/б	Торак пункт	Йортлар саны	Мәйданы, мең кв.м.
1	Иске Мичән	3	0,18
2	Керәнле авылы	6	0,33
3	Яңа Мичән авылы	2	0,11
4	Бакшанда авылы	10	0,48
Барлығы жирлек буенча:		16	1,10

Шулай итеп, әгәр даими яшәүчеләрне һәм даими халык өчен торак фондын гына исәпкә алсак, халыкның торак белән тәэмин ителеш күрсәткече 26,6 кв.метрга кадәр кими, шул исәптән:

- Иске Мичән авылында - 26,2 кв.м./кеше;
- Керәнле авылында - 34,3 кв.м./кеше;
- Яңа Мичән авылында - 24,7 кв.м./кеше;
- Бакшанда авылында - 42,8 кв.м./кеше.

Соңгы 5 елда Мичән авыл жирлегендә 5 шәхси торак йорт файдалануга тапшырылган, 1 йортның уртача күләме 97 кв.м. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, бары тик индивидуаль торак йортлар гына төзелә.

3.7.3 таблица

Файдалануга тапшырылган йортларның саны характеристикасы
5 ел эчендә

Еллар	Йортлар саны	Гомуми майдан, кв.м.	Шул исәптән:	
			Күпфатирлы йортлар, кв.м.	Күпфатирлы йортлар, кв.м.
2014	-	-	-	-
2015	-	-	-	-
2016	-	-	-	-
2017	3	277	-	277
2018	2	209	-	209

Искәрмә: таблица авыл жирлеге башкарма комитеты биргән күрсәткечләр буенча төзелгән.

Социаль һәм мәдәни-көнүреш хезмәт күрсәтү объектлары

Гомуми белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Мичән авыл жирлегендә ике балалар бакчасы бар: Иске Мичән авылында (авыл мәдәният йорты бинасында) проект майданчыгы 20 урынлы, Яңа Мичән авылында да 20 урынлы. Балалар бакчаларына йөрүче балалар саны 25 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчалары проект сыйдырышлылыгының 63%ына тулган. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында урыннар белән халыкның тәэмин ителеше норматив ихтыяжның 157%ын тәшкил итә.

Яңа Мичән авылы балалар бакчасы бинасында фельдшер-акушерлык пункты урнашкан. Яңа Мичән авылы балалар бакчасында капитал ремонт таләп итә торган тузган хәлдә.

Бүгенге көндә Мичән авыл жирлегендә Иске Мичән авылында 129 укучыга проект куәте булган төп гомуми белем бирү мәктәбе эшли, мәктәптә укучылар саны 55 кеше тәшкил итә. Мәктәптәге урыннар белән халыкның тәэмин ителеше норматив ихтыяжның 154%ын тәшкил итә.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, 29 укучы Олы Шыңар авылында, Тимершык авылында һәм Корсабаш авылында мәктәп автобусы белән алып барыла торган урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә була.

Төп гомуми белем бирү мәктәбе тузган хәлдә, капитал ремонт таләп ителә.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Хэзерге вакытта Иске Мичэн авылында төп мәктәптә гомуми куәте 30 урын булган балалар ижаты түгәрәкләре эшләп килә. Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары тарафыннан халыкның тәмин ителеше норматив ихтыяжның 30%ын тәшкит итә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Саба муниципаль районы халкына медицина хезмәте күрсәтү Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогында урнашкан ашыгыч медицина ярдәме станциясе белән (4 автомобиль) район үзәк хастаханәсендә (157 ятак һәм сменага 285 кеше килә) һәм Шәмәрдән авылында урнашкан Шәмәрдән участок хастаханәсендә (24 ятак һәм сменага 150 кеше килә) ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү станциясе (4 автомобиль) белән бергә гамәлгә ашырыла. Үзәк район хастаханәсенә стационарлары бөтен район халкына хезмәт күрсәткәнлектән, хастаханә оешмалары белән тәмин ителешне Саба муниципаль районы халкы өчен дә исәпләп чыгарганнар. Район буенча сәламәтлек саклау объектлары белән тәмин ителеш норманың 44% ын гына тәшкит итә. Больница ятаклары белән тәмин ителешнең житәрлек дәрәжәдә булмавы ятак көннәре санын (койкада булу көннәре) кыскартуның гомумроссия тенденциясе белән бәйлә һәм рольне көчәйтүгә һәм беренчел медицина-санитария ярдәменә сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар үткәрелүгә бәйлә рәвештә, ятакның эш көннәре санын арттыру белән бәйлә.

Саба муниципаль районы халкына ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү өчен Үзәк район хастаханәсе каршында ашыгыч медицина ярдәме станцияләре бар, аның карамагында 4 махсулаштырылган автомобиль һәм Шәмәрдән участок хастаханәсе каршында - 4 махсулаштырылган автомобиль бар. Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре бөтен районга хезмәт күрсәтә.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе көче нормадан чыгып, 10 мең кешегә исәпләнгән 1 автомобиль нормасыннан чыгып, махсулаштырылган автомобильдә 15 минутлык зона чикләрендә исәпләнә. Мичэн авыл жирлегә ашыгыч медицина ярдәме станциясенә хезмәт күрсәтү зонасы радиусында урнашкан.

Мичэн авыл жирлегә халкына медицина хезмәтен өч фельдшер-акушерлык пункты гамәлгә ашыра: Иске Мичэн авылында (авыл мәдәният йорты бинасында) сменага 24 тапкыр бару егәрлегә белән, Яңа Мичэн авылында (балалар бакчасы бинасында) сменага 14 тапкыр килү егәрлегә белән, сменага 17 килү егәрлегә белән Керәнле авылында. Дәвалау-профилактика медицина оешмалары тарафыннан халыкның тәмин ителеше норматив ихтыяжның 458%ын тәшкит итә.

Керәнле авылындагы фельдшер-акушерлык пункты авария хәлендә тора.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

Мичэн авыл жирлегендә мәдәният учреждениеләреннән Иске Мичэн авылында 150 урынлы авыл мәдәният йорты, Яңа Мичэн авылында 210 урынлы авыл мәдәният йорты, Керәнле авылында 92 урынлы авыл клубы эшләп килә. Әлегә объектлар белән тәмин ителеш норматив дәрәжәдән 269% тәшкит итә.

Хэзерге вакытта жирлектә Яңа Мичэн авылы мәдәният йорты бинасында урнашкан 7,3 мең данә китап фонды куәте булган авыл китапханәсе һәм Иске Мичэн авылы төп гомуми белем бирү мәктәбе бинасында урнашкан 11,8 мең данә

китап фонды куәте булган балалар китапханәсе эшли. Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 351%ын тәшкил итә.

Иске Мичән авылы мәдәният йорты бинасында балалар бакчасы, фельдшер-акушерлык пункты, Мичән авыл жирлегенә башкарма комитеты (Авыл советы) урнашкан. Иске Мичән авылы мәдәният йорты бинасы яхшы хәлдә.

Яңа Мичән авылы Мәдәният йорты иске хәлдә, аңа капитал ремонт кирәк. Керәнле авылы клубы бинасы авария хәлендә, жиһазлар таләп итә.

Спорт учреждениеләре

Авыл жирлегенә гомуми файдаланудагы спорт залларына ихтыяжы 238 кв.м. Мичән авыл жирлегендә Иске Мичән төп мәктәбе каршында 151 кв.м майданлы спорт залы бар. Жирлек халыкны спорт заллары белән 63% тәэмин итә.

Яссы спорт корылмалары

Мичән авыл жирлегендә Иске Мичән авылында төп мәктәп каршында урнашкан 500 кв.м майданлы спорт майданчыгы бар. Халыкны яссы спорт корылмалары белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 38%ын тәшкил итә.

Сәүдә предприятиеләре

Мичән авыл жирлегенә гамәлдәге киберләренә гомуми сәүдә майданы 57 кв.м тәшкил итә (Иске Мичән авылында - 18 кв.м, Яңа Мичән авылында - 39 кв.м). Бөтен авыл жирлегенә киберләренә сәүдә майданы норматив ихтыяжның 28 %ына туры килә.

Кредит-финанс учреждениеләре һәм элемент предприятиеләре

Мичән авыл жирлегендә элемент бүлгә һәм банк бүлекчәләре юк.

Көн күреш хезмәтә күрсәтү предприятиеләре

Бүгенгә көндә Мичән авыл жирлегендә көн күреш хезмәтә күрсәтү предприятиеләре юк.

Полиция

Мичән авыл жирлегендә жәмәгәт хокук тәртибен саклау объектлары юк, жирлек Саба муниципаль районының Тимершык авыл жирлегендә урнашкан полиция участок пунктына хезмәт күрсәтә.

Гыйбадәт билгеләнешендәге объектлар

Иске Мичән авылында, Яңа Мичән авылында һәм Керәнле авылында мәчетләр урнашкан.

Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар

Иске Мичән авылында авыл мәдәният йорты бинасында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә башкарма комитеты (Авыл советы) урнашкан.

Мичән авыл жирлегендә яшәүче халыкның хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяжы гамәлдәге демографик структура, шулай ук "Шәһәр төзелеш" 42.13330.2016 Авыл жирлегенә кагыйдәләре җыелмасы тарафыннан тәкъдим ителгән нормативлар нигезендә исәпләнде. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» ярдәмче программасы «СНиП 2.07.01-89 (Россия Федерациясе <http://mobileonline.garant.ru/document?id=2205985&sub=0> яса Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы нигезендә) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), Татарстан

Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары белән (Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары (раслаулар). Татарстан Республикасы Саба районы Советының 2015 елның 6 апрелдәге 36/9 номерлы карары, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә шәһәр төзелешә проектының жирле нормативлары һәм башка тармак нормалары.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 3.8.1 нче таблицада бирелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге халкын социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары белән тәмин итү

№ т/б	Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Нормалар буенча барысы бергә кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге хәл	Тәмин ителеш, %
1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урыны	1-6 яшьлек балалар 85%	26	40	157
2	Гомуми белем бирү оешмалары	урыны	7-17 яшьлек балалар 100%	84	129	154
3	Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урыны	Мәктәп укучыларының 120% ы	101	30	30
4	Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак.	9	юк	0*
5	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	1 сменага кабул итү	1000 кешегә сменага 18,15 кабул итү	12	55	458
6	Ашыгыч ярдәм станцияләре	автомобиль	1 автомобиль 10 000 кешегә.	1	юк	0*
7	Даруханәләр	объект	6,2 мең кешегә 1 объект	1	юк	0
8	Гомуми файдаланудагы спорт заллары	Идән майданы кв.м	1000 кешегә 350 кв.м.	238	151	63
9	Яссы корылмалар	кв.м	1000 кешегә 1949,4 кв.м	1327	500	38
10	Бассейннар	кв.м.	1000 кешегә 75 кв.м.	51	юк	0*
11	Клублар, мәдәният йортлары	урыны	300 урын	168	452	269
12	Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 7,5 мең нөсхә.	5,4	19,1	351
13	Кибетләр	кв.м. сүздә майданы	1000 кешегә 300 кв.м.	204	57	28
14	Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урыны	1000 кешегә 40 урын.	27	юк	0
15	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 4 эш урыны	3	юк	0
16	Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	1	юк	0
17	Банк бүлекчәләре	объект	1000 кешегә 0,5 объект	1	юк	0
18	Полиция	объект	1 объект авыл җирлегенә	1	юк	0
19	Жәмәгать бәдрәфләре	прибор	1 прибор 1000 кешегә.	1	юк	0

* хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәжәсенә ия, тәмин ителеш тулаем район халкына исәпләнә.

Зиратлар

Мичән авыл жирлегендә 9,1113 га майданлы гамәлдәге биш зират бар:

- Яңа Мичән авылында кадастр номерлары 16:35:120201:0152, 16:35:120201:378 (жир кишәрлеге категориясе - «торак пунктлар жирләре») булган жир кишәрлекләрендә, кадастр номеры 16:35:120502:37 булган жир кишәрлегендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрдә 3,1859 га майданлы зират бар (жир кишәрлеге категориясе - “сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлек, оборона, иминлек жирләре һәм махсус билгеләнештәге жирләр”) Зиратның тулылыгы - 77%. Зиратның ирекле территорияләре 0,73 га тәшкил итә;

- Иске Мичән авылында кадастр номеры 16:35:120101:282 булган жир кишәрлегендә, кадастр номеры 16:35:120101:78 булган жир кишәрлеге өлешендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрдә 1,4276 га майданлы зират (жир кишәрлекләре категориясе - «торак пунктлар жирләре») Зиратның тулылыгы - 74 %. Зиратның ирекле территорияләре 0,37 га тәшкил итә;

- Яңа Мичән авылы жирлегеннән төньяк-көнбатышка таба кадастр номеры 16:35:120503:0001 булган жир кишәрлегендә 1,5357 гектар майданлы зират (жир кишәрлеге категориясе - «авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр») Зиратның тулылыгы - 62 %. Зиратның ирекле территорияләре 0,58 га тәшкил итә;

- Бакшанда авылынан көнбатышка таба кадастр номеры 16:35:120601:5 булган жир кишәрлеге өлешендә 1,3613 га майданлы зират (жир кишәрлеге категориясе - «авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр»). Зиратның тулылыгы - 65 %. Зиратның ирекле территорияләре 0,48 га тәшкил итә;

- Керәнле авылы жирлегендә кадастр номеры 16:35:120301:5 булган жир кишәрлеге өлешендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрдә 1,6008 гектар майданлы зират (жир кишәрлеге категориясе - «торак пунктлар жирләре») Зиратның тулылыгы - 60%. Зиратның ирекле территорияләре 0,64 га тәшкил итә.

Шулай ук жирлек территориясендә, Иске Мичән авылынан көньякта кадастр исәбенә куелмаган жирләрдә 2,3324 гектар майданлы гамәлдә булмаган зират урнашкан.

Авыл жирлегендәге гамәлдәге зиратларның гомуми майданы 2,80 гектар тәшкил итә.

Мичән авыл жирлеге халкының зират территорияләренә ихтыяжы халыкның гамәлдәге демографик структурасы нигезендә, шулай ук СП 42.13330.2016 “СНиП 2.07.01-89 Шәһәр төзелеше” авыл жирлегенә кагыйдәләре жыелмасы нормативлары нигезендә исәпләнде. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (1000 кешегә 0,24 га).

Шулай итеп, авыл жирлегенә традицион зиратларга ихтыяжы 0,16 га тәшкил итә. Авыл жирлеген традицион күмү зиратлары белән халыкның норматив ихтыяжларыннан 1750% тәшкил итә.

Рекреацион потенциал. Жирле халыкның ялын оештыру

Мичән авыл жирлегенә гидрографик челтәре Кече Мишә елгасы хасил итә. Жирлекнең гидрографик челтәрен буалар һәм инешләр тулыландыра.

Мичэн авыл жирлеге территориясендә (Яңа Мичэн авылыннан төньякка таба) Сабантуй майданын (төзекләндерелгән урынны) урнаштыралар. Иске Мичэн авылында, Яңа Мичэн авылында һәм Керәнле авылында мәчетләр урнашкан. Жирлек территориясендә шулай ук төзек булмаган чишмәләр дә урнашкан.

Мичэн авыл жирлегенең ял итү ресурслары жирле халык ялы өчен кулланыла торган саклагыч һәм эксплуатация урманнарыннан гыйбарәт (урман культуралары, жиләк-жимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре жыю һәм эзерләү, аучылык хужалыгын алып бару). Шулай ук агач-куаклык, болын һәм көтүлекләр белән капланган, шулай ук табигый-рекреацион үзлекләргә ия булган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр майданнары да бар.

Тарихи-мәдәни мирас

Россия Федерациясе халыкларының "Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында" 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (2002 елның 24 маенда Дәүләт Думасы тарафыннан кабул ителде, 2002 елның 14 июнендә Федерация Советы тарафыннан хупланды), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният ядкарьләренә) рәсем сәнгате, скульптуралар, декоратив-гамәли сәнгать объектлары, фән һәм техника объектлары һәм башка матди мәдәният предметлары белән бәйлә күчемсез мөлкәт объектлары керә. Алар тарихи вакыйгалар нәтижәсендә тарих, археология, архитектура, шәһәр төзелеше, сәнгать, сәнгать, фән һәм техника, эстетика, этнология һәм социаль мәдәният объектлары, эпоцияләр һәм антропология чыганакалары барлыкка килү һәм барлыкка килү турында мәгълүматлар барлыкка килә.

Мичэн авыл жирлеге территориясендә Саба муниципаль районының ачыкланган мәдәни мирас объектлары урнашкан:

- *Иске Мичэн авылыннан төньяк-көнчыгышка урнашкан Иске Мичэн урыны (X-XIII б.э.к.);*

- Иске Мичэн авылыннан төньякта урнашкан Иске Мичэн кабер ташлары (б. э.к. XV гасыр)

Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктур тармаклар белән беррәттән, жәмгыятьнең тормыш эшчәнлегенең төп шартларын тәэмин итә, социаль һәм икътисади максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып тора.

Мичэн авыл жирлегенең транспорт структурасы Саба муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасының транспорт чөтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары

Мичэн авыл жирлегенең гамәлдәге автомобиль юллары милек формасы буенча региональ яисә муниципальара һәм жирле әһәмияттәге юллардан гыйбарәт.

Гомуми файдаланудагы региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юллары түбәндәгеләр була:

«Байлар Сабасы-Тимершык- Югары Симет-Алан,» IV категорияле автомобиль юлы жирлекнең көньяк өлешендә Иске Мичән авылы һәм Яңа Мичән авылы аша асфальт-бетон өслекле 6,0 км озынлыктагы автомобиль юлы үтә;

«Байлар Сабасы - Тимершык - Югары Симет - Алан- Керәнле» IV категорияле автомобиль юлы , жирлекнең үзәк өлешендә меридиональ юнәлештә асфальт-бетон өслекле 3,9 км озынлыктагы юлда;

«Сүлә-Корса тимер юл аерылышы бистәсе» V категорияле автомобиль юлы, жирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә, туфрак өслекле 1,8 км озынлыктагы меридиональ юнәлештә уза.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары түбәндәгеләр:

«Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу» категориясе булмаган автомобиль юлы Меридиональ һәм киң юнәлештә 0,3 км озынлыктагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлаша;

«Чума-Елга-Корса тимер юл станциясе бистәсе» категориясе булмаган автомобиль юлы, жирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә жир өслекле 0,5 км озынлыктагы меридиональ юнәлештә уза;

«Бакшанд авылына килү» V категорияле автомобиль юлы, Меридиональ һәм киңлек юнәлешендә, грунт өслекле 0,5 км озынлыктагы, Бакшанда авылына якынлаша;

«Яңа Мичән авылына килү» V категорияле автомобиль юлы Яңа Мичән авылының төньяк өлешенә меридиональ юнәлештә грунт өслекле 0,2 км озынлыкта туры килә;

«Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу» категориясе булмаган автомобиль юлы Меридиональ юнәлештә 0,9 км озынлыктагы, асфальт-бетон һәм грунт өслекле эре мөгезле терлекләр фермасына якынлаша;

«Тулушка-Яңа Мичән» V категорияле автомобиль юлы жирлекнең көньяк өлешендә грунт өслекле 2,8 км озынлыктагы меридиональ юнәлештә уза;

«Керәнле-Сүлә» V категорияле автомобиль юлы, Керәнле авылының төньяк өлешендә, меридиональ юнәлештә, грунт өслекле 1,6 км озынлыктагы юлдан бара.

Гомуми булмаган файдаланудагы автомобиль юллары

Мичән авыл жирлегә территориясендә гомуми файдалануда булмаган автомобиль юлы булып «Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү» V категорияле автомобиль юлы тора. Ул меридиональ юнәлештә 0,2 км озынлыктагы грунт өслекле электр подстанциясенә якынлаша.

Мичән авыл жирлегә чикләрендә региональ яисә муниципальра һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлегә һәм озынлыгы 3.12.1 нче таблицادا күрсәтелгән.

3.12.1 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегә чикләрендә автомобиль юллары исемлегә

№ т/б	Юлларның исеме	Суүткәргеч (жирлек чикләрендә), км	Шул исәптән:		
			асфальт-бетон, км	күчеш, км	грунт, км
Региональ яисә муниципальра әһәмияттәге автомобиль юллары					
1	«Байлар Сабасы-Тимершык» - Югары Симет - Алан	6,0	6,0	-	-
2	«Байлар Сабасы - Тимершык - Югары Симет - Алан» - Керәнле	3,9	3,9	-	-
3	«Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе»	1,8	-	-	1,8
	Барлығы	11,7	9,9	-	1,8
Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары (торак пунктларның урам-юл челтәреннән тыш)					
1	«Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	0,3	-	0,3	-
2	Чума-Елга-Корса тимер юл станциясе бистәсе»	0,5	-	-	0,5
3	"Бакшанда авылына килү"	0,5	-	-	0,5
4	"Яңа Мичән авылы янына килү"	0,2	-	-	0,2
5	"Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү"	0,2	-	-	0,2
6	«Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	0,9	0,6	-	0,3
7	"Тулушка-Яңа Мичән"	2,8	-	-	2,8
8	"Керәнле-Сүлә"	1,6	-	-	1,6
	Барлығы	7,0	0,6	0,3	6,1
	БАРЛЫГЫ	18,7	10,5	0,3	7,9

Тимер юл транспорты

Жирлекнең көнбатыш өлешендә 4,5 км озынлыктагы «Казан-Кукмара» Горький тимер юлы участогы уза.

Ясалма корылмалар

Мичән авыл жирлеге территориясендә «Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу» жирле әһәмияттәге автомобиль юлында Кече Мишә елгасы аша күпер кичүе - ясалма корылма бар.

Торбаүткәргеч транспорт

Торбаүткәргеч транспорт - сыек, газ хәлендәге яки каты ярымпродуктларны торбаүткәргеч буенча тапшыруны (перекачканы) гамәлгә ашыручы транспортның үзенчәлекле тар махсулаштырылган төре. Мичән авыл жирлегендә торбаүткәргеч транспорт юк.

Торак пунктларның урам-юл челтәре

Торак пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юллары төп урамга һәм торак төзелешендәге урамга бүленә. Төп урам торак территорияләренә ижтимагый үзәк белән элементсен гамәлгә ашыра. Торак төзелештәге урам торак территорияләре эчендә төп урам белән элемент алып бара.

Мичән авыл җирлегенең административ үзәге булып Иске Мичән авылы тора. Залесная урамы торак пунктның төп урамы булып тора. Урам буйлап торак пунктка керү гамәлгә ашырыла, шулай ук ижтимагый билгеләнештәге барлык төп объектлар урнашкан.

Урам-юл челтәренең житешсезлеге - төп һәм икенче дәрәжәдәге урамнарның юл өлешен каплауның канәгатьләнәрлек булмаган торышы.

Торак пунктларның урам-юл челтәре турында мәгълүмат 13.12.2 нче таблицада бирелгән.

3.12.2 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның урам-юл челтәре торышына характеристика

№ т/б	Урамнарның исеме	Озынлыгы, км	Шул исәптән:		
			Асфальт-бетон өслек, км	күчмә катлам, км	грунт катламы, км
1	Иске Мичән				
1.1	Залесная ур.	1,07	-	1,07	-
1.2	Нагорная ур.	0,41	-	0,41	-
1.3	Мәктәп ур.	0,27	-	0,27	-
1.4	9 май ур.	0,45	-	0,45	-
1.5	Төбәк юлыннан Залесная урамына кадәр алып баручы юл	0,33	-	0,33	-
1.6	Мирная ур.	0,28	-	-	0,28
2	Керәнле авылы				
2.1	Яшьләр ур.	0,65	-	0,65	-
2.2	Мәктәп ур.	0,77	-	0,77	-
2.3	Залесная ур.	0,59	-	0,59	-
2.4	Газовая ур.	0,28	-	-	0,28
3	Яңа Мичән авылы				
3.1	Кооператив ур	0,77	-	0,77	-
3.2	Ленин ур.,	1,18	-	1,18	-
3.3	Төзелеш ур.	0,49	-	0,49	-
3.4	Заречье ур.	0,39	-	0,39	-
3.5	Яңа ур.	0,32	-	-	0,32
4	Бакшанда авылы				
4.1	Комсомольская ур.	0,40	-	-	0,40
4.2	Клуб урамы	0,41	-	-	0,41
4.3	Набережная ур.,	0,22	-	-	0,22
Барлығы җирлек буенча		9,28	-	7,37	1,91

Төп һәм ярдәмче урамнарның машиналар йөрү өлеше капламының канәгатьләнәрлек булмавы урам-юл челтәренең житешсезлеге булып тора. Гамәлдәге транспорт каркасын анализлау хәл итүне таләп итә торган кайбер проблемаларны ачыkladы. Мичән авыл җирлеге халкының медицина оешмалары, мәдәният һәм сәнгать объектлары, мәгариф, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтүнең махсуслаштырылган предприятиеләре хезмәтләрәнән файдалануын исәпкә алып, чит илләрдән һәм торак пунктлар чикләреннән юллар сыйфатын яхшырту зарур.

Инженерлык инфраструктурасы

Су белән тәэмин итү

Мичән авыл жирлеген су белән тәэмин итүнең төп чыганагы - жир асты сулары. Халык су белән артезиан скважиналарыннан да, чишмәләрдән дә файдалана.

Мичән авыл жирлеген су белән тәэмин итү системасы корылмалары турындагы гомуми мәгълүматлар 3.13.1 нче таблицада бирелгән.

3.13.1 нче таблица.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенен

газ бүлү станцияләренә характеристика

№ т/б	Жирлек составына керүче торак пунктларның исемнәре	Су белән тәэмин итү чыганагы, шт.	Башнялар саны, берәмлекләр	Су алу куәте М ³ /тәүлек	Санитария саклау зонасының беренче поясы үлчәме, м.	Суүткәргеч челтәрләр озынлыгы, км/искергәнлек %
1	Мичән авыл жирлеге	6	4	-	-	-
2	Иске Мичән	1 каптаж, 1 артез.скважина	1 башня, 1 насос станциясе	49,0	50x50	4,429/15,0
3	Керәнле авылы	1 каптаж, 1 артез.скважина	1 башня	38,13	50x50	3,220/15,0
4	Яңа Мичән авылы	1 каптаж, 1 артез.скважина	1 резервуар	64,8	50x50	5,470/15,0
5	Бакшанда авылы	1 чишмә	-	-	-	-

Су алу скважиналар һәм каптировкаланган чишмәләр белән тормышка ашырыла. 1 нче күтәртмә насос станциясе су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар тамагы павильон белән капланган. Чистарткыч корылмалар, суны исәпкә алу төене юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә. Су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зонасының беренче поясы су жыю скважиналарыннан 50м радиуста кабул ителде.

Химия составы буенча су гидрокарбонат магний-кальцийлы һәм «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, ижтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәругә санитар-эпидемиологик таләпләр» СанПиН 2.1.3684-21гә туры килә ;

Су белән тәэмин итү системасы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяжларны канәгатьләндерүне исәпкә алып, түбән басым кабул итте. Су үткәргү челтәрләре 110 һәм 63 мм диаметрлы төрле материаллардан салынган, су жыю колонкалары һәм янгын гидрантлары белән жиһазландырылган. Су башнясы торак пунктны су белән тәэмин итүне жайга сала, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы запас саклый.

Жәйге чорда суүткәргеч торбаларның ерак участкаларында су житмәү күзәтелә, бу исә бакча янындагы кишәрлекләргә су тотуның шактый артуына бәйле. Әлеге торак пунктларның торак йортларының бер өлеше жәйге чорда гына дачалар

сыйфатында файдаланыла. Су кытлыгын киметү судан файдалануга лимитны кертү юлы белән башкарыла.

Канализация

Мичән авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Халык септик яки чүп ташлау чокырларыннан файдалана,бу, гидроизоляциянең житәрлек дәрәжәдә булмавы сәбәпле, территориянең пычрануына китерә.

Жирлек территориясендә яңгыр сулары канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп чыгару жайга салынмаган һәм гамәлдәге рельефның түбән урыннарына жибәрелә.

Территорияне санитар чистарту

Өлеге бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, жыю, алып ташлау, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен жыештыру мәсьәләләре карала.

Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганакларын ачыклау, юкка чыгару, файдаланылмый торган сәнэгать калдыкларын зарарсызландыру мәсьәләләре «Әйләнә-тирә мохитне саклау» бүлегендә карала.

Гамәлдәге төзелеш каты коммуналь калдыкларны барлыкка китерү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркыныч калдыкларга кертергә мөмкин.

Мичән авыл жирлеге территориясендә ККК төзү өчен контейнерлар юк. Авыл жирлегендәге торак пунктларда яшәүчеләр шәхси йорт жыентыкларыннан чүп-чар жыюны турыдан-туры чүп-чар транспортының кабул итү бункерына ташый (каты көнкүреш калдыкларын «капчыкка» жыю системасы).

Мичән авыл жирлегеннән коммуналь калдыклар Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогына, аннары Арча муниципаль районындагы муниципальара полигонга чыгарыла. Чыгаруга шартнамә «Саба МПП ЖКХ» АЖ белән төзелде. Жирлек территориясендә чүплекләр юк.

Жылылык белән тәмин итү

Хәзерге вакытта йорт корылмаларын жылыту табигый газда түбән басым ясаучы 2 яки бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарын жылылык белән тәмин итүнең локаль чыганакларыннан гамәлгә ашырыла.

Мичән авыл жирлегенә ижтимагый һәм административ-эшлекле учреждениеләре үзләренең жылылык чыганакларын файдаланалар.

Газ белән тәмин итү

Хәзерге вакытта Мичән авыл жирлеген газ белән тәмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлү газүткәргечләре һәм автоматлаштырылган газ бүлү станциясе (АГРС) аша гамәлгә ашырыла.

Мичән авыл жирлегенә торак пунктларына табигый газ югары басымлы авыларга газүткәргечләр буенча АГРС-3 «Эзмә т.п.»дан газ бүлү пунктларына кадәр (ГРП, ШРП) тапшырыла. Алга таба түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга.

3.13.2 таблица

**Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичэн авыл жирлегенә
хезмәт күрсәтүче**

газ бүлү станцияләренә характеристика

№ т/б	ГРС, АГРС атамасы	Басым, Р керү урынында, МПа		Басым, Р чыкканда, МПа		Йөкләнеш (бирелгән газ күләме), мең нм ³ /сәгать	
		проект	факт	проект	факт	проект	факт
1	АГРС-3 н.п.Эзмә	5,5	3,4	0,6	0,5	4,5	4,0

3.13.3 таблица

Газ редуцияләүнең гамәлдәге пунктларына характеристикалар

№ т/б	Объект исеме	Житештерү, мең куб. м/сәг	Кергәндә газның басымы/чыгуда газ басымы (ГРС, ГРП өчен)	Объектны фактта файдалану, %	Санитар-яклау зонасы күләме, м	Сак зонасы күләме, м
1	Яңа Мичэн	900	0,6/0,0028	80	-	10
2	Иске Мичэн ШПВ1	300	0,6/0,0028	80	-	10
3	Иске Мичэн ШПВ2	300	0,6/0,0028	80	-	10
4	Керәнле	300	0,6/0,0028	80	-	10
5	Бакшанда	300	0,6/0,0028	80	-	10

Авыл жирлеге башлыгы биргән мәгълүматларга караганда, авыл жирлеге территориясендә 9,300 км озынлыктагы югары басымлы газүткәргечләр уза. Түбән басымның бүлүче газүткәргечләренә озынлыгы 11,308 км тәшкил итә.

Газ куллану үзенчәлекләре 3.13.4 һәм 3.13.5 нче таблицаларда күрсәтелгән.

3.13.4 таблица

Мичэн авыл жирлегендә газ куллану турында мәгълүмат

№ т/б	Газ кулланучылар	Газ чыгымы	
		(м ³ /ел)	(м ³ /сәг)
1	Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары	637000	2211,80
2	Жирле генераторлардан жылылык	-	-
3	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары	124597	648,94
4	Үзәкләштерелгән жылылык белән тәэмин итү, кайнар су белән тәэмин итү, торак-коммуналь секторның һәм ижтимагый төзелешнең вентиляциясе	-	-

3.13.5 таблица

Мичэн авыл жирлегендә газ куллану турында мәгълүмат

№	Предприятие исеме	Газның чыгымы (м ³ /ел)
---	-------------------	------------------------------------

т/б		Гамәлдәге хәл	Реконструкцияне һәм модернизацияләүне исәпкә алып
1	ПО «Саба»	1548	-
2	ГАУЗ «Саба үзәк район хастаханәсе»	2946	-
3	«Саба» ЖЧЖ	918	-
4	Саба «ЦСКС (Район мәдәният йорты) 19 нчы филиал	26855	-
5	Саба «ЦСКС (Район мәдәният йорты) №16 филиал	13386	-
6	Саба «ЦСКС (Район мәдәният йорты) 19 нчы филиал	7758	-
7	«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ	53596	-
8	МБМББУ - «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының «Каенкай» Яңа Мичән балалар бакчасы»	9328	-

Электр белән тәмин итү

Мичән авыл жирлеген электр белән тәмин итү 3.13.6 нчы таблицада күрсәтелгән югары вольтлы подстанциядән гамәлгә ашырыла.

3.13.6 нчы таблица.

Электр подстанцияләре турында мәгълүмат

№ т/б	Электр челтәрләре подстанцияләренә урнашу урыны	Электр челтәрләре подстанцияләренә диспетчерлык номеры	Электр челтәрләре подстанциясенә көчәнеше, кВ	Трансформаторларның номиналь егәрлеге, МВА	Электр челтәрләре подстанцияләре туклану үзәкләренә егәрлекләре резервы, кВА
1	Яңа Мичән авылы	"Мичән" ПС	110/10	2Х6,3	-

Мичән авыл жирлеге территориясендә 16 трансформатор подстанция урнашкан., 3.13.7 нче таблица

3.13.7 таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан трансформатор подстанцияләр характеристикалары

№ т/б	Комплектлы трансформатор подстанциясенен диспетчерлык номеры	Киеренкелек, кВ	Комплект трансформатор подстанциясенен куэте, кВА	Комплект трансформатор подстанциясе куэте резервы, кВА
1	Иске Мичән			
1.1	92173 номерлы КТП	10/0,4	1x100	0,0
1.2	92174 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
1.3	19275 номерлы КТП	10/0,4	1x63	0,0
1.4	92176 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
1.5	92177 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
1.6	92405 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
2	Яңа Мичән авылы			
2.1	92163 номерлы КТП	10/0,4	1x100	0,0
2.2	92164 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
2.3	92171 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
2.4	92172 номерлы КТП	10/0,4	1x100	0,0
2.5	92446 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
2.6	КТП № 92447	10/0,4	1x160	0,0
3	Керәнле авылы			
3.1	92179 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
3.2	92180 номерлы КТП	10/0,4	1x160	0,0
3.3	92181 номерлы КТП	10/0,4	1x250	0,0
4	Бакшанда авылы			
4.1	92178 номерлы КТП	10/0,4	1x63	0,0

Торак пунктларның комплектлы трансформатор подстанцияләрен электр белән тәэмин итү ВЛ-10 кВ ф 01, 03, «Мичән» хава линияләре белән башкарылган.

Тимер-бетон һәм ж/б өстәмэләр белән агач баганалар тибы. Физик халәте канәгатьләнәрлек. Терәкләрне алыштыру таләп ителми. Электр энергиясен тапшыруның барлык линияләре дә үзара резервлана.

Электр челтәрләрен схемалы хәл итүнең гамәлдәге тибы - божра һәм радиаль. Әлеге схемалар торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын тиешле дәрәжәдә электр белән тәэмин итә һәм көчле үзгәртеп корулар таләп итми.

Россия Энергетика министрлығының 2015 елның 23 июнендәге 380 номерлы боерыгы нигезендә, анда актив һәм реактив куәт нисбәте күрсәткечләрен исәпләү тәртибе расланган, кулланучыда әлеге косинусның әһәмиятен саклап калу буенча чаралар күрергә кирәк. Актив һәм реактив куәт арасындагы нисбәт үзгәргән очракта, 0,94 чикләрендә косинусны саклау чараларын карарга.

Подстанцияләрдә югары вольтлы жиһазларны саклау өчен төрле яклау һәм автоматика төрләре билгеләнгән: көч трансформаторларында: газ яклавы, дифференциаль токлы яклау, максималль токлы яклау, артык кыздырудан һәм арттырып жибәрүдән яклау, май дәрәжәсен төшерүдән яклау, көчәнеш бетүдән яклау.

Аз токлы челтәрләр

Хәзерге вакытта Мичән авыл жирлеген телефонлаштыру торак пунктта урнашкан түбәндәге телефон станциясеннән гамәлгә ашырыла:

3.13.8 таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан автомат телефон станцияләренә характеристика

№ т/б	Исеме (тип)	Урнашу урыны	Эксплуатацияләүче оешма	Кулланыла торган сыешлык, номерлар саны	Проект сыешлыгы, номерлар саны	Мәгълүматлар тапшыру тизлеге, Гбит/с	Урнаштыру елы	Тузу проценты (%)
1	АТС-320	Иске Мичән	«Таттелеком» ХАЖ	172	192	8	2004г.	20

Шулай ук авыл жирлеге территориясендә «ТМТ» ЖЧЖнең кәрәзле элементә база станциясе урнашкан.

3.13.9 таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан база станцияләренә характеристика

№ т/б	Исеме (тип)	Урнашу урыны	Эксплуатацияләүче оешма	Кулланыла торган сыешлык, номерлар саны	Проект сыешлыгы, номерлар саны	Мәгълүматлар тапшыру тизлеге, Гбит/с	Төзелеш елы	Тузу проценты (%)
1	База станциясе	Иске Мичән	«ТМТ» ЖЧЖ	230	500	10	2017ел.	30

Элементә туры туклану зонасы белән шкаф системасы буенча оештырылган. Линия хужалыгы - кабель-һава, траншеяда һәм кабельле канализациядә һәм һава буенча терәкләрдә кабельләр белән башкарылган. Торак төзелешендә бер йорт биләмәсенә бер телефон кабул ителде

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрәра элементләренә, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләренә тәэмин итә. Шәһәрәра элементә җепселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. Татарстан Республикасы буенча физик божра оештырылды, ул каналларны җитәрлек күләмдә кулланьрга мөмкинлек бирә. Абонентлар өчен шәһәрәра һәм халыкара элементнең 9 операторын сайлау мөмкинлеге бирелә.

«Таттелеком» ААЖнең тәкъдим ителгән мәгълүматларына караганда, аз токлы челтәрләренә алыштыру да, яңадан төзү дә планлаштырылмый. Элементә челтәрләренә характеристикалары 3.13.10 нчы таблицادا күрсәтелгән

3.13.10 таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан электр элементәсе линияләренә характеристикалар

№ т/б	Объект исеме	Эксплуатацияләүче оешма	Элемтә линия-кабель корылмасы төре	Элемтә линияләре типлары	Озынлыгы, км	Сак зонасы күләме, м	Төзелеш елы	Тузу проценты (%)
1	Иске Мичән Яңа Мичән	«Таттелеком» ХАЖ	жир асты	бакыр	9,746 9,444	2	2007 2008	15
2	Иске Мичән Яңа Мичән Яңа Мичән	«Таттелеком» ХАЖ	жир асты	ВОЛС	0,9 1,8	2	2010 2015	15

Территорияне инженер эзерләү

3.14.1 Табигый шартларны анализлау һәм бәяләү

Мичән авыл жирлегенә территориясенә климат характеристикасы Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы белешмәләреннән файдаланып төзелгән. Явым-төшемнең еллык күләме уртача 544 мм тәшкил итә, елына чагыштырма дымлылык - 77%. Явым-төшемнең иң күп өлеше елның жылы вакытында, үсемлекләрнең вегетация чорында ява, салкын чорда уртача 115 мм туры килә. Жилнең уртача тизлегенә 4,2 м/сек тәшкил итә, аерым очрақларда тизлек 12-15 м/сек га житә, елына бер-ике тапкыр 20-25 м/сек га кадәр көчәю күзәтелә.

Эрозия эшчәнлегенә

Кече Мишә елгасы битләре һәм аның кушылдыклары өчен сөзәк сызыкча эрозия хас, урыны-урыны белән тау битләренең коелу процесслары күзәтелә.

Хәзерге вакытта күпчелек чокырлар авыл жирлегендә тоткарланган һәм актив үсә торган чокырлар юк.

Мичән авыл жирлегендә халык иминлегенә һәм жирлек инфраструктурасына турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясаучы карстоклы күренеш күбрәк таралган.

3.14.3 Сейсмик куркыныч

Карта нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "сейсмик районнарда төзелеш. Мичән авыл жирлегенә территориясе «СНиП II-7-81» актуаль редакциясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл жир тетрәүләрнең интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясен ОСР-2015 гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, жир тетрәүләрнең ешлыгы 7 баллга тигез зонага керә.

3.14.4 Су басу (су басу) ихтималы зоналары

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы карары нигезендә, Саба районының (2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы үзгәрешләр белән) торак пунктлары «Су басу (су

басу) ихтималы булган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә» кертелмәгән.

Жирлек территориясе буйлап ага торган елгалар ташу чорында куркыныч тудырмый, төп су агымы кушылдыкларының бер өлеше фәкәт ташу һәм язгы ташу чорында гына тулылана.

Гидрологик режимны күзәтү алып барылмый, су басу зонасы ачыкланмаган. Жирле үзидарә органнары мәгълүматларына караганда, су басу зоналары юк.

3.14.5 Мелиорацияләнгән торган жирләр

Мичән авыл жирлегенә территориясендә кадастр номерлары 16:35:120201:5; 16:35:120501:11; 16:35:120502:17 булган стационар сугару системалары белән ясалма сугарулы авыл хужалыгы жирләре урнашкан Кадастр номеры 16:35:120502:17 булган участок Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрендәге 3056-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган “Татарстан Республикасы территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләренә исемлеге, федераль законнарда билгеләнгән очрактан тыш, рөхсәт ителми торган башка максатлар өчен” нигезендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре булып тора.

3.14.6 Табигый процессларның куркыныч категориясе

Яңа төзелеш өчен территорияне үзләштерүнең максатка ярашлы булуы алдан ук Татарстан Республикасы муниципаль районы жирлегенә тарафыннан расланган Табигый процессларның куркынычлылык категориясен билгеләү юлы белән «куркыныч табигый йогынтылары Геофизикасының СНиП 22-01-95» 5.1 СП 115.13330 таблицасы нигезендә билгеләнә. Эрозиягә дучар булган территория территориясенә 1% ын тәшкил итә, жир тетрәү процесслары "куркыныч" категориясенә карый. Киләсе этапта табигый процессларның гомумиләштерелгән категориясен ранжлау ысулы белән ачыклау үткәрелә. Моның өчен һәр куркыныч категориясенә 3.14.1 нче таблица нигезендә тиешле ранг бирелә.

3.14.1 таблица

Табигый процессларының куркыныч категорияләрен ранжлау

Табигый процессының куркыныч категориясе	Гадәтгән тыш куркыныч (фажигале)	Бик куркыныч	Куркыныч	Уртача куркыныч
Ранг	4	3	2	1

Шулай итеп, тәкъдим ителгән ранжировка нигезендә, Мичән жирлегенә территориясендә бара торган табигый процессларының гомумиләштерелгән куркынычының гомуми категориясенә уртача арифметик әһәмияте 1,5 кә тигез, шуңа ярашлы рәвештә, табигый процессларның авыл жирлегенә территориясенә йогынтысының уртача куркынычы дәрәжәсе (3.14.2 нче таблица).

3.14.2 таблица

Табигый процессларының куркынычын бәяләү

	Куркыныч табигый процесслар
--	-----------------------------

	Сейсмиклык	Су басу	Эрозия процесслары	Биоген грунтлар
Ранг	2	0	1	0

Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә территориянең геологик шартларын бәяләү һәм уңайсыз кишәрлекләргә ачыклау максатында инженер-геологик тикшеренүләр үткәргү мәжбүри.

2040 ЕЛГА КАДӘР МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘУ

Халык саны фаразлары

Демографик сәясәтне, шул исәптән республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Саба муниципаль районының авыл жирлекләрендә халык санын фаразлау, Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы тарафыннан бирелгән район халкының гомуми санын фаразлауны исәпкә алып, үтәлде.

Мичән авыл жирлегендә халык санын фаразлау генераль план кысаларында башкарылды. Мичән авыл жирлеге составындагы һәр торак пунктның халык санын фаразлау, 2013 елдан 2019 елга кадәр бөтен халык, төп яшь төркемнәре, балалар һәм яшүсмерләр саны динамикасы, шулай ук туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында мәгълүматлар нигезендә, Түбән Шытсу авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматлар нигезендә, экстраполяция ысулы белән башкарылган.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, хәзерге вакытта Мичән авыл жирлеге чигендә яшәүче халык торак йортлары актив төзелү сәбәпле, шул исәптән Байлар Сабасы бистәсендә (икенче торак дип атала торган) шулай ук икенче торак төзүче халык саны фаразы да аерым үтәлде.

Демографик фаразга караганда, генераль планы (2025г) гамәлгә ашыруның беренче чиратына Мичән авыл жирлегендә яшәүчеләрнең саны 718 кеше тәшкил итәчәк, шул исәптән даими халык - 694 кеше һәм икенче торак төзүче халык - 24 кеше.

Мичән авыл жирлегенә генераль планы гамәлгә ашыруның (2040г) исәп-хисап срогына халык саны 806 кеше тәшкил итәчәк, шул исәптән даими халык - 707 кеше һәм икенче торак төзүче халык - 99 кеше.

4.1.1 таблица

Мичән авыл жирлегендә халык саны фаразы, кеше

№ т/б	Атамасы	2025 ел		2040 ел	
		Даими халык	Икенче торак төзүче халык	Даими халык	Икенче торак төзүче халык
1	Иске Мичән	248	-	254	-
2	Керәнле авылы	119	24	121	99
3	Яңа Мичән авылы	319	-	325	-
4	Бакшанда авылы	8	-	7	-
Барлығы жирлек буенча		694	24	707	99

4.1.2 таблица

Килдебәк авыл жирлегендә

Мичэн авыл жирлегенә, кеше

№ т/б	Атамасы	2025 ел			2040 ел		
		1-6 яшь	7-15 яшь	16-17 яшь.	1-6 яшь	7-15 яшь	16-17 яшь.
1	Иске Мичэн	14	38	9	15	40	10
2	Керәнле авылы	6	9	3	8	11	4
3	Яңа Мичэн авылы	14	33	6	16	34	8
4	Бакшанда авылы	0	0	0	0	0	0
Барлығы жирлек буенча		34	80	18	39	85	22

Икътисады үсеш

Мичэн авыл жирлегенәң үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Саба муниципаль районының социаль-икътисады үсеш программалары, төбәк һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисады үстерү стратегиясе» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрәндәге 707 номерлы карары белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисады үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы» расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 20 июнендәге 503 номерлы карары белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисады үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планына үзгәрешләр кертү расланды.

Казан агломерациясе составына керә торган Саба муниципаль районы расланган Стратегия кысаларында «Казан икътисады зонасында калдыклар белән идарә итү» программасын гамәлгә ашыру территориясе булып тора.

Сәнәгать житештерүен үстерү

Мичэн авыл жирлегенәң генераль планында сәнәгать житештерүен үстерү буенча чаралар каралмаган.

Агросәнәгать комплексын үстерү

Мичэн авыл жирлегенәң генераль планында агросәнәгать комплексын үстерү чаралары каралмаган.

Урман комплексын үстерү

Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары Мичэн авыл жирлегенәң генераль планы, Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар белән, һәм хисап чорына кадәр чорга документлар белән каралмаган.

Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше майданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эзерләү - генераль планының өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр

төзелеше анализы нәтижеләренә таяна: торак фондының техник халәте һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Даими халык өчен яңа торак төзелеше күләмнәрен исәпләү халыкның фаразланган саны һәм фаразланган торак белән тәэмин ителеш (кешегә торак мәйданының квадрат метры саны) нигезендә башкарылды.

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе нигезендә, 2021 елга гомуми торак мәйданы белән тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткече 28,2 кв.м/кеше, 2030 елга - 34,5 кв.м/кеше (база сценарие буенча) тәшкил итәргә тиеш. Генераль планының барлык төп проект карарлары беренче чиратта - 2025 елга кадәр һәм 2026 елдан алып 2040 елга кадәр исәпләнгән булу сәбәпле, бу датага торак белән тәэмин ителешнең берничә зур исәп-хисап күрсәткече кабул ителде, беренче чиратта - 30,2 кв.м/кеше, исәп-хисап срогына - 39,8 кв.м/кеше.

Генераль планда исәпләүләр өчен бер индивидуаль йортның уртача мәйданы 120 кв.м, бер участокның мәйданы 0,10 га тәшкил итә.

Генераль планы гамәлгә ашыру чорында даими халык өчен яңа индивидуаль торак төзелеше өчен Иске Мичән авылында якинча 2,70 гектар территория (27 участок), Керәнле авылында - 0,70 гектар территория (7 участок), Яңа Мичән авылында - 3,50 гектар территория (35 участок) кирәк булчак. Халыкның фаразланган саны аз арту, шулай ук Бакшанда авылындагы бүгенге көндә торак белән тәэмин ителеш югары булу сәбәпле, әлеге торак пункт өчен торак төзелешенә ихтыяж юк.

Генераль планда яңа торак төзелеше өчен 9,17 га территорияләр каралган (даими халык өчен 5,86 га, икенче торак төзүче халык өчен 3,31 га), шулардан:

Иске Мичән авылында - 1,49 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен;

Яңа Мичән авылында - 3,67 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен;

Керәнле авылында - 4,01 га (торак пунктның заманча чиге эчендә) индивидуаль торак төзелеше өчен.

Генераль планы тормышка ашыруның беренче чиратта (2025 елга кадәр) жирлектә индивидуаль торак төзелеше өчен 3,20 гектар территория каралган, шулардан:

0,70 га - Иске Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якинча 0,84 мең кв.м (7 участок) тәшкил итәчәк;

1,17 га - Яңа Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якинча 1,44 мең кв.м (12 участок) тәшкил итәчәк;

1,33 га - Керәнле авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якинча 1,56 мең кв.м (13 участок) тәшкил итәчәк.

Генераль планы гамэлгэ ашыруның исәп-хисап срогына (2026-2040 еллар) жирлектә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,97 га территория каралган, шулардан:

0,79 га - Иске Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 0,96 мең кв.м (8 участок) тәшкил итәчәк;

2,50 га - Яңа Мичән авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 3,00 мең кв.м (25 участок) тәшкил итәчәк;

2,68 га - Керәнле авылында индивидуаль торак төзелеше өчен, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы яқынча 3,24 мең кв.м (27 участок) тәшкил итәчәк.

Яңа торак төзелеше һәм тузган торакны алыштыру төзүчеләр көче белән гамэлгә ашырылачак, шул исәптән, финанслауның төрле схемаларын кулланып (төзүчеләр акчалары, ипотека акчалары, шул исәптән социаль ипотека, төзүчеләрнең ташламалы категорияләренә субсидияләр, яшь белгечләрне авылда калдыру программалары һ.б.).

Мичән авыл жирлегә территориясендә торак инфраструктурасын үстерүнең фаразланган күләме

Төзелеш төре	Гамәлдәге хәл	Беренче чират (2025 елга кадәр)		Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
	Торакның гомуми майданы, мең кв.м.	Торакның гомуми майданы, мең кв.м.	Билгеле бер чорга яңа торак төзелеше,, мең кв.м.	Торакның гомуми майданы, мең кв.м.	Билгеле бер чорга яңа торак төзелеше,, мең кв.м.
Иске Мичән					
- даими халык өчен	6,43	7,27	0,84	8,23	0,96
- икенче торак төзүче халык өчен	0,18	0,18	-	0,18	-
Барлығы Иске Мичән авылы буенча	6,61	7,45	0,84	8,41	0,96
Керәнле авылы					
- даими халык өчен	3,69	4,29	0,60	4,53	0,24
- икенче торак төзүче халык өчен	0,33	1,29	0,96	4,29	3,00
Барлығы Керәнле авылы буенча	4,02	5,58	1,56	8,82	3,24
Яңа Мичән авылы					
- даими халык өчен	7,70	9,14	1,44	12,14	3,00
- икенче торак төзүче халык өчен	0,11	0,11	-	0,11	-
Барлығы Яңа Мичән авылы буенча	7,81	9,25	1,44	12,25	3,00
Бакшанда авылы					
- даими халык өчен	0,30	0,30	-	0,30	-
- икенче торак төзүче халык өчен	0,48	0,48	-	0,48	-
Бакшанда авылы	0,78	0,78	-	0,78	-
Барлығы жирлек буенча:	19,22	23,06	3,84	30,26	7,20

4.6.2 таблица

Территориядә торак инфраструктурасын үстерү чаралары исемлеге
Саба муниципаль районы

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ ӘҤӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иске Мичән	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	0,70	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	0,84			
2	Иске Мичән	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	0,79	-	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	0,96			
3	Яңа Мичән авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	1,17	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	1,44			
4	Яңа Мичән авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	2,50	-	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	3,00			
5	Керәнле авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	1,33	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	1,56			
6	Керәнле авылы	торак пунктының гамәлдәге чикләрендә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	2,68	-	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
				мең кв.м	-	3,24			

Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү

Мичән авыл жирлегенә генераль планының төп максатларының берсе булып, фаразлана торган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, халыкның хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяжларын канәгатьләндерү, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларыннан файдалану мөмкинлегенә тигез шартларын тәмин итү тора.

Мичән авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү объектларын урнаштыру чаралары Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы, 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын социаль-иқтисади үстерү стратегиясе чараларын, шулай ук 2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын исәпкә алып билгеләнде.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар нигезендә 4.7.1 нче таблицадә бирелгән.

Генераль план белән, беренче чиратта Яңа Мичән авылында ижтимагый үзәк төзү каралган, аның составында спорт залы, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, жәмәгать туклануы предприятиеләре, почта элементәсе бүлегенә, полиция участок пункты һәм банк бүлегенә урнаштыру планлаштырыла.

Мәгариф оешмалары

Исәп-хисап буенча, балалар мәктәпкәчә оешмаларына һәм гомуми белем бирү мәктәпләренә ихтыяж 2025 елга халык өчен 27 һәм 95 урын тәшкит итәчәк, шул рәвешлә 2040 елга - 29 һәм 106 урын.

Иске Мичән һәм Яңа Мичән авылларында урнашкан гомуми куәтә 40 урынлы гамәлдәге балалар бакчалары һәм 129 укучылык төп гомуми белем бирү мәктәбә халыкның мәктәпкәчә белем бирү оешмаларына һәм гомуми белем бирү оешмаларына булган ихтыяжын тулысынча канәгатьләндерә.

2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән Яңа Мичән авылында 20 урынга исәпләнгән балалар бакчасына капитал ремонт ясау каралган.

Генераль планда беренче чиратта Иске Мичән авылында төп гомуми белем бирү мәктәбенә капитал ремонт каралган.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Мичән авыл жирлегендә балаларга өстәмә белем бирү оешмаларында халыкның ихтыяжы беренче чиратта генераль планын гамәлгә ашыру өчен 118 урын, исәп-хисап срогына - 128 урын тәшкит итәчәк.

Мичән авыл жирлегенә генераль планы итеп гамәлдәге мәктәп базасында һәм Иске Мичән авылы мәдәният йорты составында беренче чиратта 88 урын һәм исәп-хисап срогына 10 урын булган балалар ижаты түгәрәкләрен оештыру тәкъдим ителә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Генераль план тарафыннан беренче чиратка каралган:

Яңа Мичән авылы балалар бакчасы бинасында урнашкан сменага 14 кеше килү каралган фельдшер-акушерлык пункттын капитал ремонтлау;

- Керәнле авылында урнашкан сменага 17 кеше йөри торган фельдшер-акушерлык пункттын искергәнгә күрә сүтү;

проект куәте сменага 5 тапкыр килү булган фельдшер-акушерлык пункты төзелеше, Керәнле авылы фельдшер-акушерлык пунктының жимерелгән бинасы урынында.

Мәдәни - ял итү учреждениеләре

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә Керәнле авылында 2030 елга кадәр 92 урынга исәпләнгән авыл клубын жимерү, шулай ук 50 урынга исәпләнгән яңа авыл клубы төзү каралган.

Яңа Мичән авылында 2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән 210 урынлы авыл мәдәният йортына һәм китапханәгә 7,3 мең данә китап фонды куәте белән капитал ремонт каралган.

Спорт заллары

Мичән авыл жирлегенең гомуми файдаланудагы спорт залларында халыкның норматив ихтыяжы, беренче чиратта, генераль планын гамәлгә ашыру өчен 243 кв.м тәшкил итәчәк, исәп-хисап срогына - 247 кв.м.

Генераль план белән беренче чиратта идән майданы 119,25 кв.м (типлаштырылган проект) тренажер залын Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында урнаштыру каралган.

Яссы спорт корылмалары

Мичән авыл жирлегенең яссы спорт корылмаларында халыкның ихтыяжы, беренче чиратта, генераль планын гамәлгә ашыру өчен, 1353 кв.м тәшкил итәчәк, исәп-хисап чорына - 1378 кв.м.

2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы белән Яңа Мичән авылында 878 кв.м майданлы спорт майданчыгы төзү каралган.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль план белән, беренче чиратта, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында 3 эш урыны булган килеш урнаштыру каралган.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль план нигезендә, 28 утырту урыны булган жәмәгать туклануы предприятиеләрен Яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында урнаштыру каралган.

Банк бүлекчәләре

Генераль план беренче чиратта яңа Мичән авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында банк бүлеген урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Генераль план белән беренче чиратта түбәндәге сәүдә предприятиеләрен төзү каралган:

Иске Мичэн авылында - сәүдә предприятиеләре - 40 кв.м сәүдә майданы;
Яңа Мичэн авылында - сәүдә майданы 85 кв.м булган сәүдә предприятиеләре;
Керәнле авылында - сәүдә майданы 30 кв.метрга исәпләнгән сәүдә
предприятиеләре.

Моннан тыш, Бакшанда авылында, анда халык саны 10 кешедән артмаган,
кибетләр төзү каралмаган. Әлеге торак пунктка тарату сәүдәсенә күчмә чаралары
(автокибетләр һәм автолавкалар) ярдәмендә беренче кирәк булган товарларны
китерү планлаштырыла.

Элемент бүлекләре

Генераль план белән беренче чиратта Яңа Мичэн авылында проектлана
торган ижтимагый үзәк составында почта элементәсе бүлеген урнаштыру каралган.

Жәмәгать бәдрәфләре

Генераль план буларак, беренче чиратта, жәмәгать бәдрәфләрен Яңа Мичэн
авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында 1 прибор күләмендә
урнаштыру каралган.

Полиция

Генераль план белән беренче чиратта полициянең участок пунктын Яңа
Мичэн авылында проектлана торган ижтимагый үзәк составында урнаштыру
каралган.

4.7.1 таблица

Мичэн авыл жирлегенен социаль-мэдэни һәм коммуналь-көнкүрөш хезмэт күрсөтү объектларының кирәкле куәтен исәпләү (кулдагы халык өчен)

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл жирлеге өчен ихтыяж		Гамәлдәге сакланучы	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ 2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040г белән тәэмин ителеш. (хезмэт күрсөтү объектларын төзү чараларын гамәлгә ашыруны ^{исәпкә алып}), %
				Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вақыты (2040 ел)		Беренче чират (2025елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 ел-2040 ел)	Барлығы 2040 елга		
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урыны	1-6 яшьлек балалар 85%	40	29	33	40	0	0	0	0	1381
Гомуми белем бирү оешмалары	урыны	7-17 яшьлек балалар 100%	129	98	107	129	0	0	0	0	1221
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урыны	Мәктәп укучыларының 120% ы	30	118	128	30	88	10	98	98	100
Хастаханәләр	ятаклар	1000 кешегә 13,47 ятак	юк	9	10	0	9	1	10	0	03
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	10000 кешегә 1 автомобиль	юк	1	1	0	1	0	1	0	03
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	бер сменага кабул итү саны	сменага 1000 кешегә 18,15 кабул итү	55	13	14	38	0	0	0	5	3071
Спорт заллары	Идән майданы кв.м	1000 кешегә 350 кв.м.	151	243	247	151	92	4	96	119,25	1092
Бассейннар	кв.м. үтә-күренмәле су	1000 кешегә 75 кв.м.	юк	52	53	0	52	1	53	0	03
Яссы спорт корылмалары	кв.м	1000 кешегә 1949,4 кв.м	500	1353	1378	500	853	25	878	878	100

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Норма	Гамәлдәге хәл	Авыл жирлегә өчен ихтыяж		Гамәлдәге сакланучы	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ 2040 елга объектларның куәтен арттыру	2040г белән тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларын төзү чараларын гамәлгә ашыруны ^{исәпләп алып}), %
				Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вақыты (2040 ел)		Беренче чират (2025елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 ел-2040 ел)	Барлығы 2040 елга		
Клублар, мәдәният йортлары	урыны	300 урын	452	300	300	360	0	0	0	50	1371
Китапханәләр	мең нөсхә	1000 кешегә 7,5 мең нөсхә.	19,1	5,6	5,7	19,1	0	0	0	0	3351
Кибетләр	кв.м. сәүдә майданы	1000 кешегә 300 кв.м.	57	208	212	57	151	4	155	155	100
Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урыны	1000 кешегә 40 урын.	юк	28	28	0	28	0	28	28	100
Көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 4 эш урыны	юк	3	3	0	3	0	3	3	100
Полиция	кеше.	1 объект авыл жирлегенә	юк	1	1	0	1	0	1	1	100
Банк бүлекләре, филиаллары	объект	1000 кешегә 0,5 объект.	юк	1	1	0	1	0	1	1	100
Элемтә бүлекләре	объект	0,5-6,0 мең кешегә 1 объект	юк	1	1	0	1	0	1	1	100
Жәмәгать бәдрәфләре	прибор	1 прибор 1000 кешегә.	юк	1	1	0	1	0	1	1	100

Тәэмин ителешнең беренче күрсәткече 100% тан артык, объектларның гамәлдәге егәрлеге исәп-хисап чорына ихтыяждан артып китүгә бәйле тәэмин ителешнең 2 күрсәткече 100%тан артык проектлана торган объектларның типлаштырылган проектларын куллануга бәйле

Больницалар, СМП, бассейннарның район хезмәт күрсәтү дәрәжәсе булганлыктан, аларны урнаштыру район үзәгендә күздә тотыла.

Тулаем район халкынан тәэмин ителеш исәпләнә;

4.7.2. таблица мәгълүматлары буенча, Мичән авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү чаралары исемлеге.

4.7.2 нче таблица

Мичән авыл жирлегеге халкына социаль һәм мәдәни-көнкуреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү чаралары исемлеген

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеген	Күзәт		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәгеген	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Мәгариф оешмалары									
1	Яңа Мичән авылы	Балалар бакчасы	Капиталь ремонт	урын	20	-	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеген социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
2	Иске Мичән	Төп гомуми белем бирү мәктәбен	Капиталь ремонт	урын	129	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Иске Мичән	Мәктәп, авыл мәдәният йорты каршындагы балалар ижаты түгәрәкләрен	Оештыру	урыны	30	88	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
						10	-	+	
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары									
1	Яңа Мичән авылы	Фельдшер-акушерлык пункты (балалар бакчасы бинасында)	Капиталь ремонт	сменага йөреш	14	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
1	Керәнле авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Сүтү	сменага йөреш	17	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
			Яңа төзелеш		-	5			

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
Спорт заллары									
1	Иске Мичән	Төп гомуми белем биру мәктәбе каршындагы спорт залы	Капиталь ремонт	кв.м	151	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
Мәдәният һәм ял итү учреждениеләре									
1	Керәнле авылы	Авыл клубы	Сүтү	урын	92	-	+	-	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елның план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе
			Яңа төзелеш		-	50			
2	Яңа Мичән авылы	Авыл мәдәният йорты	Капиталь ремонт	урын	210	-	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
		Китапханә		мең нөсхә	7,3	-			
Спорт заллары									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк (типовой проект) составындагы тренажер залы	Оештыру	кв.м	-	119,25	-	+	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Яссы спорт корылмалары									

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Яңа Мичән авылы	Спорт майданчыгы	Яңа төзелеш	кв.м.	-	878	+	-	2017-2030 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
Сәүдә предприятиеләре									
1	Иске Мичән	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	40	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
2	Яңа Мичән авылы	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	85	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
3	Керәнле авылы	Сәүдә предприятиеләре	Яңа төзелеш	кв.м. сәүдә майданы	-	30	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
4	Бакшанда авылы	Күчмә сәүдә чарасы	күчмә сәүдә чаралары ярдәмендә беренче кирәк булган товарларны китерү	-	-	-	+	+	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Оештыру	Эш урыннары	-	3	+	-	Мичән авыл җирлегенең Генераль планы
Жәмәгать туклануы предприятиеләре									

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган жәмәгать үзәге составында жәмәгать туклануы предприятиеләре	Оештыру	утырту урыннары	-	28	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Банк бүлекчәләре									
1	Яңа Мичән авылы	Банкның проектлана торган ижтимагый үзәк составындагы бүлеге	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Элемтә бүлекләре									
1	Яңа Мичән авылы	Почта элемтәсе бүлеге проектлана торган ижтимагый үзәк составында	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Жәмәгать хокук тәртибен саклау									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында полициянең участок пункты	Оештыру	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Жәмәгать бәдрәфләре									
1	Яңа Мичән авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать бәдрәфләре	Оештыру	прибор	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
Ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар									
1	Яңа Мичән авылы	Ижтимагый үзәк	Яңа төзелеш	объект	-	1	+	-	Мичән авыл жирлегенең Генераль планы

Зиратлар территорияләрен үстерү

1000 кешегә 0,24 гектар норматив белән авыл жирлегендә яшәүчеләрнең 2040 елга традицион каберлекләргә ихтыяжы 0,19 гектар тәшкил итәчәк.

Генераль план тарафыннан беренче чиратка каралган:

Керәнле авылында кадастр номеры 16:35:120301:5 булган жир кишәрлеге өлешендә урнашкан 1,6008 гектар мәйданлы зиратны кадастр исәбенә куелмаган жирләргә су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйле рәвештә күмү;

Бакшанда авылынан көнбатышка таба урнашкан 1,3613 га мәйданлы зиратны кадастр номеры 16:35:120601:5 булган жир кишәрлеге өлешендә ябу, су объектларының су саклау зонасында урнашуы сәбәпле.

Гамәлдәге зиратларның ирекле территорияләре халыкның традицион каберлекләргә булган фараз ихтыяжларын тулысынча тәэмин итә.

Мичән авыл жирлегендә генераль планы белән зиратларны тәртипкә китерү өчен жир төзелеше документларын территориянең функциональ кулланылышына яраклаштыру тәкъдим ителә, аерым алганда, «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» рөхсәт ителгән куллану төрен билгеләү белән 12.1.зират өчен жир кишәрлеге урнаштырыла. "Ритуаль эшчәнлек".

Мичан авыл жирлегендә зиратларны үстеру чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Керәнле авылы	Кадастр номеры 16:35:120301:5 булган жир кишәрлегендә һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләр өлешендә зират	Су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйлә рәвештә зират территориясен ябу	га	1,6008	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Бакшанд авылыннан көнбатышка таба	Кадастр номеры 16:35:120601:5 булган жир кишәрлеге өлешендә зират	Су объектларының су саклау зонасында урнашуына бәйлә рәвештә зират территориясен ябу	га	1,3613	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү Жирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы белән Саба туристик-рекреация зонасын - тарихи-мәдәни мирасны, дини объектлар челтәрен туплау зонасы, халык сәнгать һөнәрләре, жәлеп итүчән табигать территорияләре (урманнар, чишмәләр), спорт, спорт-сәламәтләндерү һәм спорт-күңел ачу объектлары челтәрен, спорт-күңел ачу объектлары челтәрен киңәйтү перспективалары белән кыска вакытлы ял объектларын оештыру тәкъдим ителә. Әлеге зона туристлык һәм халыкның түбәндәге рекреация һәм туризм төрләрендә ихтыяжларын гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән: ял көне көне уңаеннан мәдәни-таныйп белү, археология, экскурсия-дини, этнографик, спорт-сәламәтләндерү, спорт-күңел ачу туризмы һәм туризм.

Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы белән районда туристлык эшчәнлеген активлаштыру һәм үстерү максатыннан туристлык маршрутларын оештыру тәкъдим ителә, мондый маршрутларның берсе - Мичән авыл жирлеге территориясе буйлап үтәчәк «Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсия-дини һәм этнографик маршруты.

Генераль планда, беренче чиратта, Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан чишмәләргә төзекләндерү каралган.

Шулай ук генераль план нигезендә Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенең 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты нигезендә кадастр номеры 16:35:120503:40 булган жир кишәрлеген “авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр” категориясеннән рекреация, экотуризмны оештыру максатыннан “махсус сакланучы территорияләр һәм объектлар жирләре” категориясенә күчерү каралган.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатында генераль план белән Мичән авыл жирлеге территориясе буйлап уза торган Кече Мишә елгасы яр буе полосасын һәм аның янындагы территорияне төзекләндерү тәкъдим ителә.

Мичән авыл жирлегенең генераль планында рекреация территорияләрен үстерү шулай ук жирле халыкның ялы зонасы һәм килүчеләрнең ял мәйданчыклары буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын да күздә тотта.

Кешеләр ялы өчен уңайлы мөмкинлекләр тудыру, авыл торак пунктның йөзен яхшырту өчен кирәкле яшел утыртмалар системасын оештыру чаралары комплексы ике төп этапны күздә тотта: гомуми файдаланудагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән файдалануны яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел утыртмаларны оештыру чаралары - административ һәм иҗтимагый биналар янындагы скверлар, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар төзү, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Файдалануы чикләнгән яшел утыртмаларны оештыру чаралары - мәгариф һәм тәрбия объектлары, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (палисадниклар урнаштыру, жиләк-жимеш һәм декоратив агачлар утырту, куаклар утырту, чәчәклекләр урнаштыру).

Мичән авыл жирлегендә туристик-рекреацион территорияләрне үстерү чаралары исемлеге

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
1	Мичән авыл жирлеге	«Татар халкының дине һәм көнкүреше» экскурсион-дини һәм этнографик маршруты	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Мичән авыл жирлеге	Чишмәләр	Төзекләндерү	объект	1	-	+		Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
2	Мичән авыл жирлеге	Кече Мишә елгасы	ижтимагый рекреацион зоналар төзеп, яр буе полосасын һәм аңа якын территорияне төзекләндерү	-	-	-	+		Мичән авыл жирлегенә Генераль планы
3	Мичән авыл жирлеге (Иске Мичән авылы, Яңа Мичән авылы, Керәнле авылы)	Гомуми файдаланудагы яшелләндерү	яшел утыртмалар системасын оештыру	-	-	-	+	+	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
4	Мичән авыл жирлеге, Иске Мичән авылыннан көнчыгышка таба, кадастр номеры 16:35:120503:40 булган жир кишәрлеге	Су яны рекреациясенә төзекләндерелгән урыны	Рекреация өчен, экотуризмны оештыру өчен файдалану максатларында жир кишәрлекләрен «авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр» категориясеннән «махсус сакланылчы территорияләр һәм объектлар жирләре» категориясенә күчерү	га	3,7211	-	+	+	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты

Мичән авыл жирлегенең транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү

Мичән авыл жирлегенең “Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү” бүлегенең төп максаты булып Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең Генераль планы составында автомобиль юлларын халык ихтыяжларына туры китереп үстерү, жирлек икътисадының нәтижәлелеген һәм конкуренциягә сәләтлелеген арттыру, таләп ителә торган техник халәтне, юл челтәренең үткәрү сәләтен, куркынычсызлыгын һәм тыгызлыгын тәэмин итү тора.

Татарстан Республикасы территориясенең транспорт каркасы йогынтысында Саба муниципаль районының планировка структурасы формалаша һәм нәтижәдә Мичән авыл жирлеге территориясенең планлаштыру структурасы барлыкка килә.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасында билгеләнде. Мичән авыл жирлеге территориясендә федераль дәрәжәдәге чаралар юк.

Региональ һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында һәм Саба муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы проектында билгеләнде, шуңа күрә Мичән авыл жирлегенең генераль планы аларда билгеләнгән барлык чаралар исәпкә алынды.

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы беренче чиратта 1,8 км озынлыктагы «Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе» региональ әһәмияттәге автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру) каралган.

Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге территориясендә территориаль планлаштыру схемасында түбәндәгеләр каралган:

беренче чиратта 2,8 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Тулүшка - Яңа Мичән» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек ясау);

беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Бакшанда авылына килү» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

беренче чиратта 1,6 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Керәнле-Сүлә» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Мичән авыл жирлеге территориясендә генераль план белән түбәндәгеләр каралган:

беренче чиратта 0,3 км озынлыктагы «Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлек фермасына килү» жирле әһәмияттәге автомобиль юлына капитал ремонт (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

беренче чиратта 0,5 км озынлыктагы «Чума-Елга-Корса тимер юл аерылышы бистәсе» жирле әһәмияттәге автомобиль юлын төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

беренче чиратта 0,2 км озынлыктагы жирле әһәмияттәге «Яңа Мичән авылына килү» автомобиль юлы төзү (асфальт-бетон өслек ясау);

беренче чиратта 0,3 км озынлыктагы «Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу» жирле әһәмияттәге автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек ясау).

Гомуми файдалануда булмаган автомобиль юлларын үстерү

Генераль план буларак, беренче чиратта, 0,2 км озынлыктагы жирле әһәмияткә ия «Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү» автомобиль юлын төзү каралган.

Ясалма корылмаларны үстерү

Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә территориясендә территориаль планлаштыру схемасында «Бакшанда авылына килү» жирле әһәмияттәге автомобиль юлында Кече Мишә елгасы аша күпер салу каралган.

Урам-юл челтәрен үстерү

Генераль планда Мичән авыл жирлегенә һәр торак пунктында урамнарны һәм юлларны капитал ремонтлау һәм төзү (асфальт-бетон өслек ясау) каралган. Торак пунктларның төп һәм ярдәмче урамнарының юл өлешенә торышы канәгатьләнәрлек булмауны исәпкә алып, гамәлдәге урам-юл челтәрен реконструкцияләү күздә тотыла.

**Мичән авыл жирлегенен
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
ТӨБӘК ӘҢӘМИЯТЕНДӘГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	«Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,8	-	+	-	Татарстан Республикасы СТП
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҢӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	"Тулушка-Яңа Мичән"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,8	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
2	Мичән авыл жирлеге	"Бакшанда авылына килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
3	Мичән авыл жирлеге	"Керәнле-Сүлә"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,6	-	+	-	Саба муниципаль районы СТП
4	Мичән авыл жирлеге	«Керәнле авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,3	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
5	Мичән авыл жирлеге	Чума-Елга-Корса тимер юл станциясе бистәсе»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,5	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
6	Мичән авыл жирлеге	"Яңа Мичән авылы янына килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
7	Мичән авыл жирлеге	«Яңа Мичән авылы янындагы эре мөгезле терлекләр фермасына якынлашу»	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,3	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
Гомуми булмаган файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Мичән авыл жирлеге	"Яңа Мичән авылында электр подстанциясенә килү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,2	-	+	-	Мичән авыл жирлегенен Генераль планы
Ясалма корылмалар									

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Яна (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Хисап срогы (2026-2040 еллар.)	
1	Мичән авыл жирлеге	Кече Мишә елгасы аша «Бакшанда авылына килү» автомобиль юлында кучер кичүе	Яңа төзелеш	объект	-	1	+	-	Саба муниципаль районы СТП
ЖИРЛЕ ӨҖӘМИЯТТӨГЕ (ЖИРЛЕК) ЧАРАЛАРЫ									
Урам-юл челтәре									
1	Иске Мичән	Залесная ур., Нагорная ур., Школьная ур., 9 май ур., төбәк юлыннан Залесная урамына кадәр илтүче юл	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,53	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Мирная ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,28	-	+		
2	Яңа Мичән авылы	Кооператив ур., Ленин ур., Строительная ур., Заречье ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,83	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Яңа ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,32	-	+		
3	Керәнле авылы	Молодежная ур., Школьная ур., Залесная ур.	Капиталь ремонт, төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	2,01	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы
		Газовая ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	0,28	-	+		
4	Бакшанда авылы	Комсомольская ур., Клуб ур., Набережная ур.,	Төзелеш (асфальт-бетон өслек ясау)	км	1,03	-	+		Мичән авыл жирлегенең Генераль планы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенен торак пунктлары чикләрен билгеләү

Россия Федерациясе Жир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенен 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктларның чикләрен чагылдыра торган шәһәр округы, жирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү була

"Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында" 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше (алга таба - күчерү турындагы Закон) нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү, шулай ук жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләреннән төшереп калдыру мондый жирләр составындагы торак пунктлар жирләрен яисә жир кишәрлекләрен башка категориягә күчерү яисә мондый жирләр составындагы жирләрне торак пунктлар яки жир кишәрлекләрен башка категорияләрдән торак пунктлар жирләренә күчерү булып тора.

Шулай итеп, 2010 елның 16 июнендәге Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенен хаты нигезендә. N 14-4692-ГЕ, Муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планын раслау турындагы акт жирләрне яисә жир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Иске Мичән авылы, Яңа Мичән авылы, Керәнле авылы һәм Бакшанда авылы торак пунктлары өчен кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы буенча Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенен Татарстан Республикасы буенча Идарәсе мәгълүматлары нигезендә торак пунктлар жирләре буйлап уздырылган чикләр кабул ителде.

Мичән авыл жирлегенен генераль планы белән Иске Мичән, Яңа Мичән һәм Керәнле авылларындагы чикләрне үзгәртү каралган. Бакшанда авылының чикләрен үзгәртү каралмаган.

Генераль планда кадастр номерлары 16:35:120101:282, 16:35:120101:78 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрне Иске Мичән авылы чикләреннән төшереп калдыру каралган, кадастр номерлары 16:35:120201:152, 16:35:120201:378 булган жир кишәрлекләрен һәм кадастр исәбенә куелмаган жирләрне Яңа Мичән авылы чигеннән төшереп калдыру каралган, әлеге учасокларда «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус жирләрне тээмин итү өчен жирләр " категориясенә күчерергә тәкъдим ителә торган зиратларны урнаштыру белән бәйлә рәвештә, ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты нигезендә.

Шулай ук генераль план белән кадастр номеры 16:35:120301:189 булган жир кишәрлеген, су башнясы территориясенен торак пункты чикләре билгеләнүгә бәйлә рәвештә, Керәнле авылы чигеннән чыгару каралган.

**Мичән авыл җирлеге составына керүче
Саба муниципаль районы**

Жир кишәрлегенен кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенен майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлекләрен кертү/ Нигез
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Иске Мичән								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:35:120101:282	Торак пунктлар жирләре	Зиратлар урнаштыру өчен	Зират буларак	0,0985	0,0985	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
16:35:120101:78	Торак пунктлар жирләре	-	Зират буларак	1,3497	1,3497			
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-	0,0354			
Барлыгы төшереп калдыруга					1,4836			
Яңа Мичән авылы								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:35:120201:152	Торак пунктлар жирләре	-	Зират буларак	3,0435	3,0435	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләре һәм башка	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
16:35:120201:378	Торак пунктлар жирләре	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Зират буларак	0,0860	0,0860			

Жир кишәрлегенен кадастр номеры	Жирләр категориясе	Рөхсәт ителгән файдалану төре		Кадастр буенча жир участогының майданы, га	Төшереп калдырыла торган жир кишәрлегенен майданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән файдалану*	Жир кишәрлекләрен кертү/ Нигез
		рөхсәт ителгән файдалану	документ буенча					
Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-	0,0812	махсус билгеләнештәге жирләр		
Барлыгы төшереп калдыруга					3,2107			
Керәнле авылы								
Төшереп калдырыла торган жир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә тәэтимләер кертү								
16:35:120301:189	Торак пунктлар жирләр	Махсус билгеләнештәге башка объектлар астында	Су башнясы урынына	0,0900	0,0900	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләр, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык жирләр һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү	Объект территориясендә торак пункт чиге белән бүлешү
Барлыгы төшереп калдыруга					0,0900			

* «Жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында» 2020 елның 10 ноябрендәге П/0412 номерлы Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәте боерыгына (2021 елның 20 апреленә үзгәрешләр белән) туры килә.

4.11.2 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

№ т/б	Жирлек составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү юнәлешләре	Иске Мичән	Керәнле авылы	Яңа Мичән авылы	Бакшанда авылы	Барлыгы жирлек буенча
1	Торак пункт территориясенен гамәлдәге чиге чикләрендәге жирләр	64,9815	44,7768	82,2028	11,4839	203,4450
2	Торак пункт чикләреннән төшереп калдырырга тәкъдим ителә торган жирләр					
2.1	Кадастр исәбенә куелган	1,4482	0,0900	3,1295	-	4,6677

	торак пунктларның жирләрә					
2.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	-	-	-	-	-
2.3	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, мәгълүмат жирләрә, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона жирләрә, иминлек жирләрә һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	-	-	-	-	-
2.4	Билгеләнмәгән жирләр категориясе белән кадастр исәбенә куелган жирләр	-	-	-	-	-
2.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	0,0354	-	0,0812	-	0,1166
3	Торак пунктның проект чикләренә кертүгә тәкъдим ителә торган жирләр					
3.1	Кадастр исәбенә куелган торак пунктларның жирләрә	-	-	-	-	-
3.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	-	-	-	-	-
3.3	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, мәгълүмат жирләрә, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона жирләрә, иминлек жирләрә һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	-	-	-	-	-
3.4	Билгеләнмәгән жирләр категориясе белән кадастр исәбенә куелган жирләр	-	-	-	-	-
3.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-	-
4	Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру					
4.1	Торак пунктның проект чикләре чикләрендә жирләр	63,4979	44,6868	78,9921	11,4839	198,6607
4.2	Торак пункт территориясенә гамәлдәге чиге чикләрендәге жирләр	64,9815	44,7768	82,2028	11,4839	203,4450
4.3	Торак пункт территориясенә гамәлдәге чигеннән чыгарылуга тәкъдим ителә торган жирләр	1,4836	0,0900	3,2107	-	4,7843
4.4	Проект чикләренә кертүгә тәкъдим ителә торган һәм торак пунктлар жирләренә күчәрүне таләп итә торган жирләр	-	-	-	-	-

**Олы Нырты авыл жирлеге составына керүче
Саба муниципаль районы**

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
ЖИРЛЕ ӨҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Иске Мичән	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	1,4836	-	+	-	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты
2	Яңа Мичән авылы	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	3,2107	-	+	-	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/11295 номерлы хаты

№ т/б	Жирлек составына керэ торган торак пункт исеме	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Куәте		Гамәлгә ашыру сроклары		Чара чыганагы (документ исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2026 - 2040 еллар)	
3	Керәнле авылы	торак пункт территориясе	торак пункт чикләреннән чыгару һәм жир кишәрлеген «торак пунктлар жирләре» категориясеннән, шулай ук кадастр исәбенә куелмаган жирләрне «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат алу жирләре, космик эшчәнлек тәэмин итү өчен жирләр, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» категориясенә күчерү	га	0,0900	-	+	-	Мичән авыл жирлегенә Генераль планы

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

4.12.1. Су белән тәмин итү

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак йортларда һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган ихтыяжларга су тотуны, тышкы янғын сүндерүгә, урамнарда һәм яшел үсентеләргә су тотуны үз эченә ала.

Халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжлары өчен исәп-хисап чыгымнары, биналарны төзекләндерүнең дәрәжәсеннән , бер кешегә су куллану нормасыннан чыгып, су куллану коэффициентларының тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициенты һәм 31.13330.2012 п.5.2 п.буенча исәпләнгән. Чагыштырмача су куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен су чыгымнарын үз эченә ала.

Су куллану нормалары 4.12.1.1 нче таблицادا бирелгән.

4.12.1.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегә территориясендә су куллануның чагыштырмача нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	q _{жл} /тәүлек
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзекләштерелгән кайнар су белән тәмин итү белән жиһазландырылган биналар	250
2	Жирле су жылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйлә йортлар	40

Тышкы янғын сүндерүгә су тоту нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янғыннар саны СП 31.13330.2012, шулай ук, халык санына һәм төзелешнең катлы булуына карап, П70.0010.09-90 объектларның эчке һәм тышкы янғын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма нигезендә кабул ителгән. 50 кешедән ким булган халык арасында янғын сүндерү каралмаган.

Урамнарда һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтижәләре, генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 4.12.1.2 нче таблицادا бирелгән.

4.12.1.2 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авылы халкы тарафыннан
су куллану исәп-хисабы, м³/тәүлек

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым, м ³ /тәүлек				Су куллануның уртача тәүлеклек чыгымнары, Qср	Тәүлеккә суны иң күп су куллануның исәп-хисап чыгымнары, Qmax	Исәпкә алынмаган чыгымнар	Су сибү	Янгын сүндерү	Барлығы
		Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү белән жиһазландырылган биналар	Жирле су жылыткычлар белән өйләр	Ванна сыз өйләр	Су жыю колонкаларынан су куллану белән бәйлә йортлар						
Гамәлдәге хәл											
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{245}{34,30}$	-	34,30	41,16	5,15	17,15	54,0	117,46
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{117}{16,38}$	-	16,38	19,66	2,46	8,19	54,0	84,30
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{312}{43,68}$	-	43,68	52,42	6,55	21,84	54,0	134,81
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{7}{0,98}$	-	0,98	1,18	0,15	0,49	54,0	55,81
Генераль планын гамәлгә ашыруның беренче чираты (2025 ел).											
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{248}{34,72}$	-	34,72	41,66	5,21	17,36	54	118,23
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{119}{16,66}$	-	16,66	19,99	2,50	8,33	54	84,82
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{319}{44,66}$	-	44,66	53,59	6,70	22,33	54	136,62
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{8}{1,12}$	-	1,12	1,34	0,17	0,56	54	56,07
Генераль планын гамәлгә ашыруның хисап срогы (2040 ел)											
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{254}{35,56}$	-	35,56	42,67	5,33	17,78	54	119,79
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{121}{16,94}$	-	16,94	20,33	2,54	8,47	54	85,34
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{325}{45,50}$	-	45,50	54,60	6,83	22,75	54	138,18
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{7}{0,98}$	-	0,98	1,18	0,15	0,49	54,0	55,81

Проект тәкъдиме

Яңа жир кишәрлекләре бүлеп бирүгә, торак биналарны төзекләндерүне яхшыртуга, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

1. 4.12.1.2 нче таблицада китерелгәнчә, торак пунктларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы белән тәэмин итү өчен, торак төзелешенә һәм халыкның артуына бәйле рәвештә, Югары Симет авыл жирлегә халкы тарафыннан су куллану (артезиан скважиналарын бораулау) өчен хужалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганагын нигезләү буенча эзләнү-бәяләү эшләре башкару;

2. торак төзелешенә һәм халыкның артуына бәйле рәвештә заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып, су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү;

3. суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агуланулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм суүткәргеч челтәрләрен үз вакытында алыштырырга кирәк. Ачу-ябу-жайга салу арматурасы авария хәлендәге суүткәргеч участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

4. су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән жиһазлау, диспетчерлаштыру системасын гамәлгә кертү;

5. кулланучыларның суны рациональ тотуын тикшереп торуны көчәйтү һәм су белән тәэмин итү системасында суның сыйфатын мониторинглау системасын камилләштерү.

Генераль план белән искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Генераль план белән, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенә 2021 елның 15 июлендәге 2108/И номерлы хаты нигезендә кадастр номерлары 16:35 120501:31, 16:35:120502:30, 16:35:120502:29, 16:35:120503:33 һәм 16:35:120503:34 булган жир участкаларын "авыл хужалыгы билгеләнешендәге жир" категориясенән "сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, космик эшчәнлек алып бару өчен жирләрне, оборонаны, куркынычсызлыкны һәм махсус билгеләнештәге жирне тәэмин итү өчен жирләрне" категориясенә күчерү каралган, әлегә участкаларда Иске Мичан һәм яңа Мичан авылларында халыкны һәм социаль-житештерү объектларын су белән тәэмин итә торган су белән тәэмин итү чыганакларының урнашуы белән бәйле.

4.12.2. Канализация.

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларны канализацияләү системасын проектлаганда, территорияләргә су сибүгә һәм яшел үсентеләргә су тотуны исәпкә алмыйча, торак һәм ижтимагый биналардан көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэмин итүне исәпләп чыгарганда уртача тәүлеклек су кулланырга тигез итеп кабул итәргә кирәк

Су чыгуның чагыштырма нормалары 4.12.2.1 нче таблицада бирелгән.

4.12.2.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге территориясендә су чыгуның чагыштырма нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	л/жл/тәүлек
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән жиһазландырылган биналар	250
2	Җирле су жылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйлә йортлар	25

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтижәләре, генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 4.12.2.2 нче таблицада бирелгән.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авылы халкы тарафыннан
су агызу исәп-хисабы, м³/тәүлек

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым, м ³ /тәүлек				Су куллануның уртача тәүлеклек чыгымнары, Qср	Тәүлеккә суны иң күп су куллануның исәп-хисап чыгымнары, Qмах	Исәпкә алынмаган чыгымнар	Барлыгы
		Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән жиһазландырылган биналар	Жирле су жылыткычлар белән өйләр	Ванна сыз өйләр	Су жыю колонкаларыннан су куллану белән бәйле йортлар				
Гамәлдәге хәл									
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{245}{34,30}$	-	34,30	41,16	1,72	42,88
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{117}{16,38}$	-	16,38	19,66	0,82	20,48
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{312}{43,68}$	-	43,68	52,42	2,18	54,60
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{7}{0,98}$	-	0,98	1,18	0,05	1,23
Генераль планы гамәлгә ашыруның беренче чираты (2025 ел).									
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{248}{34,72}$	-	34,72	41,66	1,74	43,40
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{119}{16,66}$	-	16,66	19,99	0,83	20,83
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{319}{44,66}$	-	44,66	53,59	2,23	55,83
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{8}{1,12}$	-	1,12	1,34	0,06	1,40
Генераль планы гамәлгә ашыруның хисап срогы (2040 ел)									
1	Иске Мичән	-	-	$\frac{254}{35,56}$	-	35,56	42,67	1,78	44,45
2	Керәнле авылы	-	-	$\frac{121}{16,94}$	-	16,94	20,33	0,85	21,18
3	Яңа Мичән авылы	-	-	$\frac{325}{45,50}$	-	45,50	54,60	2,28	56,88
4	Бакшанда авылы	-	-	$\frac{7}{0,98}$	-	0,98	1,18	0,05	1,23

Проект тәкъдиме

Торак төзелеше өчен яңа жир кишәрлекләре бүлеп бирүгә, торак биналарны төзекләндерүне яхшыртуга, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар каралган:

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап срогына (2040 елга кадәр):

1. төзелеш тыгызлыгы түбән булу һәм рельефның катлаулылыгы аркасында йорт яны жир кишәрлекләре булган шәхси йортларда яшәүче авыл жирлеге халкы өчен канализациянең автоном системасын төзү.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан жыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәмин итәргә тиеш.

Автономияле чистарту корылмаларын йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым чистарту корылмалары итеп (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары) урнаштыру тәкъдим ителә.

Агынты суларны, чистартылган агынтыларның сыйфатын гамәлдәге нормативларга туры китереп, завод житештерүенең төрле модификацияләрендә (житештерүчәнлеге 1 тән 20 м³/тәүлегенә кадәр) хужалык-көнкүреш юынтыларын биологик һәм тирән чистарту жайланмалары белән чистартырга тәкъдим ителә. Биологик чистарту жайланмаларында чистарту технологиясе, чистартылган суларны ультратавыш блокларын урнаштыруда зарарсызландыру белән, юынты суны дентрификацияләү һәм дефосфацияләү процессларын күздә тотарга тиеш

Чистартылган агып төшүче суларның туплау ешлыгы чистартылган агып төшүче суларны агызу режимнары һәм аларның алдагы кирәк-яракларга (су сибүгә яки янғын сүндерүгә) тотылуы арасындагы пикларны жайга салу өчен кирәк.

Чистартылган агып төшүче сулар санын торак пункт территориясендә урнашкан утар янындагы кишәрлекләргә яисә яшел үсентеләргә кабат су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының житештерү ихтыяжларына күчерү исәбенә киметергә мөмкин, бу исә суның гомуми кулланылышын киметүгә китерәчәк.

Рециклинг технологияләрен үстерү һәм агып төшүче суларны кабат куллану су агымнарында һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга, шулай ук елга һәм күлләр бассейннарында тулаем экологик торышны яхшыртуга, шулай ук су алу жайланмасын киметү һәм агып төшүче сулар белән пычраткыч матдәләр агызып чыгу исәбенә су ресурсларын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Канализациянең үзәкләштерелгән, шулай ук автоном системасын эшлөгәндә үзәкнең ил һәм Россиягә керә торган чит ил жиһазлары номенклатурасын, шулай ук агып төшүче суларны чистарту буенча ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләре буенча белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Технологияләрне дөрөс сайлау һәм рациональ файдалану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтижәле эшен тәмин итәчәк.

Агросәнәгать комплексының гамәлдәге һәм тәкъдим ителә торган предприятиеләрендә терлекчелек агынтыларын агызу системасын төзүне торгызу һәм техник модернизацияләүне, шулай ук су агызу системасын төзүне күздә тотарга кирәк. Агросәнәгать комплексы предприятиеләренең агып төшүче суларын

чистартуның иң киң таралган ысуллары булып, алга таба зарарсызландыру юлы белән аэроб яки анаэран шартларында биохимик оксидлашуны күздә тоткан биологик ысуллар тора.

Проект белән тәкъдим ителә:

1. агросәнәгать комплексының житештерү объектларында су чыгу системаларын реконструкцияләү һәм төзү
2. терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча заманча иң яхшы технологияләрне һәм техник чараларны гамәлгә кертү
3. чистарту корылмаларынан башка терлекчелек комплексларын файдалануга тапшыруга юл куймау.

Генераль план белән искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске су агынтысын оештыру

Планлаштырылган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитария шартларын яхшырту максатларында проектта өске агынтыны оештыру һәм су агызу челтәрләрен урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтәренә ачык челтәре тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмаларны таләп итми торган иң гади система булып тора.

Авыл жирлегенә бөтен территориясә, торақ пунктларда - ачык лотоклар (кюветлар) буенча юлның ике ягында башкарыла.

Канау һәм кювет кисеменә төре һәм зурлығы гидравлик исәпләү нигезендә билгеләнә. Аларның тирәнлегә 1,2 м дан артмаска тиеш. Кювет ярларының авышлыгы 1:1.5. Кюветлар буенча авышлыкны 0,003 (0.3%) дип билгелиләр.

Суүткәргеч улақларның нигез тирәнлеген, озынлыгын һәм урнашу урынын юллар проектлаганда аерым эш проекты итеп билгеләргә.

Юлдан тимер-бетон торбалар һәм улақлар буйлап кюветтан су агызырга кирәк. Аларның диаметрын, озынлыгын, авышлыгын эш проекты стадиясендә билгеләргә.

Су бассейнын саклауга һәм суның сыйфатына карата таләпләрнең югары булуын исәпкә алып, торақ пунктлар территориясеннән пычранган өске суларны чыгаруны, тиешле чистартылганнан соң, чистарту корылмалары аша су жыю җайланмалары аша башкарырга тәкъдим ителә.

Исәп-хисап срогына, территорияне төзекләндерү арткан очракта, проект тарафыннан ябык типтагы су агымы челтәре тәкъдим ителә. Ул иң камил һәм территорияләрне төзекләндерү таләпләренә җавап бирә. Җир асты суүткәргеч торбалар - коллекторлар челтәреннән тора, жир өсте суларын яңгыр сулары жыела торган коелар аша кабул итә һәм жыелган суларны су агымы челтәренә юнәлтә.

Яңгыр канализациясә челтәре (ябык тип) үтеп йөрү, түбә һәм майданнардан атмосфера суларын чыгару өчен билгеләнгән.

Торақ пунктларның авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрдән жир өсте сулары аларны сулыкларга ташлау алдыннан локаль

чистарту корылмаларында яисэ яңгыр канализациясе челтәрендә чистартылырга тиеш. Чистарту корылмаларына өске агынтының яңгырлар яуган, кар капламы эрегән һәм юл капламнары юылган чорда барлыкка килгән аеруча пычранган өлеше бирелергә тиеш

Яңгырның иң интенсив өлешенә һәм иң күп аккан суларга бәйле чыгымнар сулыкка чистартылмыйча гына агызыла.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляцияләү савытын булдырырга кирәк. Шартлы рәвештә чиста яңгыр сулары су линиясе буенча чистартылган агынтылар белән бергә, техник шартлар нигезендә, су алгычларына ташлана.

Аккумуляцияләнгән яңгыр суын 1-2 тәүлек дәвамында тоталар. Шул ук вакытта үлчәнгән матдәләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Чистартылган суны тоту 1-2 тәүлек эчендә башкарыла.

Зур территорияләрдән (сәнәгать предприятиеләре, склад хужалыклары, автохужалыклар һ.б.) , шулай ук авыл территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган кишәрлекләрдән чыккан (ягулык салу станцияләре, машина кую урыннары, зур автобус станцияләре һ.б.) өске агым сулары, аларны сулыкларга яки яңгыр канализациясе челтәренә ташлау алдыннан локаль яки куак чистарту корылмаларында чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы-чиста сулар килә ала, аларны бистәдәге яңгыр канализациясе челтәренә ташларга рөхсәт ителә:

- шартлы-чиста житештерү сулары ;
- чистартуны таләп итми торган конденсацион жайланмалар һәм житештерү аппаратурасын суытудан;
- грунт (дренаж) сулары;
- локаль чистарту корылмаларында аларны чистартканнан соң, автомашиналар юудан су.

Әлеге суларның составы «Өске суларны агып төшүче сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре» таләпләрен канәгатьләндерергә һәм аларны чыгару Дәүләт санитария күзәтчелеге органнары тарафыннан расланьрга тиеш.

Бер һәм ике катлы төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык суүткәргеч жайланмаларны (урам улаклары, юл кюветлары, суүткәргеч канаулар) куллану юлы белән, урамнар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында торбалар яки күперләр салу юлы белән проектлана. Улакларның авышлыгы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлның озакка сузылган участокларында (күтәрелү) юллар улаклары буйлап, юл чатларында һәм жир өсте сулары кушылдыгы ягыннан жәяүле кичүләрдә, түбән урыннарда, түбән төшү урыннарында, өске сулар агыр урын булмаган ишегалды һәм парк территорияләре буйлап урнаша. Төп коллектор белән яңгыр суы жыелу урыннары тармаклар буенча берләшә.

Су үткәрү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәпләү белән билгеләнергә тиеш.

Су агу коллекторларын салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м.

Яңгыр суларын чистартканнан соң ташлау су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү жайланмаларына башкарылырга тиеш.

Су агып төшә торган торбаның ябык челтәре, ачык суүткәргеч тибын куллану төзекләндерү таләпләре ягыннан яраклы булмаган очракта, борт ташлары белән коймаланган юллар буенча төзелеш зонасында һәм аз гына авышлыклар булган территорияләрдә – 0,004 тән дә ким булмаган мәйданнарда, жәмәгать биналарының урнашу урыннарында күздә тотыла.

Су объектларына агып төшә торган агып төшүче суларны чистарту дәрәжәсе "Жир өсте суларын агып төшүче сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре"нең таләпләренә жавап бирергә тиеш. Техник максатларда әйләнештәге су белән тээмин итү өчен шартлы рәвештә чиста яңгыр суларын куллану, явым-төшемнәрне ашламалар һәм башка максатларда куллану мөмкинлеген ачыкларга кирәк.

Чистарту корылмалары төрләре һәм су агызу системалары схемасы эш проектлары стадиясендә эшләнәргә тиеш.

Биналар, корылмалар төзегәндә, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт мәйданчыклары төзегәндә, ял зоналарында жир өсте суларын филтрлау күләме кими һәм территорияләрдән чыгарыла торган су күләме артачак.

Өске суларны бүлеп чыгару буенча барлык чараларны катгый уздыру таләп ителә.

Алга таба, өске агынты суны чыгару чараларының һәркайсы, территориянең инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнелүен һәм проект чишелешләре вариантларын техник-икътисадый чагыштыруны исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә эшләнәргә тиеш..

Авыл жирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм жир өсте суларын агызу схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су чыгару схемасы су агызу системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм аларны сулыкка кабул итү, транспортлау, чистарту һәм чыгару яки алга таба авыл хужалыгында һәм сәнәгатьтә файдалану өчен тапшыру өчен инженерлык корылмалары комплексын сайлау һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисадый нигезләнгән карар булып тора.

4.12.3. Территорияне санитар чистарту.

Елына 1 кешегә калдыклар жыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар жыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрәндәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - 0,27 т/ел - индивидуаль торақ йортлар, 0,205 т/ел - күпфатирлы йортлар;

- эре габаритлы калдыклар - 0,079 т/ел - индивидуаль торақ йортлар, 0,071 т/ел - күпфатирлы йортлар.

Авыл жирлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар күләме, исәп-хисап чорларына 4.12.3.1 нче таблицада китерелгән.

4.12.3.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге территориясендә каты коммуналь
калдыклар күләме, ягъни бер елга

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Генераль план проектын эшләү гамәлгә ашырыла торган ел башына булган нигезләмә					Беренче чират					Исәп-хисап чоры				
		ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлгы юридик затлардан	Барлығы	ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлгы юридик затлардан	Барлығы	ККК	КГО	Барлығы халыктан	Барлгы юридик затлардан	Барлығы
1	Иске Мичән	58,31	18,38	76,69	3,83	80,52	73,23	21,43	94,66	4,73	99,39	79,62	23,30	102,92	5,15	108,06
2	Керәнле авылы	27,85	8,78	36,62	1,83	38,45	35,14	10,28	45,42	2,27	47,69	37,93	11,10	49,03	2,45	51,48
3	Яңа Мичән авылы	74,26	23,40	97,66	4,88	102,54	94,20	27,56	121,76	6,09	127,85	101,88	29,81	131,68	6,58	138,27
4	Бакшанда авылы	1,67	0,53	2,19	0,11	2,30	2,36	0,69	3,05	0,15	3,21	2,19	0,64	2,84	0,14	2,98
Барлығы жирлек буенча		162,09	51,09	213,16	10,65	223,81	204,93	59,96	264,89	13,24	278,14	221,62	64,85	286,47	14,32	300,79

Махсус техника (ә нәкъ менә транспорт һәм чүп ташу машиналары) саны төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек жыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып исәпләнә(1,1 м³) ("Территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарын жыештыру" белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел). Контейнерлар саны 4.12.3.2 нче таблицада бирелгән.

4.12.3.2 нче таблица

Атамасы	Контейнерлар саны, данә	
	Беренче чират	Хисап срогы
Иске Мичән	4	4
Керәнле авылы	2	2
Яңа Мичән авылы	5	5
Бакшанда авылы	1	1
Авыл жирлегә буенча:	12	12

Шулай итеп, Мичән авыл жирлегә территориясендә беренче чиратка һәм исәп-хисап срогына да ККК өчен контейнерлар саны 12 данә булырга тиеш. Шул ук вакытта контейнерларның 50%ын сортларга аерылырга тиешле ККК калдыклары өчен (икенчел чимал) куллану киңәш ителә. Куркыныч ККК (яктырту җайланмалары, терекөмеш булган электр лампалары, батарея һәм аккумуляторлар, (автомобильдән тыш) терекөмешле градусниклар, (куллану үзенчәлекләрен югалткан) махсус билгеләнгән контейнерларга салынырга һәм (кызгылт сары төстәге) әйләнә-тирә мохиткә зыян китермәскә тиеш.

Контейнер майданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә КККны жыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән ачыклык кертә, ("Торак урыннарны жыештыру һәм территорияне санитар чистарту" белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел)).

Халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту һәм авыл жирлегә территориясенә экологик иминлеген тәэмин итү максатларында түбәндәге чаралар каралган:

1. авыл жирлегә территориясен планлы-даими санитар чистарту;
2. КККны аерым (дуаль) жыюны оештыру;
3. ККК жыю өчен су үткәрми торган контейнерлар урнаштыру белән каты өслекле махсус майданчыклар оештыру;
4. эре габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыкларны жимерүгә комачаулаучы махсус каты өслекле майданчыклар оештыру;
5. Барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны Байлар Сабасы ш. т. п. чүп-чар төяү станциясе аша Арча муниципаль районында муниципальара полигонга күмү һәм утильләштерү (калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы

карары белән, (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 14 маендагы 391 номерлы карарында күрсәтелгән үзгәрешләр белән);

6. көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампалар кабул итү буенча кабул итү пунктының оештыру һәм аларны агулы югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;

7. пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металлолом, пластик һәм пластик шешәләр, кәгазь-мамчык ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү буенча кабул итү пунктының оештыру;

8. санитар-эпидемиологик һәм табигатьне саклау законнарының заманча таләпләре нигезендә кар жыю өчен махсус майданчыклар оештыру

9. табигатьне саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп, тирес (тизәк) туплануның вакытлы урыннарын төзекләндерү.

10. урам сметасын, изоляцияләүче катлам буларак куллану өчен, ККК полигонына алып ташлау.

Авыл жирлегә территориясендә терлекчелек предприятиеләре урнашуга, шулай ук терлекчелекне үстерүгә яңа майданчык урнаштыру планлаштырылуга бәйле рәвештә, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә, генераль план белән ике вариант хәл итү тәкъдим ителә:

1. Ябык типтагы тирес саклагычларны (лагун) файдалану һәм алга таба ашлама сыйфатында кырларга тирес чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтизацияләү буенча чаралар уздырганнан соң). Лагуналарны фермалар балансындагы жирләрдә урнаштырырга тәкъдим ителә.

2. Тизәк (пиролиз, биогаз) эшкәртү жайланмаларын куллану.

4.12.4. Жылылык белән тәэмин итү

Проект карары

Жылылыкның барлык чыганакалары өчен, шул исәптән индивидуаль төзелешне жылыту өчен ягулыкның төп төре табигый газны күздә тоту.

Ижтимагый-коммуналь һәм административ-эшлекле төзелеш өчен түбәндәге торак пунктларда блок-модульле котельныйлар (БМК) төзү тәкъдим ителә (4.12.4.1 нче таблица):

4.12.4.1 нче таблица

Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Объект исеме	Беренче чират	Хисап срогы
Яңа Мичән авылы	Жәмәгать үзәге өчен БМК	+	-
Керәнле авылы	Авыл клубы өчен БМК	+	-
Керәнле авылы	Фельдшерлык-акушерлык пункты өчен БМК	+	-
Барлыгы:		3	-

Шулай итеп, авыл жирлеге территориясендә административ-эшлекле һәм ижтимагый төзелешләрне жылыту өчен беренче чиратта 3 блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Проектлауның алдагы стадияләрендә бер-берсеннән аз гына ераклыкта урнашкан проектлана торган объектларны бер котельныйга тоташтыру мөмкинлеген карарга кирәк.

Торак йорт төзелешен жылылык белән тәмин итү бер контурлы яки ике контурлы жылылык генераторларыннан (көнкүреш газ казаннарыннан) тормышка ашырылырга тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

4.12.5. Газ белән тәмин итү

Газның хисап чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны газ белән тәмин итүне күздә тотарга кирәк - (хужалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяжлар).

Халыкның хужалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газ чыгымнары газ куллануның эреләнгән күрсәткечләре буенча 42-101-2003 П.3. 12 п. нигезендә, 34 МДж/м³ газның яну жылылыгы вакытында, төзекләндерү дәрәжәсенә карап, (8000 ккал/м³) билгеләнгән:

- газ жылыткычларыннан кайнар су белән тәмин иткәндә - елына 300 м³;
- кайнар су белән тәмин итүнең төрле төрләре булмаганда - 180 м³/ел (авыл жирлегендә 220).

М³/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МПа булганда (760 мм).ст.) хужалык-көнкүреш һәм житештерү ихтыяжларына еллык чыгым өлешен түбәндәге формула буенча билгеләргә кирәк:

$$V_{hmax} = V_y * K_{hmax};$$

Анда: K_{hmax} - сәгәтлек максимум коэффициенты (2,3,4 нче таблица 42-101-2003 ел)

- Еллык газ тотылу, м³/ел

Житештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяжлары өчен газ чыгымы торак йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжларына газга ихтыяж беренче чиратта (2025 ел) һәм исәп-хисап срогына (2040 ел) 4.12.5.1 нче таблицада бирелгән.

4.12.5.1 нче таблица

Мичән авыл жирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяж, мең нм³/елга

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Газның еллык чыгымы		
		Ел башына булган гамәлдәге хәл	I чират (2025 ел)	Хисап срогы (2040 ел)
1	Иске Мичән	53,90	54,56	55,88
2	Керәнле авылы	25,74	26,18	26,62

3	Яңа Мичән авылы	68,64	70,18	71,5
4	Бакшанда авылы	1,54	1,76	1,54
Авыл жирлеген буенча:		149,82	152,68	155,54

Гамәлдәге һәм проектланган сәнәгать предприятиеләренең газга ихтыяжын предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект газлаштырылган барлык объектларны тотрыклы газ белән тәмин итүгә мөмкинлек бирә торган газүткәргечләрнең гамәлдәге системасын максималь файдалану күздә тотыла.

РФ Дәүләт шәһәр техник күзәтчелегенең «Газ бүлү һәм газ куллану системаларының куркынычсызлыгы кагыйдәләре» таләпләре нигезендә 2003 елда корыч газүткәргечләр өчен техник диагностикалау файдалануга кертелгәннән соң 40 ел узгач үткәрелергә тиеш.

Газүткәргечләрнең техник торышы турында диагноз кую һәм аларны алга таба куллану ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник чишелешләрдә гамәлдәге газүткәргечләрне максималь саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәмин итү ГРП яки ШРП дан соң түбән басымлы газүткәргечләр системасыннан каралган.

Мичән авыл жирлегенең торак пунктларында яңа территорияләр төзелгәнгә күрә, әлеге проект белән тәкъдим ителә:

Беренче чират һәм хисап срогына (2040 елга кадәр).

Иске Мичән:

гамәлдәге ГРП һәм ШРП дан кулланучыга кадәр түбән басым газүткәргечләрен сузу.

Керәнле авылы:

- проектлана торган ГРП, ШРПтан кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр сузу;

Яңа Мичән авылы:

яңа ГРП, ШРП төзү гамәлдә булганнарга өстәмә рәвештә;

проектлана торган ГРП, ШРП-га югары басымлы газүткәргеч салу;

гамәлдәге ГРП һәм ШРП дан кулланучыга кадәр түбән басым газүткәргечләрен сузу.

Бакшанда авылы:

гамәлдәге ГРП һәм ШРП дан кулланучыга кадәр түбән басым газүткәргечләрен сузу.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

4.12.6. Электр белән тәмин итү

Электр йөкләнешләрен исәпләү

Мичэн авыл жирлегенең генераль планы буенча электр йөкләнеше ике срокта билгеләнде:

- беренче чират - 2025 ел;
- исәп-хисап срогы - 2040 ел.

Хужалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяжларның электр йөкләнешен исәпләү бер кешегә электр куллану нормалары буенча РД 34.20.185-94 (1999 елгы үзгәреш) «Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструментлары» нигезендә башкарылган.

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллануы РД 34.20.185-94, 2.4.4 нче таблица нигезендә исәпләнгән "Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгәтләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре".

Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм ижтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тотта Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр белән жылыту һәм электр белән су жылытуны куллануны исәпкә алмый.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте РД 34.20.185-94, 2.4.3.таблицасы нигезендә исәпләнгән "Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре" ("кече" шәһәрләр категориясе, табигый газдагы плитәләр белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм ижтимагый биналарның (административ, уку, фәнни, дөвалау, сәүдә, тамаша кылу, спорт), коммуналь предприятиеләрнең, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләренә саклау өчен гаражларның һәм ачык майданчыкларның), тышкы яктылыкның йөкләнешен исәпкә ала. Шулай ук таблицада, кагыйдә буларак, поселок бүлү челтәрләре буенча тукланучы төрле вак сәнәгать кулланучылары исәпкә алынган.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләүне әлегә предприятиеләрне электр белән тәмин итү проектлары яисә тиешле аналоглар буенча башкарырга кирәк.

4.12.6.1 нче таблица

Мичэн авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторы куәтләрен һәм вак промышленность предприятиеләрен елына электр белән куллануны тәмин итү

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг/ел		
		Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иске Мичэн	531,65	538,16	551,18
2	Керәнле авылы	253,89	258,23	262,57
3	Яңа Мичэн авылы	677,04	692,23	705,25
4	Бакшанда авылы	15,19	17,36	15,19
Барлығы жирлек буенча:		1477,77	1505,98	1534,19

4.12.6.2 нче таблица

Мичэн авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторының һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап куәте

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Исәп-хисап куәте, кВт		
		Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иске Мичән	108,13	121,61	137,42
2	Керәнле авылы	65,60	65,74	65,66
3	Яңа Мичән авылы	127,50	151,21	200,27
4	Бакшанда авылы	12,75	12,75	12,75
Барлығы жирлек буенча:		313,90	351,66	416,03

4.12.6.3 нче таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторының һәм вак сәнәгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

№ т/б	Жирлек составына керә торган торак пункт исеме	Исәп-хисап куәте		
		Ел башына булган гамәлдәге хәл	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел
1	Иске Мичән	115,03	129,37	146,19
2	Керәнле авылы	69,78	69,94	69,85
3	Яңа Мичән авылы	135,63	160,86	213,06
4	Бакшанда авылы	13,56	13,56	13,56
Барлығы жирлек буенча:		333,94	374,10	442,58

Коммуналь-көнкүреш секторының сроклары (I чират һәм исәп-хисап срогы) буенча электр куллану, куәт һәм трансформатор куәте күрсәткечләре, шулай ук электр куллануның беренче чиратка һәм исәп-хисап срогына шактый артуы, халыкның шактый артуын исәпкә алып, 4.12.6.4 нче таблицада китерелде.

4.12.6.4 нче таблица

Олы Нырты авыл жирлеге коммуналь-көнкүреш секторының
Саба муниципаль районы

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират 2025 ел	Хисап срогы - 2040 ел.	Башлангыч елга карата 2040 елга үсеш
1	Еллык электр куллану	мең кВт *час/год	1477,77	1505,98	1534,19	56,42
2	Исәп-хисап куәте	кВт	313,90	351,66	416,03	102,13
3	Трансформатор куәт	кВА	333,94	374,10	442,58	108,64

Проект карары

Исәп-хисапка таянып, без авыл жирлегендә электр куллануны шактый арттыра алабыз. Шул ук вакытта жирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасын файдалану мөмкинлеге дә бар.

Мичән авыл жирлегенә генераль планы түбәндәгеләрне тәкъдим итә:

Беренче чиратка һәм хисап срогына (2040 елга кадәр) түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

- Иске Мичән авылы электр энергиясе белән тәэмин итү өчен 31,16 кВА трансформаторларының гомуми куәте 10/0,4 кВ трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга тәкъдим ителә;

- Яңа Мичэн авылы электр энергиясе белән тәмин итү өчен 77,43 кВА трансформаторлары гомуми куәтенә 10/0,4 кВ трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга тәкъдим ителә;

Трансформатор подстанцияләренең төгәл саны, урнашу урыны, шулай ук 10 кВ линиясен трассировкалары торак майданчыкларын планлаштыру проектын эшлэгәннән соң төгәлләштереләчәк;

- физик тузган очракта электр тапшыру линияләренең терәк баганаларын алыштыру;

- 10 һәм 0,4 кВ көчәнеше (энергияне сак тоту технологияләрен гамәлгә кертә) электр тапшыру линияләрен яңа торак йортларга һәм ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларга кадәр төзү (кирәк булганда);

- трансформатор подстанцияләрен һәм 10/0,4 кВ трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), эксплуатацияләүнең норматив срогын хезмәт иткән һәм гамәлдәге норматив-техник таләпләргә җавап бирми торган трансформатор подстанцияләрен һәм трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), чөнки капитал ремонтка чыгымнар чагыштырмача, хәтта реконструкцияләү чыгымнарыннан артып китә. Трансформаторларны артык норматив сроглы эксплуатацияләү эчке элементларның техник характеристикаларын үзгәртүгә китерә һәм нәтижә буларак югалтуның 5-7% ка артуына китерә. Моннан тыш, кулланучыларда ихтыяж егәрлеге үсеше нәтижәсендә трансформаторларның бер өлеше егәрлеккә артык йөкләнеш белән эшли, бу 0,38-10 кВ чөлтәрендәге көчәнеш кимүгә һәм электр энергиясен югалтуларның артуына китерә;

- урамнарны яктырту линияләрен төзү һәм реконструкцияләү.

Электр чөлтәре хужалыгы объектларының яңа төзелеше күләмнәре һәм корылмага һәм реконструкциягә планлаштырыла торган объектларның характеристикалары, 10 һәм 0,4 кВ линияләрен трассировкалары, гамәлдәге чөлтәренең фаразлана торган йөкләнешеннән һәм урнашу урынына, техник параметрларыннан чыгып билгеләнәчәк һәм проектканың алдагы стадияләрендә төгәлләштереләргә тиеш. Заманча таләпләргә туры китереп, электр чөлтәләренә тәкъдим ителә:

1. ВЛны тиз эшли торган ВЧ яклау белән тәмин итү;
2. Подстанцияләрне телемеханикалаштыру;
3. Торак пунктларның бүлү чөлтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау. Барлык кулланучылар электр энергиясен исәпкә алу приборлары белән тәмин ителәргә тиеш. Электр энергиясен объектив һәм нәтижәле исәпкә алу проблемаларының берсе - искөргән исәпкә алу приборларын югары дәрәжәдә ялгышлык белән эксплуатацияләү. Бу шарт электр энергиясен коммерциячел исәпкә алуның автоматлаштырылган системасын кертүне шактый кыенлаштыра
4. Энергияне сак тоту технологияләрен куллану һәм реактив куәтне компенсацияләү.

1. Аз токлы чөлтәләр

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон челтәрен үстерү элге элементә төрөнә заявканы канәгәтләндрүнәң 100% шартларыннан алып барылырга тиеш.

Телефонлаштыруны жирлек территориясендә гамәлдә булган АТСтан тормышка ашыру планлаштырыла. Телефон элементәсен үстерү заманча цифрлы жиһазлар базасында гамәлдәге телефон челтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- гамәлдәге АТСны, Иске Мичән авылында заманча цифрлы технологияләрне кулланып, 280 номерга кадәр куәтне арттырып, реконструкцияләү;

- заманча цифрлы технологияләрдән файдаланып, АТСны модернизацияләү. АТСның аналог жиһазларын, мөмкин булганча, оптик-жәпселле сызыкча корылмалардан файдаланып, цифрлы станциягә күчәрү;

- оптик-жәпселле элементә, кәрәзле элементә, IP-телефония, Internet челтәре үсешә.

- линияле элементә корылмалары төзү;

- спутник элементәсен һәм цифрлы телерадиотапшыруларны да кертеп, элементә чаралары өлкәсендә яңа технологик казанышлар кертү.

Кабельле телефон каналын торак һәм ижтимагый төзелеш объектларына кадәр төзүнә «Таттелеком» ГАЖ көчә белән гамәлгә ашыру тәкъдим ителә. Кабельле канализация төзелешә күзәтү жайланмалары куелган асбоцемент торбалардан тәкъдим ителә.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Авыл жирлегенәң торак районы өчен гаилә кору коэффициенты - 3,5 кеше. Көнкүреш хезмәтә күрсәтү предприятиеләре ихтыяжларын исәпкә алмау коэффициенты 1,25 тәшкәл итә

Яңа төзелгән территориядә телефон йөкләнешенәң бүленешә 4.12.7.1 нче таблицада китерелгән.

4.12.7.1 нче таблица

Мичән авыл жирлегенәң яңа төзелгән территориясендә телефон йөкләнешен бүлү

№ т/б	Күрсәткәч атамасы	Телефоннар саны		
		Гамәлдәгә хәл	Беренчә чират	Исәп-хисап чоры
1	Проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнешә	172	191	224
2	Көнкүреш хезмәтә күрсәтү предприятиеләренә телефон йөкләнешә	-	48	56
3	Телефоннарның гомуми саны	172	239	280

Радиофикация

Авыл жирлеген радиофикацияләү өчен радиосигнал бирүнә тәэмин итүчә радиоузел төзелешен һәм гамәлдәгә һәм проектлана торган торакны һәм социаль-

мәдәни көнкүреш объектларын тоташтырып, су бие радиолиниясе буенча бүлү фидерлары төзүне карарга кирәк.

Телевидение

Татарстан Республикасында DVB-T цифрлы эфир тапшырулары стандартыннан файдаланып, цифрлы эфир-кабельле телевидение чөлтәре булдырылды. Транспорт чөлтәре сыйфатында «ВолгаТелеком» ААЖ зона жепселле-оптик чөлтәре кулланыла.

Цифрлы телевидение чөлтәре, тапшырыла торган программалар саны буенча да (кимендә 10), сурәтне, тавышны тапшыру, ТВ сигналлар кабул итү сыйфаты буенча да аналог чөлтәrlәр алдында өстенлекләргә ия . Бу кабул итүне бер дециметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итәргә мөмкинлек бирә, аналог тапшыргычлар белән чагыштырганда кечерәк куәттәге тапшыргычларны файдаланырга, шулай ук телетапшырулар чөлтәrlәрен компьютер чөлтәrlәре белән тоташтыру мөмкинлеген тәмин итә.

Цифрлы телевидение белән беррәттән, муниципаль берәмлек халкы аналог телевидениесен кабул итү мөмкинлегенә ия.

Проектлана торган объектларны урнаштырганда һәм планлаштырыла торган чараларны гамәлгә ашырганда табигатьне саклау законнары һәм санитария нормалары таләпләре үтәлгә тиеш, шул исәптән:

- Россия Федерациясе Су кодексының 2006 елның 03 июнендәге 74-ФЗ номерлы таләпләре гомуми файдалану өчен билгеләнгән һәм төзеләргә тиеш булмаган гомуми файдаланудагы су объектларының (яр бие полосасының) яр бие линиясе буйлап жир полосасын үтәү өлешендә, жир өсте су объектларының су саклау зоналарында урнашкан объектларны (яки проектлана торган) жиһазлау өлешендә, шул исәптән ИЖС, авыл хужалыгы объектлары һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар өчен кишәрлекләр урнаштырганда, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләмләүдән һәм сулыкларны саегудан саклауны тәмин итә торган корылмалар (ст.65) төзү өлешендә, су басу зоналары чикләрендә тискәре йогынтыны булдырмый калу максатларында капитал төзелеш объектларын төзүне тыю өлешендә (Су кодексының 2.1 п., 2.67 п). Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек милкендә булган бүтән су объектлары яки башка су объектлары белән буаларның гидрологик режимын һәм гидравлик элементәсе булуын (булмау) исәпкә алып, су объектларын өйрәнү һәм яр линияләрен, су объектларының (буаларның) чикләрен билгеләү

- Россия Федерациясе Жир кодексының 25.10.2001 № 136ФЗ таләпләрен Су кодексы нигезендә билгеләнгән яр бие полосасы чикләрендә ЗУны хосусыйлаштыруны тыю өлешендә (27 ст.);

- Россия Федерациясе Урман кодексының 04.12.2006 № 200-ФЗ таләпләре, яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калу өлешендә;

- калдыкларны урнаштыруга карата «Житештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясы таләпләре;

- «Жир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы РФ Кануны таләпләре;

- «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 03 августындагы 342-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре;

- СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 03 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре, шул исәптән ИЖС өчен кишәрлекләр, социаль һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары (мәктәпләр, балалар бакчалары, хастаханәләр, ачык типтагы спорт объектлары) урнашканда;

- СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәмин итү һәм эчәргә яраклы суүткәргечләр чыганаclarын санитар саклау зоналары (ЗСО)» таләпләре;

- 2.1.5.1059-01 «Жир асты суларын пычранудан саклауга карата гигиеник таләпләр»;

- жирләргә бер категориядән икенчесенә күчерү процедурасы таләпләре, шул исәптән «Жирләргә яисә жир кишәрлекләргә бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрдәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре;

- Шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрдәге 1071 номерлы карары белән расланган) һәм 2018 елгы «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

- Кагыйдәләр жыелмасының 4.4.14 п. таләпләре 4.130.2013 "Янгынга каршы көрәш системалары. Яклау объектларында янгынг таралуны чикләү. Күләмлән-планлаштыру һәм конструктив карарларга таләпләр»

- линия корылмаларының саклау зоналарын үтәү: элемент линияләре, электр линияләре, суүткәргеч линияләре, элемент һәм торба үткәргечләр кабеле, автомобиль юлларының санитар аермалары.

Территорияне инженерлык эзәрләү чаралары

Әлеге бүлектә территорияне инженерлык эзәрләү чаралары буенча гомуми тәкъдимнәр бирелгән. Гамәлдә билгеле бер участка хас конкрет проблемалардан чыгып эш итәргә кирәк. Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә территориянең геологик шартларын, грунтларның токым составын һәм физик үзлекләрен бәяләү, грунтларның эрозия тотрыклылыгын, грунт суларының ятуын билгеләү максатында инженер-геологик тикшеренүләр үткәргү мәжбүри. Шулай ук шундый ук инженер-геологик шартларда төзелешнең булган тәжрибәсен кулланырга кирәк. Территориянең рельефын оештыруның ахыргы варианты жир участогын эксплуатацияләүне катлауландыра торган кирәкмәгән табигать процессларының интенсивлыгына, фаразланган йөкләмәләр һәм йогынтыларга, инженерлык чараларына эксплуатация чыгымнарына һәм аларның максатчанлыгына бәйле рәвештә сайлана

4.13.1 Эрозиягә каршы, ишелүгә каршы чаралар

Авыл жирлегендә вакытлы су агымнары һәм чокыр эрозиясе үсеше Кече Мишә елгасы үзәннә һәм аның кушылдыкларына туры китерелгән.

Хәзерге вакытта күпчелек чокырлар авыл жирлегендә тоткарланган һәм актив үсә торган чокырлар юк.

Чокырлар барлыкка килүне булдырмас өчен елга үзәннәре һәм ерганак битләрен агроурманмелиорация юлы белән алга таба ныгыту зарур. 116.13330.2012 СП нигезендә, чокырларны барлыкка китерү буенча агроурманмелиорация кисәтү чаралары булып тора, ул күпьяллык үләннәренә чәчү, күпьяллык үләннәр һәм берәмлек чәчү белән бергә агач һәм куаклар утыртуны үз эченә ала. Күпьяллык үләннәренә башка ярдәмчел саклану чараларынан башка чәчү тау битләрендә (откосаларда) 35°гә кадәр текә, ә зуррак текәлек булганда (45°гә кадәр) - туфракны ябыштыручы материаллар белән яисә яшел габионнар һәм биоматлар кулланып чәчү рәхсәт ителә.

Грунт хәрәкәте процессларын кисәтү һәм тотрыкландыру өчен, икътисади максатка ярашлы булганда, аңа кирәкле текәлекне бирү, сөзәклекне терраслау юлы белән су бүлү (тау канавалары) террасларында алга таба урнаштыру, тотрыксыз грунтларны бетерү яки алыштыру юлы белән, сөзәклекнең рациональ профильләштерү чараларына мөрәжәгать итәргә мөмкин.

Сөзәклек рельефы үзгәрү мөмкин булмаганда, тотып торы корылмаларын алдан күрергә кирәк.

Авыл хужалыгы жирләренә зур мәйданнары булганда рельефның чагыштырмача аз беркетелүе күзәтелә. Яссы эрозиянең үсешен булдырмау өчен саклагыч урман полосаларын утыртырга кирәк.

Карстка каршы чаралар

Мичән авыл жирлегендә халык иминлегенә һәм жирлек инфраструктурасына турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясаучы карстоклы күренеш күбрәк таралган.

Каршылыкка каршы чаралар геологик төзелешләрендә эрүчән тау токымнары булган территорияләрдә биналарны һәм корылмаларны проектлаганда, карстокуркыныч участокларны мөмкин кадәр урап узып, аларда яшел утыртмалар урнашканда күздә тотарга кирәк. Төзелә торган участоклардан читкә сулар бүлеп, ышанычлы яңгыр канализациясе урнаштыруны, жир өслегендә табылган карст полосалары һәм ярыклар тамгасын билгеләү таләп ителә. Карст күренешләрен, грунтларның торышын, жир асты суларының дәрәжәсен һәм химик составын күзәтүне һәм вибрация чыганакларын күзәтүне оештырырга кирәк.

Өске агымны оештыру буенча чаралар

Табигый дренаж өчен уңайсыз шартлары булган проблемалы территорияләр өчен өске агымны оештыру схемасын эшләргә кирәк.

4.13.4 Су басудан саклану чаралары

Жирле үзидарә органнары мәгълүматы буенча, Мичән авыл жирлегендә су басу процессы күзәтелми.

4.13.5 Сейсмик куркыныч

Карта нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "сейсмик районнарда төзелеш. Мичән авыл җирлеге территориясе «СНиП II-7-81» актуаль редакциясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл җир тетрәүләрнең интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясен ОСР-2015 гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, җир тетрәүләрнең ешлыгы 7 баллга тигез зонага керә.

Биналар һәм корылмалар төзегәндә сейсмик куркыныч дәрәжәсен, корылмаларның һәм биналарның нигезләрен исәпләүне исәпкә алырга кирәк. Бу эш 14.13330.2018, СП 20.13330.2016 таләпләре нигезендә башкарылырга тиеш.

Табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары, гражданнар оборонасы чаралары исемлеге

“Гражданнар оборонасы, табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге” генераль планы бүлегә 22.2.10-2016 “Гадәттән тыш хәлләрдә иминлек. Гражданнар оборонасы буенча чараларны нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе, территориаль планлаштыру документларын эшлөгәндә табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын, 165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар», гражданнар оборонасы өлкәсендә һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау буенча башка норматив документлар, Саба муниципаль районы Гражданнар оборонасы планы, шулай ук башлангыч мәгълүматлар һәм Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы (алга таба - ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы) тарафыннан 2019 елның 19 декабрендәгә 495 номерлы бирелгән таләпләр нигезендә.

4.14.1 Территорияне кыскача тасвирлау

Мичән авыл җирлеге территориясе үзенең үзәк өлешендә төньяктан көньякка таба, аның кушылдыклары үзәнлегендә Кече Мишә елгасы үзәне белән билгеләнгән калку калкулыклы үзәнлектән гыйбарәт. Өслекнең гомуми юнәлеше Кече Мишә елгасына юнәлгән, абсолют тамгалар 89,8-195,4 м тирәсендә тирбәлә.

Мичән авыл җирлеге территориясенең геологик төзелешендә Пермь һәм дүртенче катламнар катнаша.

Авыл җирлеге уртача континенталь климат зонасында урнашкан, кышын салкын, җәен жылы һәм җитәрлек явым-төшемле. Нормада уртача еллык температура +4,7°Сны тәшкил итә.

Инженер-геологик һәм климат шартларының тулырак тасвирламасы «Әйләнә-тирә мохитне саклау» бүлегендә китерелгән.

Мичән авыл җирлеге территориясенең гомуми мәйданы 7652,2852 га тәшкил итә, шуларның 49,6%ы авыл хужалыгы зонасында урнашкан, 2,6%ы торак пунктлар белән тәмин ителгән, 0,5%ы транспорт инфраструктурасы зонасы белән капланган, 46,1%ы урманнар зонасы белән капланган.

2019 ел башына җирлек халкының саны 681 кеше тәшкил иткән, шуларның 396 сы - хезмәткә сәләтле яшьтәгә кешеләр. Халыкның күпчелек өлеше (46,0%) Яңа Мичән авылында, җирлекнең административ үзәгендә Иске Мичән авылында яши (36%).

Торак фонды урамнар челтәре буйлап тәртипкә салынган индивидуаль төзелеш белән тәэмин ителгән (Иске Мичән бистәсендә 245 йорт, Керәнле бистәсендә 117 йорт, Яңа Мичән бистәсендә 312 йорт, Бакшанда бистәсендә 7 йорт).

Житештерү объектлары эре мөгезле терлек фермалары тарафыннан тәкъдим ителгән. Ашлык складлары һәм машина-трактор паркы бар.

Хәзерге вакытта Мичән авыл жирлегенә Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элемтәсе региональ әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла: «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»-Керәнле, Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары. Жирлекнең көнбатыш өлешендә 4,5 км озынлыктагы «Казан-Кукмара» Горький тимер юлы участогы уза.

Халыкны эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганакалары булып Иске Мичән, Яңа Мичән, Керәнле торак пунктларындагы чишмәләр тора. Алардан беренче күтәрелешле насос станцияләре яисә резервуарлар ярдәмендә урам буйлап кулланучылар янына бара торган суүткәргеч челтәрләргә су бирү гамәлгә ашырыла. «Саба» ЖЧЖнең фермалары территорияләрендә шәхси ихтыяжлар өчен скважиналар һәм су жыю башнялары файдаланыла. Су үткәрү челтәрләренең гомуми озынлыгы 13,119 км тәшкил итә. Суның тәүлеклек уртача тотылышы, 140 л/сут чагыштырмача кулланудан чыгып, Иске Мичән бистәсендә 34,30 м³/сут, Керәнле бистәсендә 16,38 м³, Яңа Мичән бистәсендә 43,68 м³, Бакшанда бистәсендә 0,98 м³/тәүлек тәшкил итә.

Мичән авыл жирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк.

Мичән авыл жирлегенә торак пунктларына табигый газ югары басымлы авыларга газүткәргечләр буенча АГРС-3 «Эзмә т.п.»дан газ бүлү пунктларына кадәр (ГРП, ШРП) тапшырыла. Алга таба түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга. Газ бүлү станцияләренең үзенчәлеге 3.13.5.1 таблицада китерелгән. Жирлек мәгълүматы буенча, бистәара газүткәргечләрнең физик тузуы 30 % тәшкил итә.

Торак пунктларны электр белән тәэмин итү «Мичән» ВЛ-10 кВ ф.01,03 һава линияләре белән башкарылган. Физик халәт канәгатьләнәрлек, кайбер линияләрнең тузуы 50 %ка житә.

4.14.2 Территорияне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча гамәлдәге чаралар, гражданнар оборонасы чаралары

4.14.2.1 Территория һәм оешмаларны гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кергү (тәкъдим ителә торган чаралар)

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматы буенча, гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә проектлана торган территория кагылмый. Жирлек территориясендә гражданнар оборонасы буенча категориягә кертелгән оешмалар юк.

4.14.2.2 Күчерү (гамәлдәге хәл)

Башка районга халык эвакуациясе каралмаган.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы (алга таба - ГО планы) нигезендә Саба районының барлык жирлекләре торак фонд биналарына күчеп утыру юлы белән эвакуацияләнә торган халыкны урнаштыру өчен билгеләнгән. Эвакуацияләнүче халык саны ГО планы белән билгеләнгән. Мичән жирлегендә эвакуация пункттын оештыру каралган.

4.14.2.3 Халыкны инженерлык ягыннан яклау (гамәлдәге хәл)

Шәхси участокларда иң гади яшеренү урыннары (баз) бар.

4.14.2.4 Инженерлык инфраструктурасы (гамәлдәге хәл)

Су белән тәмин итү

Хәзерге вакытта скважиналардан су алу мөмкинлеге күләме эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен суга ихтыяжны каплай. Скважиналар дебиты шулай ук кирәк булган очракта су жыю жайланмасы күләмен арттырырга мөмкинлек бирә.

Электр энергиясе сүнгән һәм скважиналарда насослар эше тукталган очракта, су белән тәмин итү чыганагы булып жирлектә барлык торак пунктлар янында булган чишмәләр торырга мөмкин.

Газ белән тәмин итү

Югары басымлы газүткәргечләр 0,6 Мп биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ераклыкны саклап жирлек территориясе буенча салынган. Газ бүлү станцияләре юк.

Электр белән тәмин итү

Торак пунктларны электр белән тәмин итү «Мичән» ВЛ-10 кВ ф.01,03 һава линияләре белән башкарылган.

4.14.2.5 Гражданлык оборонасы буенча хәбәр итү системасы (гамәлдәге хәл)

Хәбәр итү системасы булмау ашыгыч хәбәрләр тапшыру өчен халыкның игътибарын электрон массакуләм мәгълүмат чараларына вакытында жәлеп итәргә мөмкинлек бирми. Халыкка мәгълүмат бирү республика һәм жирле телерадиотапшырулар аша тапшырыла.

4.14.2.6 Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналар (гамәлдәге хәл)

"Халыкны һәм территорияләргә табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында" 1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон (03.07.2019 ел редакциясендә) нигезендә, потенциал куркыныч объект - ул югары дәрәжәдәге жаваплылыгы булган биналар һәм корылмалар урнашкан объект яки берьюлы биш меңнән артык кеше булырга мөмкин объект.

2009 елның 30 декабрендәге 384-ФЗ номерлы Федераль закон (02.07.2013 елгы № 384-ФЗ) "Биналар һәм корылмаларның иминлеге турында техник

регламент", Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яки уникаль объектларга кертелгән биналар һәм корылмалар югары дәрәжәдәге җаваплылык дәрәжәсендәге биналарга һәм корылмаларга карый, алар арасында I һәм II класслы куркыныч житештерү объектлары бирелә, аларда куркыныч матдәләр барлыкка киләләр, файдаланылалар, эшкәртеләләр, сакланалар, юкка чыгарылалар (РФ Шәһәр төзелеше кодексының 48 нче маддәсенең 11 нче пункты).

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматлары буенча, җирлек территориясендә аварияләр гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килергә мөмкин булган потенциал куркыныч объектлар юк.

Җирлек территориясендә «Куркыныч житештерү объектларының сәнәгать иминлеге турында» 1997 елның 21 июлендәге 116-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - №116-ФЗ) белән билгеләнгән куркыныч житештерү объектлары урнашкан. Шартлау һәм янғын чыгу куркынычы булган объектларга 0,005 Мпаган югары басымлы газүткәргечләр керә, алар 116-ФЗ номерлы 2 нче кушымтаның 4 нче пунктында каралганча, III класслы куркынычка керә.

Яңа Мичән ш.п.п. көньяк-көнбатышта һәм төньяк-көнбатышта Иске Мичән авылыннан ашык складлары урнашкан. 2 нче кушымтаның 1 нче һәм 9 нчы кушымтасы нигезендә, элекке объектлар IV класслы куркыныч житештерү объектларына керә.

Җирлек территориясе химик зарарлану, мөмкин булган жимерелүләр, радиоактив зарарлану зоналарына эләкми. Гидродинамик куркыныч объектлар юк.

Җирлек территориясендә Горький тимер юлының 4,5 км озынлыктагы «Казан - Кукмара» участогы уза. Гомуми файдаланудагы поездлар хәрәкәте белән бәйле тимер юл юллары югары куркыныч зоналары булып тора. 2003 елның 10 гыйнварындагы 17-ФЗ номерлы "РФда тимер юл транспорты турында"гы 17-ФЗ маддәсе (26.07.2019) нигезендә гомуми файдаланудагы юллар потенциал куркыныч объектлар булып тормый.

4.14.2.7 Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан (булган нигезләмәдән) яклау

Мичән җирлегенең төзелгән территорияләре «Татарстан Республикасы һәм Казан шәһәре муниципаль районнарының экзоген геологик процессларның актив йогынтысына китергән төзелеш территорияләре исемлегенә» кертелмәгән.

Исемлек Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 28 декабрендәге 1083 номерлы карары белән расланган «Әйләнә-тирә мохитне саклау, табигый ресурсларын торгызу һәм алардан файдалану» дәүләт программасының «2014-2021 елларга җир асты байлыктарыннан файдалану өлкәсендә дәүләт идарәсе» ярдәмче программасы кысаларында Татарстан Республикасы территориясендә территориаль дәрәжәдә куркыныч экзоген геологик процесслар мониторингын алып бару» объекты буенча эшләр башкару өчен геологик йөкләмәгә кушымта булып тора.

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматлары буенча, җирлек территориясе катастрофик су басу зонасына эләкми.

Жирлек территориясендә урман янгынарны чыгу ихтималы зур. Торак пункттан урманга кадәр янгынга каршы ара саклана.

Иске Мичән һәм Яңа Мичән торак пунктлары янында буаларны барлыкка китерүче жир плотиналары бар, берсе Мишә елгасының уңьяк кушылдыгында урнашкан. Гидротехник корылмалар III хәвефлелек классына керә. Иске Мичән авылы янындагы плотинаның тузу проценты 47% тәшкил итә, ә Яңа Мичән авылы янында урнашкан плотина 20% тәшкил итә.

4.14.2.8 Янгың куркынычсызлыгын тәмин итү системасы (гамәлдәге хәл)

Якындагы янгың сүндерү бүлеге Байлар Сабасы бистәсендә 18 км ераклыкта урнашкан, Мичән авыл жирлегенә торак пунктларына кадәр янгың сүндерү машинасы якынча 25-30 минут барып җитә.

Янгыңга каршы тышкы су белән тәмин итү чыганаclarына янгың гидрантлары һәм су башнялары керә, алар 10 минутлык янгыңга каршы су запасын саклый. Плотиналар төзү нәтижәсендә барлыкка килгән, булган керү юллары булган, әмма янгың пирслары белән жиһазландырылмаган ике сулык бар.. Янгың сүндерү гидрантлары һәр торак пунктта суүткәргеч челтәрләрдә урнаштырылган: Иске Мичәндә - 6, Яңа Мичәндә - 6, Керәнледә - 6 данә.

Жирлек карамагында бер янгың сүндерү машинасы һәм машина йөртүчесе бар. Ирекле янгың сакчылары теркәлмәгән.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 11 октябрәндәге карары белән «Татарстан Республикасы территориясендә эре янгыңнарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен көчләрне һәм янгың саклау чараларын жәлеп итү планын раслау турында» 447 номерлы Татарстан Республикасы территориясендә эре янгыңнарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм һәлакәтләрне бетерү өчен көчләрне һәм янгың саклау чараларын жәлеп итү планы эшләнде (ТР МКның 2004 елның 11 октябрәндәге 447 номерлы карары белән расланды). №447), әлеге план нигезендә Мичән авыл жирлегенә Казан терәк пунктына хезмәт күрсәтү зонасына керә.

4.12.1 нче таблица

Казан терәк пунктына хезмәт күрсәтү зонасы

План буенча жәлеп ителә торган көчләр һәм чаралар:				Барлыгы көч һәм чаралар
Район көчләре һәм чаралары	районара хезмәттәшлек	Республикаара (өлкәара) хезмәттәшлек	Терәк пунктлары көчләрен һәм чараларын жәлеп итү	
ПЧ: АЦ-5; ДПО: АЦ-2; жайлаштырылган техника - 5 ВПО: янгың сүндерү поезды - 1	Кукмара муниципаль районынан АЦ-1 Балтач муниципаль районынан АЦ-2 Мамадыш районынан АЦ-1 Арча районынан АЦ-2	-	АЦ-3, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, П/П-1, АСО-1	АЦ-18, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, АСО-1, П/П-1, жайлаштырылган техника - 5 янгың сүндерүче поезд - 1

	Теләче районыннан АЦ-2			
--	---------------------------	--	--	--

Искәрмә: эре янгыннарны сүндерү, Татарстан Республикасы территориясендә гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен көчләрне һәм янгын саклау чараларын жәлеп итү планында кулланыла торган кыскартулар: АЦ - автоцистерна, АЛ - автобаскыч, АВ - һавалы-көбекле янгын сүндерү машинасы, АСО - элемент һәм яктырту автомобиле, АСА - авария-коткару автомобиле, АР - жиңле автомобиль, ПЧ - янгын сүндерү бүлеге, ДПО - ирекле янгын сүндерү сагы, ВПО - ведомство янгын сүндерү сагы, ПНС - янгын сүндерү насос станциясе

СП 31.13330.2012 нигезендә, шулай ук П70.0010.09-90 гади булмаган объектларда эчке һәм тышкы янгын сүндерү системаларын проектлау буенча пособие нигезендә тышкы янгын сүндерүгә су чыгымнары нормасы һәр торак пункт өчен 5 л/с тәшкит итә (1000 кешедән азрак халкы булган торак пунктта 1 тапкыр янгыннар саны). Эчке янгын сүндерүгә суның хисап чыгышы 2,5 л/с. янгынны сүндерү озынлыгы - 3 сәгать.

Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 3 сентябрендәге 1029-п номерлы карары нигезендә Саба районы территориясендә гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итү буенча территориаль штаттан тыш формироваиеләр исемлеге расланды. «Саба МПП ЖКХ» ААЖ зыян күргән очракта халыкны эчә торган су белән тәмин итү өчен, Саба районы кулланучылар жәмгыяте кайнар туклану белән тәмин итү өчен, Саба РУЭС Арча ЗУЭС, «Таттелеком» ААЖ хәбәр иткән өчен җаваплы

14.4.3 Территориянең тотрыклылыгын арттыру, сугыш вакытында һәм гадәттән тыш хәлләрдә халыкны яклау һәм тормыш тәмин итү буенча тәкъдимнәр

4.14.3.1 Территория һәм оешмаларны гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керту (тәкъдим ителә торган чаралар)

Территориянең Гражданнар оборонасы буенча категориясе булмау сәбәпле, гамәлдәге житештерү объектлары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар эшләү таләп ителми.

14.4.3.2 Авыллар (тәкъдим ителә торган чаралар)

Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелмәгән торак пунктлар территорияләре өчен 6.2.2.ГОСТ Р 22.2.10-2016 нигезендә эвакуацияләнергә һәм имин районга жиберелергә тиешле халык санын исәпләү таләп ителми.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә Саба районының барлык жирикләре торак фонд бинасына күчереп утырту юлы белән эвакуацияләнә торган халыкны урнаштыру өчен билгеләнгән. Жирик территориясендә кабул итү-эвакуация пункты урнаштыру каралган.

14.4.3.3 Халыкны инженерлык яклавы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Мичән жирилеге куркынычсыз район булып тора.

Мичән жирилеге территориясендә гражданнар оборонасының яклау корылмалары төзү таләп ителми.

14.4.3.4 Инженерлык инфраструктурасы (тэкьдим ителэ торган чаралар)

Су белэн тээмин итү

Су куллану исэплүүлэре буенча чыганактардан мөмкин булган су алу күлэмнэренэ төзөтмэлэр кертергэ кирэк (4.12.1.2 нче таблица). Талэп ителэ торган күлэмнэргэ ирешү насосларны күпкэ куэтлерэклелэренэ алмаштыру яисэ су белэн тээмин итү чыганактары санын арттыру юлы белэн гамэлгэ ашырылырга мөмкин. Кирэк булганда торақ пунктларны су белэн тээмин итү схемасына яисэ яңа проектка үзгөрешлэр кертүне күздэ тотарга кирэк.

Скважиналарның яртысыннан да ким булмаган өлеше электр кабул итү жайланмаларын автоном резерв туклану чыганактарына тоташтырырга һәм насосларны күчмэ электр станциялэренэ тоташтыру жайланмаларына ия булырга тиеш.

Шулай ук 165.1325800.2014 "Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар" талэплэренэ ярашлы рэвештэ, су алу корылмаларының бер төркеме сафтан чыккан очракта, калган корылмаларның куэте объектларның житештерү-техник ихтыяжларына, шулай ук тыныч вакытта халык саны өчен хужалык-эчэ торган ихтыяжларга авария режимы буенча су бирүне тээмин итэргэ тиеш.

Радиоактив пычранудан һәм (яисэ) су белэн тээмин итү объектларын электр энергиясе белэн үзэклэштерелгән тээмин итү шартларында су белэн тээмин итэ торган имин зонада су белэн тээмин итүдән саклаучы суммар проект житештерүчәнлеге халыкның ихтыяжларын канэгательлэндерү өчен житэрлек булырга тиеш, шул исэптэн эвакуациялэнгән, шулай ук барлык милек рэвешендэге предприятиелэрдэ, крестьян (фермер) һәм шэхси ярдэмче хужалыктарда, эчэр суларда булган авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары; халык өчен - бер кешегэ кимендэ 25 л исэбеннэн; авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары өчен - Россия Авыл хужалыгы министрлыгы билгели торган нормалар буенча (5.23.13800.2014). Шуңа бэйле рэвештэ жирлек территориясендэ булган чишмэлэрне төзеклэндерергэ кирэк.

Газ белэн тээмин итү

"Куркыныч житештерү объектларының сэнэгать иминлеге турында" 1997 елның 21 июлендэге 116-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендэ газүткэргечлэр куркыныч житештерү объектлары булып тора, бу аралаша торган тирэлекнең куркыныч житештерү факторлары жыелмасына бэйле: транспортлана торган газның шартлау һәм янғын куркынычы үзлеклэре Куркыныч житештерү объектларына газ бүлү һәм газ куллану челтэрлэре 0,005Мга кадэр (116-ФЗ номерлы кушымта), ягъни ГРП һәм УГШтан кулланучыларга кадэр баручы челтэрлэр керэ алмый.

Челтэрлэрне һәм жиһазларны вакытында алыштыруны күзэтергэ кирэк. Яңа объектлар төзегэндэ 62.13330.2011 нигезендэ урта һөнэри белем бирү учреждениелэреннэн алынган минималь ераклыктарны исэпкэ алырга, сак зоналары режимын сакларга.

Проектлана торган территория гражданнар оборонасы буенча төркемнэргэ кагылмаганлыктан, 165.1325800.2014 нигезендэ газ белэн тээмин итү системасын урнаштыруга махсус талэплэр юк.

Электр белән тәмин итү

Проектлана торган территория гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә карамый, электр белән тәмин итү системасын урнаштыруга махсус таләпләр юк.

4.14.3.5 Хәбәр итү системасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Халыкка хәрби хәрәкәтләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә килеп чыга торган куркынычлар турында хәбәр итү өчен, шулай ук гадәттән тыш хәлләрдә килеп чыккан хәвеф-хәтәрләр турында хәбәр итүнең жирле системасын төзәргә кирәк, ул 165.1325800.2014 "Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында халыкның экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында" 2012 елның 13 11 декабрәндәге 1522 номерлы указы таләпләренә туры киләргә тиеш.

Мичән авыл жирлегә территориясә тиз үсә торган куркыныч табигый күренешләр һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычы булмау сәбәпле, халыкка экстрен хәбәр итү зонасына эләкми. Халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру зарурлыгы (КСЭОН) алга таба куркыныч табигый һәм техноген процессларның тиешле территорияләре булу белән билгеләнәчәк

Халыкның игътибарын жәлеп итү өчен, район ЕДСка тоташтырып, 500 м га хәбәр итү радиусы булган РСУ-300 сөйләм сиреналарын урнаштыру кирәк. Сөйләм сирена жайланмасы эшен тәмин итү өчен интернет-тоташтыру яисә стационар телефон элементәсе булу кирәк. Районның ЕДДСка тоташуның техник мөмкинлеген исәпкә алып, РСУны Мәдәният йорты бинасына һәм мәчет бинасына, яки Иске Мичән бистәсендәге торак бинага, Яңа Мичән бистәсендә Кооператив урамындагы мәдәният йорты бинасына (37,38) һәм торак биналарга, планлаштырыла торган ижтимагый үзәк бинасына һәм Керәнле бистәсендә Мәдәният йорты бинасына, шулай ук интернет челтәренә тоташтырылган торак биналарга урнаштырырга кирәк.

РСУ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

4.14.3.6 Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналар (тәкъдим ителә торган чаралар)

Газүткәргечләренә саклау кагыйдәләрен үтәргә кирәк.

4.14.2.7 Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан яклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

Булган гидротехник корылмаларны реконструкцияләү зарур.

Куркыныч табигый процессларны һәм күренешләренә инженер-геологик тикшеренүләр нәтижәләре буенча билгеләргә, инженер-геологик тикшеренүләр башкару мәжбүри.

4.14.2.8 Янғын куркынычсызлыгын тээмин итү системасы (тэкъдим ителэ торган чаралар)

"Янғын куркынычсызлыгы турында" 1994 елның 21 декабрдәге 69-ФЗ номерлы Федераль законның 19 маддәсе нигезендә (22.12.2020 нче редакциясендә) "Янғын куркынычсызлыгы турында" жирле үзидарэ органнары вэкалэтлэренэ авыл торак пунктлары чиклэрендэ янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тээмин итү буенча түбэндәгелэр керэ:

1. янғыннан ирекле саклауны оештыру өчен, шулай ук гражданның янғын куркынычсызлыгын тээмин итүдә башка рәвешләрдә катнашуы өчен шартлар тудыру ;
2. авыл торак пунктларында һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан тышкы су белән тээмин итү чыганакларынан елның теләсә кайсы вакытында су жыю өчен шартлар тудыру;
3. янғынны сүндерүнең беренчел чаралары һәм янғынга каршы инвентарь белән гомуми файдалану территориялэрен жиһазлау;
4. янғынга каршы дэүлэт хезмәтенә халыкка һәм бүлекчэлэренэ янғын турында хәбәр итү чараларын оештыру һәм кабул итү;
5. янғынны локальләштерү, янғынга каршы дэүлэт хезмәте бүлекчэлэре килеп житкәнче кешелэрне һәм мөлкәтне коткару чараларын күрү;
6. жирлеклэр территориялэрен үстерү планнарына, схемаларына һәм программаларына янғын куркынычсызлыгын тээмин итү чараларын кертү.
7. янғын куркынычсызлыгы чаралары турында халыкка мәгълүмат житкерүдә, шул исәптән халык жыелышларын оештыру һәм уздыру юлы белән, Россия Федерациясе субъектларының дэүлэт хакимияте органнарына ярдәм күрсәтү;
8. янғын куркынычы арткан очракта махсус янғынга каршы режим билгеләү.

Янғыннарны кисәтү өчен биналардан һәм корылмалардан урманчылыкларга, газүткәргечлэргә кадәр янғынга каршы араны сакларга кирәк, жирле үзидарэ органнары тарафыннан 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль законның 63 маддәсе (2018 елның 27 декабрдәге 123-ФЗ редакциясендә) "Янғын куркынычсызлыгы таләплэре турында техник регламент" (алга таба - 123-ФЗ номерлы) нигезендә янғын куркынычсызлыгы чараларын гамәлгә ашырырга кирәк.

Биналардан һәм корылмалардан урманчылыкларга, газүткәргечлэргә кадәр янғынга каршы ераклыкны сакларга

СП 4.13130.2013 "Янғынга каршы тору системаларының 4.14 нче пункты нигезендә Яклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешлэргә таләплэр», бер-ике катлы индивидуаль төзелеш булган авыл жирлеклэрен төзү чиклэреннән урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янғынга каршы ераклыклар 30 метрдан да ким булмаска тиеш.

123-ФЗ маддәсе нигезендә, жир асты газ үткәргечлэренә күчәреннән торак пунктларга, аерым сәнэгать һәм авыл хужалыгы оешмаларына, биналарга һәм корылмаларга кадәр янғынга каршы ераклыклар «Техник жайга салу турында» Федераль закон нигезендә кабул ителгән техник регламентлар билгелэгән

минималь таләпләргә туры килергә тиеш, бу объектлар өчен, эш басымы дәрәжәсенә, диаметрына, объектларның жаваплылык дәрәжәсенә карап.

Торак пунктларда һәр йортка янғын сүндерү техникасының килүе тәмин ителергә тиеш.

Янғын гидрантларын урнаштыру «СП 8.130.2009. Кагыйдәләр жыелмасы. Янғынга каршы яклау системалары. Янғынга каршы тышкы су белән тәмин итү чыганаclarы. Янғын куркынычсызлыгы таләпләре" (раслаулар). Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлығының 2009 елның 25 мартындагы 178 бoерыгы белән (09.12.2010 ред.) Суүткәргеч челтәрдә янғын гидрантларын урнаштыру, янғын сүндерү жиңсәләре озынлыгын исәпкә алып, әлеге челтәр аша хезмәт күрсәтүче теләсә кайсы бинаның, корылманың яисә аның бер өлешенә янғынны сүндерүне тәмин итәргә тиеш.

Янғын сүндерү максатларында пирсны сулык (су агымы) ярында төзекләндерүне күздә тотарга кирәк, анда суның тирәнлеген, кышкы чорда туңуны исәпкә алып, кимендә 1 метр тәшкил итә, янғын баклары (резервуарлары) жирлек территориясендә су запасын урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Янғын сүндерү сулыклары сыйфатында Иске Мичән һәм Яңа Мичән авылларында буаларны кулланырга мөмкин.

Янғын сүндерү машинасы килү вакытының билгеләнгән нормативлардан артып китүенә бәйлә рәвештә, мәжбүри рәвештә «Янғыннан ирекле саклау турында» 2011 елның 6 маендагы 100-ФЗ номерлы Федераль закон (22.02.2017) нигезендә ирекле янғын сагы төзүне күздә тотарга кирәк.

Коры үсемлекләренә януын профилактикалау буенча халык белән эш алып барылырга тиеш, чөнки ландшафт (табигый) янғыннарның 90 проценты кеше эшчәнлегенә яисә аның гамьсезлегенә бәйлә рәвештә барлыкка килә.

Жирле үзидарә органнары Урман кодексы нигезендә билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә гражданның урманнарда булуын һәм аларга транспорт чаралары керүен чикли, урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы билгеләгән тәртиптә аерым эш төрләре уздыруны чикли.

Урман фонды урманнары чикләрендә янғынга каршы төзекләндерү буенча түбәндәге чаралар тәмин ителергә тиеш:

- кисәтү чаралары буларак: стендлар, кисәтү аншлагбаумнары урнаштыру, гражданның ял итү зоналарын төзекләндерү;
- янғыннарның таралуын чикләү чаралары сыйфатында: минераллаштырылган полосаларны урнаштыру, аларны ел саен яңарту;
- янғынга каршы билгеләнгән юлларны реконструкцияләү, су белән тәмин итү чыганаclarына керү юлларын төзү, янғын сүндерү сулыкларын урнаштыру;
- янғынга каршы жиһазлар сатып алу.

ТЕХНИК-ИКТЫСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

5.1 таблица

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеген территориясеннән файдалану балансы

№ т/б	Территория исеме	Гамәлдәгә хәл (2019 ел).		Хисап срогы (2040 ел.)	
		га	%	га	%
Мичән авыл жирлеген территориясеннән гомуми мәйданы, шул исәптән:		7652,2852	100,0	7652,2852	100,0
1	Торак пунктлар территорияләре, шул исәптән:	203,4450	2,6	198,6607	2,5
1.1	Иске Мичән	64,9815	0,8	63,4979	0,8
1.2	Керәнле авылы	44,7768	0,6	44,6868	0,6
1.3	Яңа Мичән авылы	82,2028	1,1	78,9921	1,0
1.4	Бакшанда авылы	11,4839	0,1	11,4839	0,1
2	Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	53,0480	0,7	53,0480	0,7
2.1	- транспорт инфраструктурасы зонасы	49,7410	0,65	49,7410	0,65
2.2	- инженерлык инфраструктурасы зонасы	1,1889	0,015	1,1889	0,015
2.3	- житештерү зонасы	0,4100	0,005	0,4100	0,005
3	Авыл хужалыгы куллану зонасы, шул исәптән:	3849,9678	50,33	3850,1386	50,33
3.1	- авыл хужалыгы жирләре зонасы	3823,7418	50,0	3823,9126	50,0
3.2	- авыл хужалыгы предприятиеләреннән житештерү зонасы	25,4374	0,3	23,7293	0,3
3.3	- авыл хужалыгы билгеләнешендәгә башка зоналар	2,4967	0,03	2,4967	0,03
4	Урманнар зонасы	3516,3147	46,0	3516,3147	46,0
5	Ял итү зонасы	2,8069	0,036	2,8069	0,036
6	Зиратлар зонасы	5,2667	0,07	9,8802	0,13
7	Акваторияләр зонасы	21,3228	0,27	21,3228	0,27
8	Башка зоналар	0,1133	0,0015	0,1133	0,0015

5.2 таблица

Генераль план проектының төп техник-икътисадый күрсәткелләре

№ т/б	Күрсәткел атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
1.	Халык				
1.1	Даими халык саны - барлыгы, шул исәптән	кеше.	681	673	678
	Иске Мичән	кеше.	245	246	248
	Керәнле авылы	кеше.	117	119	121
	Яңа Мичән авылы	кеше.	312	300	302
	Бакшанда авылы	кеше.	7	8	7
1.2	Икенче торак төзүче халык саны - барлыгы, шул исәптән	кеше.	-	36	109
	Иске Мичән	кеше.	-	-	-
	Керәнле авылы	кеше.	-	30	102
	Яңа Мичән авылы	кеше.	-	6	7
	Бакшанда авылы	кеше.	-	-	-

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
2.	Торак фонды				
2.1	Даими халык өчен торак фонды - барлығы, шул исәптән	мең кв.м	18,12	20,16	24,96
	Иске Мичән	мең кв.м	6,43	7,27	8,23
	Керәнле авылы	мең кв.м	3,69	3,69	4,53
	Яңа Мичән авылы	мең кв.м	7,70	8,90	11,90
	Бакшанда авылы	мең кв.м	0,30	0,30	0,30
2.2	Икенче торак төзүче халык өчен торак фонды - барлығы, шул исәптән	мең кв.м	1,10	2,54	5,42
	Иске Мичән	мең кв.м	0,18	0,18	0,18
	Керәнле авылы	мең кв.м	0,33	1,53	4,41
	Яңа Мичән авылы	мең кв.м	0,11	0,35	0,35
	Бакшанда авылы	мең кв.м	0,48	0,48	0,48
2.3	Даими халык өчен яңа торак төзелеш - барлығы, шул исәптән.	мең кв.м	-	2,04	4,80
	Иске Мичән	мең кв.м	-	0,84	0,96
	Керәнле авылы	мең кв.м	-	-	0,84
	Яңа Мичән авылы	мең кв.м	-	1,20	3,00
	Бакшанда авылы	мең кв.м	-	-	-
2.4	Икенче торак төзүче халык өчен яңа торак төзелеш - барлығы, шул исәптән.	мең кв.м	-	1,44	2,88
	Иске Мичән	мең кв.м	-	-	-
	Керәнле авылы	мең кв.м	-	1,20	2,88
	Яңа Мичән авылы	мең кв.м	-	0,24	-
	Бакшанда авылы	мең кв.м	-	-	-
3.	Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкуреш хезмәт күрсәтү объектлары				
3.1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, шул исәптән.	урын	40	40	40
	-гамәлдәге саклана торган		-	40	40
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән.	урын	129	129	129
	-гамәлдәге саклана торган		-	129	129
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.3	Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, шул исәптән	урын	30	114	127
	-гамәлдәге саклана торган		-	30	114
	- яңа төзелеш		-	84	13
3.4	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары, шул исәптән.	бер сменага килүчеләр саны	55	43	43
	-гамәлдәге саклана торган		-	38	43
	- яңа төзелеш		-	5	-
3.5	Мәдәният йортлары, авыл клублары, шул исәптән	урын	452	410	410
	-гамәлдәге саклана торган		-	360	410
	- яңа төзелеш		-	50	-
3.6	Китапханәләр, шул исәптән.	мең нөсхә	19,1	19,1	19,1
	-гамәлдәге саклана торган		-	19,1	19,1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.7	Спорт заллары, шул исәптән	Идән майданы кв.м	151	295	295
	-гамәлдәге саклана торган		-	151	295
	- яңа төзелеш		-	144	-
3.8	Яссы спорт корылмалары, шул исәптән.	кв.м	500	1534	1534
	-гамәлдәге саклана торган		-	500	1534
	- яңа төзелеш		-	1034	-

№ т/б	Күрсөткөч атамасы	Үлчөү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2025 ел)	Исәп-хисап срогы (2040 ел.)
3.9	Сәүдә предприятиеләре, шул исәптән	кв.м. сәүдә майданы	57	236	236
	-гамәлдәге саклана торган		-	57	236
	- яңа төзелеш		-	179	-
3.10	Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән	эш урыны	-	3	3
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	3
	- яңа төзелеш		-	3	-
3.11	Жәмәгать туклануы предприятиеләре, шул исәптән	утырту урыннары	-	31	31
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	31
	- яңа төзелеш		-	31	-
3.12	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	объект	-	1	1
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.13	Банк бүлекләре, филиаллары, шул исәптән	объект	-	1	1
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.14	Полиция, шул исәптән.	кеше.	-	1	1
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.15	Жәмәгать бәдрәфләре, шул исәптән	прибор	-	1	1
	-гамәлдәге саклана торган		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
4.	Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү				
4.1	Зиратларның гомуми майданы	га	11,4437	11,4437	11,4437
5.	Транспорт инфраструктурасы				
5.1	Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының озынлыгы - барлыгы, шул исәптән:	км	18,7	18,7	18,7
5.1.1	Федераль эһәмияттәге	км	-	-	-
5.1.2	Төбәк яисә муниципальара эһәмияттәге	км	11,7	11,7	11,7
5.1.3	Жирле эһәмияттәге	км	7,0	7,0	7,0
6	Инженерлык инфраструктурасы				
6.1	Су белән тәэмин итү				
	- Су куллану	Куб. м./тәүлеккә	392,38	399,62	419,83
6.2	Канализация				
	- юынты суларның гомуми килү күләме	Куб. м./тәүлеккә	119,19	124,08	137,74
6.3	Санитар чистарту				
	- ККК күләме	т/ел	223,81	284,16	334,82
	- ККК өчен контейнерлар	данә	-	11	13
6.4.	Жылылык белән тәэмин итү				
	- Котельныйларның гомуми саны	данә	-	3	3
6.5.	Газ белән тәэмин итү				
	- Еллык газ тоту	мең нм ³ / ел	149,82	155,98	173,14
6.6.	Электр белән тәэмин итү				
	- еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	1477,77	1538,53	1707,79
	- исәп-хисап куәте	кВт	313,90	370,85	496,55
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми куәте	кВА	333,94	394,52	528,24
6.7.	Аз токлы челтәрләр				
	- телефоннар саны	данә	172	251	331

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

1. Россия Федерациясе Шәһәр төзелешенең 2004 елның 29 декабрәндәге 190-ФЗ номерлы кодексы(үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
2. 2001 елның 25 октябрәндәге 136-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Жир кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
3. 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
4. 2006 елның 4 декабрәндәге 200-ФЗ номерлы урман кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
5. 1994 елның 30 ноябрәндәге 51-ФЗ номерлы Гражданлык кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
6. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
8. «Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрәндәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
9. «Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында» 2001 елның 21 декабрәндәге 178-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
10. «Дәүләт реестрлары белешмәләрендә каршылыкларны бетерү һәм жир кишәрлегенең билгеле бер жирләр категориясенә каравын билгеләү максатларында Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2017 елның 29 июлендәге 280 номерлы Федераль закон.
11. 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы "Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турындагы техник регламент" (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) Федераль закон..
12. «Янгыннан ирекле саклау турында» 2011 елның 6 маендагы 100-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
13. "Куркыныч житештерү объектларының сәнәгать иминлеге турында" 1997 елның 21 июлендәге 116-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
14. «Халыкны һәм территорияләргә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994 елның 21 декабрәндәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон.
15. - 2009 елның 30 декабрәндәге 384-ФЗ номерлы «Биналарның һәм корылмаларның куркынычсызлыгы турында техник регламент» федераль законы;
16. «2019 елга кадәр жәмәгать инфраструктурасы, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

17.

«Эре янгынарны сүндерү, Татарстан Республикасы территориясендә зур янгынарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен көчләрне һәм янгың саклау чараларын жәлеп итү планын раслау турында» 2004 елның 11 октябрдәге 447 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

18. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

19. «Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

20. Кагыйдәләр жыентыгы 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» ярдәмче программасы «СНиП 2.07.01-89 (Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2016 елның 30 декабрдәге 1034/пр номерлы боерыгы нигезендә) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары белән (

21. Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары . Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрдәге 1071 номерлы карары белән расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

22. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары.

23. СП 2.1.3678-20 «Оешмаларга, биналарны, корылмаларны, жиһазларны һәм транспортны эксплуатацияләүгә, шулай ук товарларны сатуны, эшләр башкаруны яисә хезмәтләр күрсәтүне гамәлгә ашыручы хужалык субъектлары эшчәнлегә шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр» (РФ Баш санитар табибының 2020 елның 24 декабрдәге 44 номерлы карары белән расланган).

24. Кагыйдәләр жыелмасы 62.13330.2011 "Газ бүлү системалары". <http://demo.garant.ru/-/document/3923575/entry/0>СНиП 42-01-2002 актуаль редакциясе (РФ Төбәк үсеше Министрлыгының 2010 елның 27 декабрдәге 780 номерлы боерыгы нигезендә расланган). N 780) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

25. «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча гомуми нигезләмәләр» СП 42-101-2003.

26. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләр, корылмалар һәм башка объектларның санитар классификациясе" (РФ Баш дәүләт санитария табибының 2007 елның 25 сентябрдәге 74 нче номерлы карары белән расланган. (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

27. СП 30.13330.2020 "Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү" (РФ Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2020 елның 30 декабрдәге 920/пр номерлы боерыгы белән расланган).

28. СП 124.13330.2012 "Жылылык челтэрлэре". СНИП 41-02-2003 актуаль редакциясе (РФ Төбэк үсеше министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге 280 номерлы боерыгы белән расланган).

29. РД 34.20.185-94 "Шәһәр электр челтэрлэрен проектлау инструкциясе".

30. СО 153-34.48.519-2002 «0.4-35 кВ көчәнеше һава электр линияләрәндә элемтә жепселле-оптик линияләрән проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдэләре».

31. Россия Федерациясе Энергетика министрлыгының 2015 елның 23 июнендәге 380 номерлы «Электр энергиясен кулланучыларның аерым энергия кабул итүче жайланмалары (энергия кабул итүче жайланмалар төркемнәре) өчен актив һәм реактив куәтне куллану нисбәтен исәпләү тәртибе турында» боерыгы (Россия Юстиция министрлыгы тарафыннан 2015 елның 22 июлендәге 38151 номерлы теркәлгән).

32. «Жир кишәрлекләрәнән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында» 2020 елның 10 ноябрәндәге П/0412 номерлы Федераль дәүләт теркәве, кадастр һәм картография хезмәте боерыгы (2021 елның 20 апреленә үзгәрешләр белән).

33. «Каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрәндәге 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

34. Калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә Татарстан Республикасы территориаль схемасы (раслаулар). Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

35. 14.13330.2018 "Сейсмик районнарда төзелеш" кагыйдэләре жыелмасы. СНИП II-7-81 актуаль редакциясе (РФ Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2018 елның 24 маендагы 309/пр номерлы боерыгы белән расланды).

36. СП 115.13330.2016 "Куркыныч табигий йогынтыларның геофизикасы". СНИП 22-01-95 актуаль редакциясе (Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрының 2016 елның 16 декабрәндәге 956/пр номерлы боерыгы белән расланды).

37. Кагыйдэләр жыелмасы 31.13330.2012 "Су белән тәмин итү. Тышкы челтэрләр һәм корылмалар». СНИП 2.04.02-84 актуаль редакциясе (РФ Төбэк үсеше министрлыгының 2011 елның 29 декабрәндәге 260/пр номерлы боерыгы нигезендә) (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

38. П 70.0010.09-90 Эчке һәм тышкы янғын сүндерү системаларын проектлау буенча пособие гади булмаган объектлар.

39. Кагыйдэләр жыелмасы 30.13330.2016 "Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү". СНИП 2.04.01-85 актуаль редакциясе (Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2016 елның 16 декабрәндәге 951/пр номерлы боерыгы белән раслап) (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

40. СП 116.13330.2012 "Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер яклау. Төп нигезләмэләр". СНИП 41-

02-2003 актуаль редакциясе (РФ Төбәк үсеше министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге 280 номерлы боерыгы белән расланган).

41. 20.13330.2016 кагыйдәләр жыйнтыгы «Йөкләнешләр һәм йогынты». СНИП 2.04.01-85 актуаль редакциясе (Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2016 елның 3 декабрдәге 891/пр номерлы боерыгы белән раслап) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

42. ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эзерләгәндә гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе». (Техник жайга салу һәм метрология буенча Федераль агентлыкның 2016 елның 29 июнендәге 727-ст номерлы боерыгы белән расланды).

43. Кагыйдәләр жыймасы 165.1325800.2014 "Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар". СНИП 2.01.51-90 (РФ Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 2014 елның 12 ноябрдәге 705/пр номерлы боерыгы белән расланган) актуаль редакциясе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

44. Кагыйдәләр жыймасы 4.13130.2013 "Янгынга каршы торы системалары. Яклау объектларында янгыны таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

45. Су басу (су басу) куркынычы булган зоналарга эләгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә (раслаулар). Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

46. Аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләренә исемлегенә (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрдәге 3056-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

47. ИТС 10-2019 Жирлекләргә, шәһәр округларын үзәкләштерелгән су чыгару системаларын кулланып, агып төшүче суларны иң яхшы мөмкин булган технологияләр белән чистарту буенча мәгълүмати-техник белешмәлек.

48. СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл жирлекләренә территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм халыкны эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, ижтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр» (раслаулар). Россия Федерациясе Баш дөүләт санитария табибының 2021 елның 28 гыйнварындагы 3 номерлы карары белән.

49. Халыкка (андагы кешеләргә гомеренә һәм сәламәтлегенә турыдан-туры куркыныч янаучы тиз үсүче табигать күренешләренә һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләр) экстрен хәбәр итү зоналары исемлегенә (раслаулар). Министрлар Кабинетының 2013 елның 21 декабрдәге 899 номерлы карары белән).

Федераль программалар

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2019 елның 13 февралендәге күрсәтмәсе белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенен пространстволы үсеш стратегиясе N 207-р (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

РФ Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенен икътисадый куркынычсызлык стратегиясе.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе (2019 елның 29 гыйнварына үзгәрешләр белән) белән расланган, федераль әһәмияттәге автомобиль юллары федераль транспорты (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торба үткәргеч) өлкәсендә Россия Федерациясенен территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2016 елның 01 августындагы 1634-р номерлы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенен энергетика өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2012 елның 28 декабрдендәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенен сәламәтлек саклау өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2013 елның 26 февралендәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган Россия Федерациясенен югары һөнәри белем өлкәсендәге территориаль планлаштыру схемасы.

Республика программалары

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 2021 елның 13 августындагы 709 номерлы карары редакциясендә).

- «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

- «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында» 2015 елның 25 сентябрдендәге 707 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 22 октябрдендәге 763 номерлы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) белән расланган «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәр чорга Татарстан Республикасының житештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы.

Муниципаль программалар

1.

016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе;

2.
ичән авыл җирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы;

3.
ичән авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.

4.
ичән авыл җирлегенең коммуналь инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасының тарихи һәм мәдәни һәйкәлләр җыентыгы . - Т.И. - Административ районнар. - Казан: «Мастер Лайн» басмасы, 1999 - 460 б.

2. Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апрелдә бирелгән, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасының мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасының мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге

3. Татарстан Республикасында тарихи һәм мәдәни күчәмсез һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: Мәгълүмат җыентыгы. 2-3 басма Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр - Казан: «Карпол», 2001 - 335 б.

4. “Торак урыннарын санитар чистарту һәм җыештыру” белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Фонд материаллары

1. Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматлар.

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрдәге 165 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы.

7. КУШЫМТАЛАР

1 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 24 мартындагы 513-п номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы авыл жирлекләренең генераль планнары проектларын эзерләү турындагы карары

2 кушымта

2019 елның 19 декабрдәге 497 номерлы Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең генераль планы проекты составында гражданнар оборонасы чаралары исемлеген, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын эшләү өчен чыгыш мәгълүматлары һәм таләпләр.

3 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 1 ноябрдәге 3224/И номерлы хаты (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә зиратларының факттагы чикләре буенча мәгълүмат белән хат)

4 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 27 декабрдәге 193 номерлы хаты (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенең зиратлары чикләре буенча мәгълүмат белән хат)

5 кушымта

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2021 елның 15 июлдәге 2108/И номерлы хаты.

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

24.03.2020

КАРАР

№ 513-н

О подготовке проекта Генеральных планов
сельских поселений Сабинского
муниципального района Республики Татарстан

В соответствии с частью 2 статьи 24 Градостроительного кодекса Российской Федерации и частью 4 статьи 14 Федерального закона от 06 октября 2003 №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» частью 5 статьи 15 Закона Республики Татарстан от 28.07.2004 №45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» учитывая, что полномочия органов местного самоуправления сельских поселений являются вопросами местного значения муниципальных районов и решаются на территориях сельских поселений органами местного самоуправления муниципального района Исполнительный комитет Сабинского муниципального района Республики Татарстан

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Начать подготовку проекта Генеральных планов сельских поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан.

2. Отделу инфраструктурного развития Исполнительного комитета Сабинского муниципального района Республики Татарстан подготовить проекты Генеральных планов следующих сельских поселений Сабинского муниципального района:

- Большекрытское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
- Верхнесиметское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
- Иштуганское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
- Кильдебяжское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
- Нижнешитцинское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана;
- Мичанское сельское поселение Сабинского муниципального района Республики Татарстана.

3. Опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Сабинского муниципального района по адресу: <http://saby.tatarstan.ru>.

4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на Рамазанова Э.Д., заместителя начальника отдела инфраструктурного развития Исполнительного комитета Сабинского муниципального района.

Руководитель

М.Р. Ишниязов

**ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ПЕРЕЧНЯ
МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ, МЕРОПРИЯТИЙ ПО
ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ,**

в составе проекта

**«Генеральный план Мичанского сельского поселения
Сабинского муниципального района Республики Татарстан»**

г.Казань

№ 497 от 19 декабря 2019
(Исх. № 484/04 от 12.11.2019)

От кого: **Министерства по делам
гражданской обороны и чрезвычай-
ным ситуациям Республики Татар-
стан**

Кому: **ГБУ «Фонд пространственных
данных»**

В соответствии с запросом ГБУ «Фонд пространственных данных» сообщаю исходные данные и требования для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций, включаемые в задание на разработку градостроительной документации «Генеральный план Мичанского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:

Основные положения плана гражданской обороны поселения:

проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится; на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;

данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;

строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

**Основные положения планов гражданской обороны отраслей промыш-
ленности, размещенных и размещаемых на территории поселения:**

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредоточиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Сабинского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водо- снабжения – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования по системе оповещения гражданской обороны предусмотреть в соответствии с указом Президента РФ от 13.11.2012г. № 1522 «О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций» (необходима установка речевой сиренной установки с подключением к ЕДДС района).

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

существующие потенциально опасные объекты, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций в Сабинском муниципальном районе:

- ООО «Газпром трансгаз Казань» (Площадка компрессорной станции "Арская" Шеморданского ЛПУМГ (422050, Сабинский район, п. Шемордан), Станция газораспределительная АГРС Ташкент-2 Нижние Шитцы Константиновского ЛПУМГ (422067, Сабинский район, с. Нижние Шитцы, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Сабабаш Константиновского ЛПУМГ (422062, Сабинский район, с. Сабабаш, АГРС), Станция газораспределительная АГРС-10 Богатые Сабы Константиновского ЛПУМГ (422060, Сабинский район, р.п. Богатые Сабы, АГРС).

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования».

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования» с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. Для отображения вопросов перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций разработать:

основные технико-экономические показатели перечня мероприятий по гражданской обороне в генеральном плане;

план сетей водоснабжения и канализации;

схему газоснабжения;

схему теплоснабжения;

схему сетей радиовещания и телевидения, обеспечивающих устойчивую работу системы централизованного оповещения гражданской обороны.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Мичанского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» согласовать с министерством по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан.

4. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Мичанского сельского поселения Сабинского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра

Н.В. Суржко

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӘКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ _____ от _____

На № 451/03 от 29.10.2019

Директору ГБУ «Фонд
пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

Уважаемый Руслан Викторович!

По Вашему запросу информация по фактическим границам кладбищ Большенуртинского, Верхнесиметского, Иштуганского, Кильдебякского, Мичанского, Нижнешитцинского сельских поселений Сабинского муниципального района Республики Татарстан с указанием поворотных точек в виде таблиц координат в системе МСК-16 направлена на электронные адреса ГБУ ФПД РТ Давлятова Мария Андреевна - Mariya.Davlyatova@tatar.ru и dimaganchurin@mail.ru 31 октября 2019г.

С уважением,

М.Р. Ишниязов
(без подписи на бумажном экземпляре
для отправки в электронной форме)

Шакирзянова М.Ф.,
2-32-73

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МИЧАНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ САВИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

422055, Республика Татарстан, Савинский район,
Село Старый Мичан, ул. Давыдова, 12
тел. (84362) 42-3-31

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САВА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ МИЧЭН АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

422055, Татарстан Республикасы, Сави районы,
Иске Мичан авылы, Мәктәп урамы, 12 йорт
тел. (84362) 42-3-31

e-mail: mich.sab@tatar.ru

27.12.2019 г.

№ 193

Государственное бюджетное учреждение
«Фонд пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

В ответ на письмо № 9576-И-ИТ от 03.12.2019 года «О предоставлении данных для разработки генеральных планов поселений» сообщаем, что ограждение кладбища, пересекающая границу земельного участка с кадастровым номером 16:35:120301:6 в селе Кренни перенесена. На земельные участки с кадастровыми номерами 16:35:120201:282, 16:35:120201:378 работниками АО "БТИ РТ" был сделан новый замер.

Приложение:

1. Копия ЕГРН ЗУ с кадастровым номером 16:35:120201:378;
2. Копия ЕГРН ЗУ с кадастровым номером 16:35:120201:282.

Глава Мичанского СП

А.А.Гараев

РУКОВОДИТЕЛЬ
ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
422060, Республика Татарстан, Сабинский район,
п.г.т. Богатые Сабы, ул. Г.Закирова, 52

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
ЖИТӘКЧЕСЕ

422060, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Байлар Сабасы ш.т.п., Г.Закиров урамы, 52 йорт

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ _____ от _____

На № _____ от _____

Директору государственного
бюджетного учреждения
«Фонд пространственных данных
Республики Татарстан»
Р.В. Комарову

Уважаемый Руслан Викторович!

При разработке генерального плана Мичанского сельского поселения Сабинского муниципального района просим внести следующие изменения:

Поменять категорию земельного участка с кадастровым номером 16:35:120503:40 площадью 37 211 кв. м. из категории земель сельскохозяйственного назначения в категорию земель особо охраняемых территорий и объектов с целью использования под рекреацию, для организации экотуризма.

На земельных участках с кадастровыми номерами 16:35:120501:31, 16:35:120502:30, 16:35:120502:29, 16:35:120503:33 и 16:35:120503:34 расположены источники водоснабжения, которые снабжают водой население и социально-производственные объекты в д. Старый Мичан и Новый Мичан. Для соответствующего оформление земельных участков под объектами коммунального хозяйства необходимо изменить категорию земельного участка из земель сельскохозяйственного назначения в категорию земли промышленности.

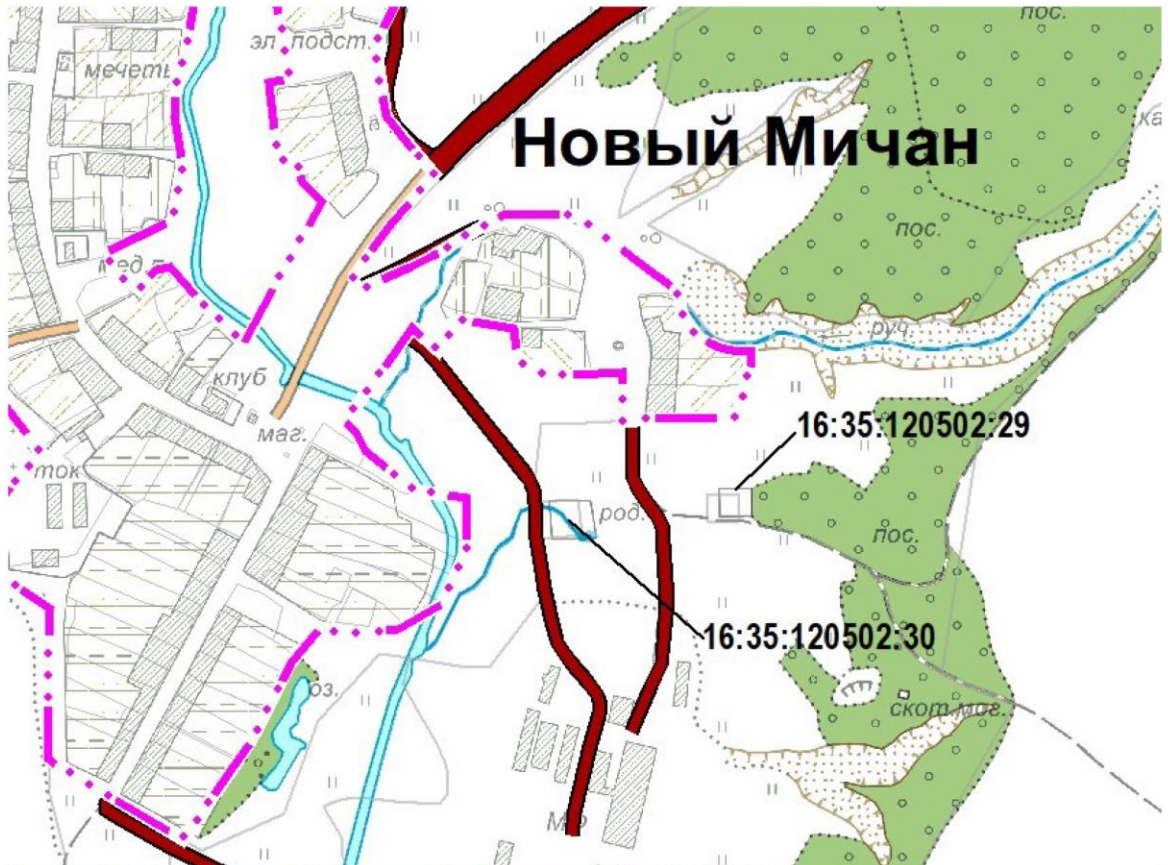
Приложение: графические материалы на 3 листах в 1 экз.

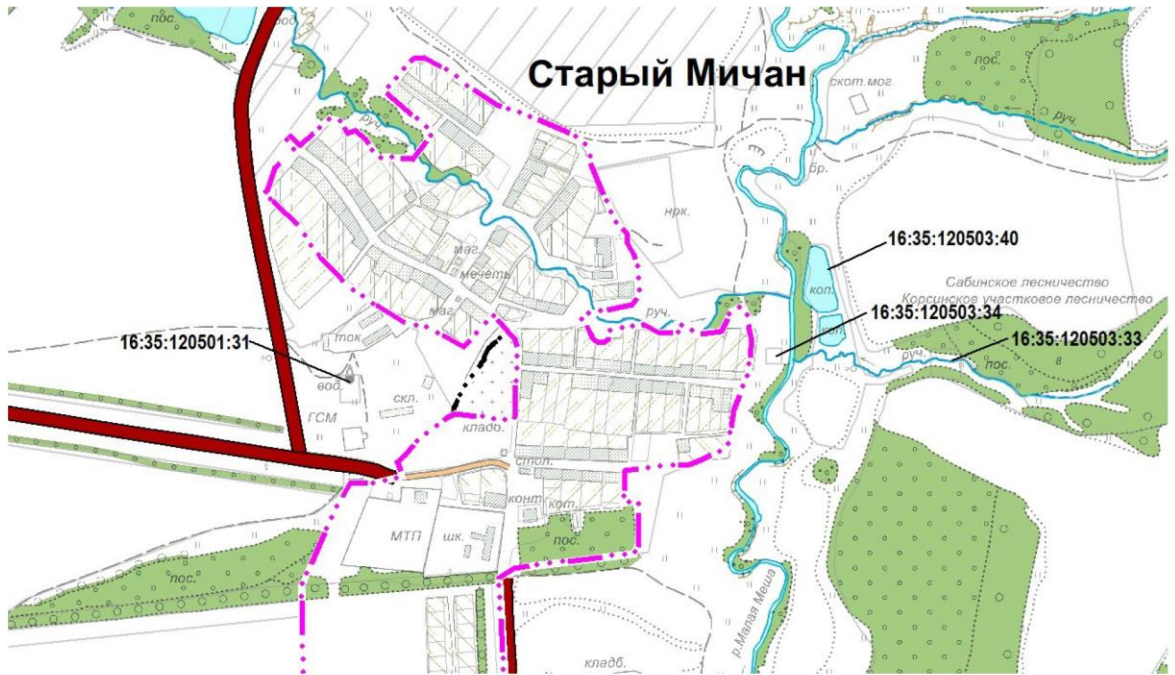
С уважением,

М.Р. Ишниязов

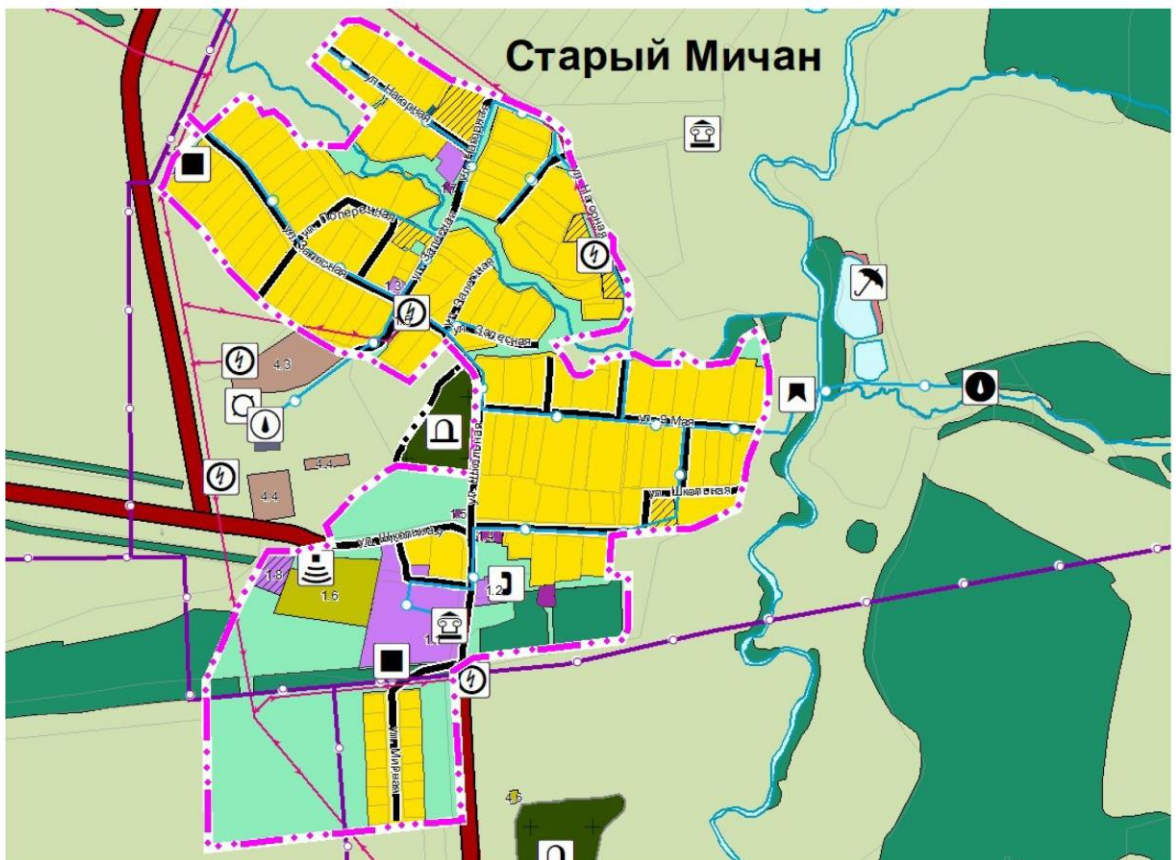
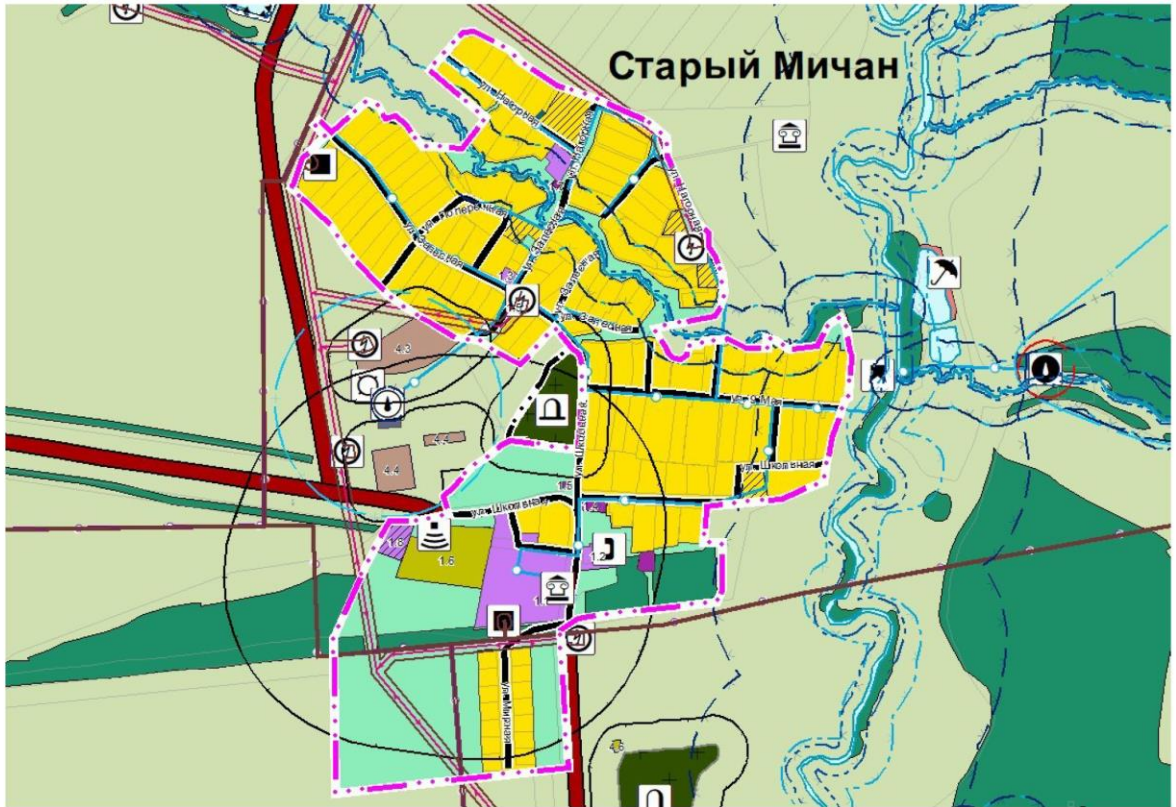
(без подписи на бумажном экземпляре
для отправки в электронной форме)

Кутдусов И.И.,
2-36-54

**«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»
Дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МИЧӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

**Генераль план проектын нигезләү материаллары
Әйләнә-тирә мохитне саклау
Аңлатма язуы**

Казан 2021

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Мичана авыл җирлегенең
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН ПРОЕКТЫ СОСТАВЫ

№ т/б	Атамасы	бит/битләр номеры
1 Том Генераль план		
Текст материаллары		
1	Территориаль планлаштыру турында Нигезләмә	40
График материаллар		
2	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы М1:10000	1/1
3	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләре (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы М1:10000	2/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы М1:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	20
2 Том Генераль планын нигезләү буенча материаллар		
Текст материаллары		
1	Аңлатма язуы	115
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	39
График материаллар		
3	Җирлек территориясен заманча файдалануның картасы М1:10000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр, гражданнар оборонасы чаралары картасы М1:10000	2/1
5	Инженерлык инфраструктурасы картасы М1:10000	3/1
6	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге урыны) М1:10000	4/1
7	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдире) М1:10000	5/1

ЭЧТЭЛЕК

Т

РЕ

БР

аӨ

АЙ

СЛ

ЖӨ

ЖН

ЙӨ

ӨЯ

ЯН

ХН

ХЦ

УР

ИМ

НӨ

ИЙ

КҮ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

МН

МӨ

МЯ

.....
гистраль яисэ сэнэгать торбаүткэргечлэренэ (газүткэргечлэр, нефть үткэргечлэр һәм

гистраль һәм промысел торбаүткэргечлэренэ (газүткэргечлэр, нефть үткэргечлэр

.....
дэвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дэвалау ресурсларын

саклана торган объектлар зоналары, саклана торган хәрби объектлар зоналары, хәрби

.....
махсус сакланылучы табигать территориялэренэ (дәүләт табигать тыюлыгы, милли

.....
территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм

Х
Ж
Й
вФ
рА
рЙ
нД
кА
рЛ
рА
нН
бЫ
мл
еГ
ңА
йН
е
жӘ
лД
рӘ
кБ
яИ
рЯ
рТ
р
ДИ
НС
ДЕ
ВМ
мД
ВЕ
В
В
ДЕ
Г
Ж
К
Н
я
У
р
н
л
н
р
р

1. ТЕРРИТОРИЯНЕҢ ТАБИГЫЙ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

1.1 Рельеф һәм геоморфология

Татарстан Республикасының геоморфологик районлашуы нигезендә Мичән авыл җирлегенә территориясе Көнбатыш Кама арьягы геоморфология районы составына керә, аның рельефы елга үзәннәре белән киң һәм калын таулар тизмәсенә бүленгән калкулык тигезлегеннән гыйбарәт, алар, үз чиратында, озын чокыр һәм кечкенә елгаларның вак үзәннәре белән вакрак икенче дәрәжәдәге таулар тизмәсенә һәм калын калкулыкларга бүленә.

Геоморфологик яктан авыл җирлегенә территориясе Кече Мишә елгасы үзәнендә урнашкан, ул урынның рельефының югары агымында уртача сөзәклекләр белән характерлана, шуңа күрә авыл җирлегенә территориясе урыны белән эрозия процессларына дучар була.

Карала торган территориянең абсолют биеклекләре 89,8 - 195,4 м чикләрендә тирбәлә. Авыл җирлегенә төньяк-көнбатыш өлешендә иң зур биеклекләр күзәтелә, иң түбән күрсәткечләр җирлекнең көньяк өлешендәге Кече Мишә елгасы киселешенә туры китерелгән. Территориянең Кече Мишә елгасына уртақ юнәлеше бар.

1.2 Геологик төзелеш

Мичән авыл җирлегенә территориясенә геологик төзелешендә Пермь һәм дүртенче катламнар катнаша. Дүртенчел ясалмалар элювиаль, элювиаль-делювиаль, аллювиаль генетик типларны үз эченә ала.

Элювиаль һәм элювиаль-делювиаль ясалмалар тышлык рәвешендә субүләрдә һәм субүләр янындагы сөзәклекләрдә таралган, шулай ук елга үзәннәре сөзәклекләре нигезендә шлейфлар барлыкка китерә.

Аллювиаль катламнар К. Мишә елгасының һәм аның кушылдыкларының түбән агымын тәшкил итә. Аллювий Пермь катламнарында ята һәм үзәнле һәм су баса торган фациягә, сирәгрәк юу фациясенә бүленә. Үзән фацияләре гравий һәм чуерташ кертеп, төрле күкертле комнар белән тәкъдим ителгән. Су баса торган фацияләр балчыклы туфрак, комлы туфрак һәм вак күкертле комнардан тора. Инеш үзәннәрендә тотылган аллювий балчык материал белән тәкъдим ителгән, ул Пермь токимнарының аз гына күмелгән кисәкләрен дә кертеп ясалган.

1.3 Тектоника һәм сейсмиклык

Саба муниципаль районының бөтен территориясе кебек үк, Мичән авыл жирлегенә территориясе Көнчыгыш Европа платформасының Идел-Урал антеклизының үзәк өлешендә урнашкан һәм Төньяк Татар гөмбәзенә үзәк өлешенә туры килә. Мичән авыл жирлегенә янында Ульяновск-Ижевск-Пермь тирән ярылуы уза. Район Казан һәм Кама буе сейсмоген зоналарында урнашкан.

Жир кабыгының тирән төзелешендә ике кат: аскы катның - кристаллик фундамент һәм өске катның утырма тышлык токимнары катнаша.

Карта нигезендә (В - сейсмик куркыныч дәрәжәсе, 5% ка тигез) СП 14.13330.2018 "сейсмик районнарда төзелеш. Мичән авыл жирлегенә территориясе «СНиП II-7-81» актуаль редакциясе MSK-64 шкаласы буенча 6 балл жир тетрәүләренә интенсивлыгы булган зонага керә, Россия Федерациясе территориясен ОСР-2015 гомуми сейсмик районлаштыруның С (1%) картасы нигезендә, жир тетрәүләренә ешлыгы 7 баллга тигез зонага керә.

1.4 Файдалы казылмалар

“Россия федераль геология фонды” ФДБУ сайтында бастырылган файдалы казылмалар ятмаларының цифрлы чикләре картасы һәм Татарстан Республикасы Экология һәм табиғый байлыklar министрлыгының esokarta.tatar.ru сайтында бастырылган “Татарстан Республикасының экологик картасы” картасы нигезендә, Мичанск авыл жирлегенә территориясендә углеводород чималы ятмалары ачыкланмаган, авыл жирлегенә көнчыгыш өлешендә агрохимик һәм тау-техника чималы участоклары күзәтелә, шулай ук торф участокларының көньяк өлешендә.

Жирле үзидарә органнары белешмәләренә караганда, авыл жирлегенә территориясендә ком чыгару карьерасы урнашкан, ул авыл жирлегенә үз ихтыяжлары өчен файдаланыла.

1.5 Гидрогеологик шартлар

Гидрогеологик районлаштыру нигезендә Мичән авыл жирлегенә территориясе көнчыгыш-Рус катлаулы артезиан бассейны чикләрендә икенче тәртип структурасы сыйфатында бүлөп бирелгән Кама-Нократ артезиан бассейнының көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан. Геологик төзелеш үзгәчлекләрен, явым-төшем калыңлыгы токимнарының литологик составын исәпкә алып, тасвирлана

торган территориянең геологик киселешендә гидрогеологик су төшү комплекслары һәм горизонтлар аерып чыгарыла:

- су йөртүчән дүртенче аллювиаль горизонт;
- суүткәргеч локаль-су йөртүчән уржум карбонатлы-терригенлы комплекс
- су йөртүчән Югары Казан терригенлы-карбонатлы комплекс

Яңа Мичән, Иске Мичән, Керәнле, Бакшанда торак пунктларында эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү максатларында Югары Каманың су йөртүчән терриген-карбонат комплексы кулланыла.

— Жир асты суларының химик составы сульфатлы-гидрокарбонатлы һәм гидрокарбонатлы-сульфатлы минерализация белән 0,5-1,7 г/л һәм 6,0 дән 23,0 мг-экв./л.

1.6 Өске сулар

Мичән авыл жирлегенең гидрографик челтәре кушылдыклары булган Кече Мишә елгасы белән бирелгән.

Кече Мишә елгасы (11010000312112100004255 су объекты коды) елга тамагынан 132 км ераклыктагы Мишә елгасына коя. 49,9 км озынлыктагы кечкенә Мишәнең 33 кушылдыгы бар. Шуларның иң зурлары: Кырбаштан килгән уң кушылма, шулай ук озынлыгы 26 км булган Кече Мишә, Олуяз авылынан (10,8 км), Макса елгасы (24,1 км).

1.7 Климат характеристикасы

Мичән авыл жирлеге территориясенең климат характеристикасы Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы белешмәләреннән файдаланып төзелгән.

— Авыл жирлеге уртача континенталь климат зонасында урнашкан, кышын салкын, жәен жылы һәм житәрлек явым-төшемле. Елның кояшлы көннәре - 260, 1 см² территория 90 ккалга кадәр жылылык ала.

— Нормада уртача еллык температура +4,70С тәшкил итә.

Явым-төшемнең еллык күләме уртача 544 мм тәшкил итә, елына чагыштырма дымлылык - 77%. Явым-төшемнең иң күп өлеше елның жылы вакытында, үсемлекләрнең вегетация чорында ява, салкын чорда уртача 115 мм туры килә.

— Кар капламын билгеләүнең күпьяеллык датасы - 19 ноябрьдә. Кыш ахырына туфрақ 151 см тирәнлектә туңа. Кар капламы март башында 34 см биеклеккә житә. Күпьяеллык кар яву датасы - 13 апрель. Кыш ноябрь уртасынан апрель уртасына кадәр дәвам итә. Тотрыклы кар япмасы булган көннәр саны - 153; салкын булмаган чор озынлыгы 122 көн тәшкил итә.

— Яз озын, июнь уртасына кадәр дәвам итә һәм яңгырлы салкын һәм жылы чорларның чиратлашуы белән характерлана.

— Жэй - жылы, июльнең уртача температурасы +20,9 0С . Максималь температура +31,9 0С ка житә. Жэй көне төньяк жылләрә өстенлек итә.

– Көз сентябрьдә килә һәм тотрыксыз һава торышы белән характерлана.

– Күпьяеллык күрсәткечләр буенча беренче кырау 24 сентябрьдән, фактта - 12 октябрьдән, туфракта - 11 сентябрьдән билгеләп үтелә. Күпьяеллык мәгълүматлар буенча соңгы кыраулар 19 майда билгеләп үтелә, фактта - 27 апрельдә һавада һәм 18 майда туфракта.

– 1.7.1 нче таблицада карала торган территориянең төп климат характеристикалары китерелгән.

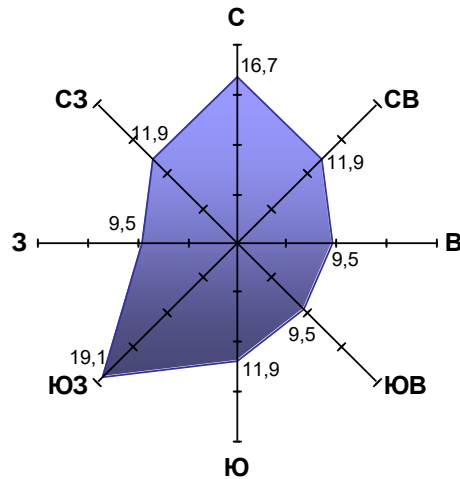
– Мичэн авыл жирлегенен төп климат характеристикалары

Айлар/климат характеристикалары	I	II	III	IV	V	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ел
Төп температурасын, °C	-9,4	-11,3	-1,7	1,4	13,5	16,9	20,9	18,4	12,4	3,9	-7,2	-7,9	4,7
Төп температурасын, °C	1,2	2,6	5,8	20,8	28,4	29,3	31,9	33,4	24,3	13,8	6,7	0,7	33,4
Төп температурасын, C	-26,1	-26,5	-12	-16,1	1,8	3,5	11,9	6,9	0,6	-3,6	-19,7	-22,8	-26,5
Суммар кояш радиациясе, мДж/м ²	113	220	467	650	840	873	875	695	486	267	127	84	475
Явым-төшемнең уртача күләме, мм	53,1	17,2	32,6	39,1	44,6	52,8	96,3	38,9	54,8	36	33,7	44,4	544
Һаваның чагыштырма дымлылыгы, %	86	81	83	73	63	69	71	67	76	82	84	90	77
Су парының сыгымалылыгы, мб	2,2	2,2	3,1	6,0	8,7	12,3	14,9	13,8	9,9	6,5	4,2	2,8	7,2
Туендыруның житмәве (мб)	0,4	0,4	0,6	2,3	6,3	9,3	8,6	7,0	4,0	1,4	0,6	0,4	3,4
Кояш балкышы озынлыгы, сәгатьләр	39	71	136	195	262	308	296	265	165	69	40	34	1880
Кояшсыз көннәр саны	18	13	7	4	2	0	1	1	5	12	18	21	102
Гомуми болытлы булу, баллар	7,5	6,8	6,6	5,9	5,7	5,4	5,5	5,7	6,5	7,9	7,8	7,8	6,6
Жилнең уртача тизлеге, м/с	4,8	4,6	4,7	4,1	4,4	3,7	3,4	3,5	4,0	4,5	4,5	4,8	4,2
Күк күкрәү белән көннәрнең уртача саны				0,5	3	6	7	5	1				23
Бураннар белән көннәрнең уртача саны	11	9	9	1	0,05					0,6	4	9	44
Томанлы көннәрнең уртача саны		22				8					22		30

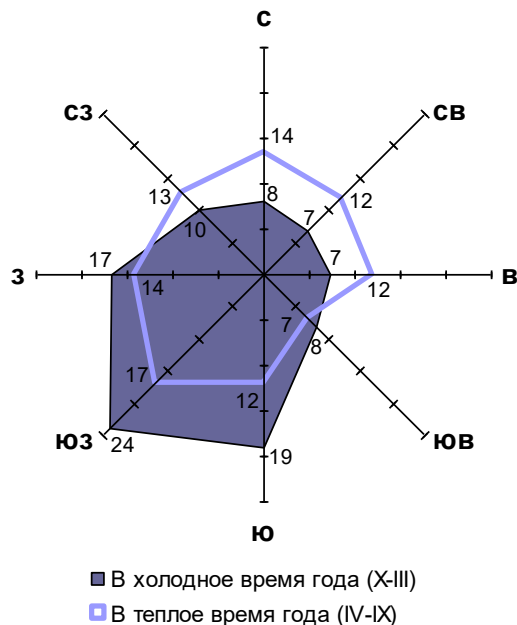

Жылнең уртача тизлеге 4,2 м/сек тәшкит итә, аерым очрақларда тизлек 12-15 м/сек га житә, елына бер-ике тапкыр 20-25 м/сек га кадәр көчәю күзәтелә. Уртача еллык киселештә көньяк чирек жылләре өстенлек итә (1.7.1 нче рәсем). Ел фасыллары буенча жыл юнәлешләренең кабатлануы (рәсем 1.7.2).

1.7.1 рәсем. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге территориясе өчен («ТР УГМС» ФДБУ мәгълүматлары буенча)

1.7.2 нче рәсем. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлеге территориясе өчен ел чорлары буенча жыл юнәлешләренең кабатлануы, 2014г.

Атмосфера күренешләреннән көзге чорда, нигездә, томан өстенлек итә, жәйге чорда - яшенле яңгырлар һәм боз ява. Кайвакыт май аенда һәм сентябрь башында иртә яшенле яңгырлар ява башлый. Бозлавык-тундырма көз азагынан яз уртасына кадәр билгеләнә.

1.8 Ландшафтлар, туфрак катламы, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы

Ландшафтлар

Мичән авыл жирлеге территориясе бореаль Төнъяк семигумид ландшафт зонасы, Көнъяк-ландшафт зонасы, Кукмара калкулыгы ландшафт районы чикләрендә, чүп үләннәре булмаган Урал буе киң яфраклы-ак чыршы-чыршы (имән-юкә) һәм нарат урманнары (нарат культураларын өстенләштерәләр) белән якты-соры урман һәм агач-көлсу туфракларда урнашкан. Урынның делювиаль-солифлюкцион һәм өлешчә элювиаль-делювиаль катламнарда формалашкан авышлык һәм үзәнлек типлары табигый-территориаль комплексның өстенлекле типлары булып тора.

Кешенең хужалык эшчәнлегенә нәтижәсендә жирлек территориясендә ландшафтның түбәндәге типлары формалашкан: сәнэгать - селитеб - торак пунктлар һәм авыл хужалыгы предприятиеләре территориясендә; сөрүлек һәм көтүлекләргә үз эченә алган авыл хужалыгы; эксплуатация урманнары тарафыннан тәкъдим ителгән урман хужалыгы төрләре.

Туфрак япмасы

Мичән авыл жирлеге территориясе урман-дала зонасының Урал алды провинциясе тигез-уалучан, балчыклы, соры-урман округы чикләрендә урнашкан.

Мичән авыл жирлеге территориясен соры туфраклар били, зуррак өлешен - якты соры туфраклар. Туфраклар калкулыкларга, яссы таулыкка һәм су бүлүче сөзәклекләргә нигезләнгән. Дүртенче урман, делювиаль балчыклы туфракларда, элювиаль комнарда, балчыкларда һәм балчыклы туфракларда якты соры туфраклар формалашкан.

Гумус горизонты аз куәтле - 15-20 см, якты-соры төстәге, гумус эчтәлеген 1,5-3% тан 5% ка кадәр үзгәрәп тора.

Механик состав буенча туфракның 73 % тан артыгы балчыклы туфраклы һәм житәрлек күләмдә органик ашламалар кертмичә, алар йөзүгә, туфрак кабыгы барлыкка килүгә һәм, бу авыл хужалыгы культураларының ундырышлылыгын киметә.

Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы

Саба муниципаль районы территориясендә поши, кабан, куян, кондыз, бурсык, тиен кебек фауна вәкилләре очрый. Төрле кимерүчеләр күп: урман тычканы, сирәгрәк кыр тычканы, эрлән. Шулай ук орнитофауна төрләре дә киң тәкъдим ителгән (көртлекләр, кыр тавыгы, божыр, гади ясык, камыш солысы, кара карга, саз камышы, тәкәрлек, кызылтүш һ. б. [3]. Карала торган территория өлешчә урбанизацияләнгән булу сәбәпле, фауна составына синантроп төрләр дә керә: кара яр карлыгачы, кара карга, йорт чыпчыгы, саескан, чәүкә, соры карга, күгәрчен, кыр тычканы һ. б., шулай ук йортка ияләштерелгәннәр - мәчеләр, этләр.

Саба муниципаль районы территориясендә Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы астында булган 26 төр хайван очрый, ә атап әйткәндә:

- 5 төр имезүчеләр: ике төсле күнтөк, көрән озын колаклы ярканат, ак куян, гади очкын, көрән аю.

- кошлар - 17 төр: кече күлбога, соры каз, кыр саз карчыгасы, болын саз карчыгасы, гади шөпшәшар, каракош, гади торымтай, клинтух, урман күгәрчене, колаклы ябалак, ак ябалак, саз ябалагы, чырайсыз йонлы аяклы ябалак, чыпчык битле ябалак, тукран, соры каракош, эрбет ябалдашы,

Рептилия классы - 1 төр: гади кара елан

- умырткасызлар - 3 төр: язгы калкан, аполлон, зәңгәр орден тасмасы

Татарстан Республикасы территориясен геоботаник зоналаштыру нигезендә, жирлек катнаш урманнар зонасында урнашкан. Жирлекнең көнбатыш өлеше Корса урманчылыгы урманнары белән тулысынча капланган, чыршы, пихта, имән, юкә, каен һәм усак кебек токымнар киң таралган.

Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләренән Саба муниципаль районында очрый: куык -яфрак, зур яфраклы күрән, кыр кашкарые үләне, жыерчыклы песи борчагы, урман чәе, ике яфраклы төнге миләүшә, киң яфраклы цинна, тубалбаш.

Мичән авыл жирлегенә территориясендә хәзерге вакытта территориянең зур өлеше сөрелгән һәм анда авыл хужалыгы культуралары утыртылган. Табигый үсемлекләр бары тик авыл хужалыгы өчен уңайсыз булган кишәрлекләрдә генә сакланып калган.

Болын үсемлекләре түбәндәге тезмәләрдән гыйбарәт: типчаклы, йончалы дала үләннәре, типчаклы, йончалы болын үләннәре, талкыш белән тар яфраклы, төрле үләнле кыр үләннәре.

1.9 Куркыныч инженер-геологик процесслар һәм күренешләр

Инженер-геология шартлары буенча Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә территориясендә күпчелек өлеше төзелеш өчен уңайлы, уңайсыз шартларга эрозия процессларына дучар булган территорияләр керә.

Мичән авыл жирлегенә төзелгән территорияләре Татарстан Республикасы һәм Казан шәһәре муниципаль районнарының төзелеш беткән территорияләре исемлегенә кертелмәгән, алар ЭГПның (экзоген геологик процессларның) актив йогынтысына дучар. Исемлек Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 28 декабрендәге 1083 номерлы карары белән расланган «Әйләнә-тирә мохитне саклау, табигать ресурсларын торгызу һәм алардан файдалану» дәүләт программасының «2014-2021 елларга жир асты байлыктарыннан файдалану өлкәсендә дәүләт идарәсе» ярдәмче программасы кысаларында Татарстан Республикасы территориясендә территорияль дәрәжәдә куркыныч экзоген геологик процесслар мониторингын алып бару» объекты буенча эшләр башкару өчен геологик йөкләмәгә кушымта булып тора.

Мичән авыл жирлегендә вакытлы су агымнары һәм чокыр эрозиясе үсеше Кече Мишә елгасы үзәненә туры китерелде.

Район территориясендә рельефта аерым карст чагылышлары Иске Мичән, Яңа Мичән, Керәнле торак пункты янындагы Кече Мишә елгасы бассейнында теркәлгән.

2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘУ

2.1 Атмосфера һавасының торышын бәяләү

Мичән авыл жирлегенә территориясә атмосферасын пычратуның метеорологик потенциалы уртача. Аның күрсәткечләре 2,4 тән 2,7 гә кадәр үзгәрә, димәк, биредә чүп-чар ташлау өчен дә, зарарлы матдәләр туплау өчен дә тигез шартлар тудырыла.

Мичән авыл жирлегендә атмосфера һавасын пычратуның төп чыганагы - «Саба» жаваплылығы чиклэнгән жәмгыяте (алга таба «Саба» ЖЧЖ) предприятиеләре. Предприятиенен төп эшчәнлек төре катнаш авыл хужалыгы.

«Саба» ЖЧЖ өч сәнэгать майданчыгында үз эшчәнлеген алып бара:

1 нче номерлы проект - Керәнле торак пунктының көнчыгышта урнашкан, аңа 242 башка исәплэнгән эре мөгезле терлек фермасы керә (СЗЗ - 300м куркынычының III классы);

2 нче проект - Иске Мичән торак пунктынан көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан, аңа машина-трактор паркы (СЗЗның III классы - 300м), ашлык склады (СЗЗның хәвефлелегенен V классы - 50м);

3 нче проект - Яңа Мичән торак пунктының көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан, аңа 1033 башка исәплэнгән эре мөгезле терлек фермасы керә (СЗЗның хәвеф-хәтәр классы - 300м) ашлык склады керә (СЗЗның V класс - 50м);

Предприятиеләр эшчәнлеге процессында атмосфера һавасының аммиак, сероводород, меркаптаннар һәм башка пычраткыч матдэләр, шулай ук микроорганизмнар белән пычрануы күзәтелә. Әлеге предприятиенен эшләве һәм аның әйләнә-тирә мохит сыйфатына йогынтысы белән бәйле төп проблемалар-жиһазландырылган тирес саклау урыннары булмау.

Авыл жирлеге территориясен «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» IV категорияле төбәк юллары кисә. "Сүлә-Корса тимсер юл аерылышы бистәсе" V категорияле региональ юлы - Күчмә чыганақлардан атмосферага килә торган зарарлы матдэләр - 1,3-бутадиен, формальдегид, бензол, канцероген тәэсиргә ия булган бензол, шулай ук акролеин һәм азот диоксиды. Хәзерге вакытта автомобиль юллары янында Мичән авыл жирлегенен торак пунктларының торак территорияләре урнашкан.

2.2 Су ресурсларының торышын бәяләү

Жир өсте һәм жир асты су объектларының торышын бәяләү

Өске су объектларында суның сыйфатына торак пунктлар һәм фермалар, шулай ук авыл хужалыгы жирләреннән чистартылмаган өске агым тискәре йогынты ясый. Язгы ташу һәм су ташу чорында, чокырлар урнаштырылмаган яки тиешенчә ясалмаган очракта туфрак, тирес массасы, ягулык-майлау материаллары, канализация агымнары басуларга агып төшә, бу авыл жирлеге территориясе аша ага торган елгаларның санитар торышын начарайта.

Авыл жирлегендә өске суларны саклау өлкәсендә төп проблема - су саклау зоналары режимнарын үтәмәү, суүткәргечләрнен үзәкләштерелгән системаларының булмавы, агып төшүче суларны фермалардан чистартылмаган килеш агызу, шулай ук тирес белән дәрәс эш итмәү. Шулай итеп, РФ Су кодексын бозып, Кече Мишә елгасының су саклау һәм яр буге яклау полосасында торак пунктларның, зиратларның анализланмаган торагы урнаштырылган.

Жирлек территориясендә яр буге яклау полосалары чикләренә керә торган авыл хужалыгы жирләренен полосалары күп кенә очрақларда махсус

билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрнең төп майданнарыннан аерылган, бу территориядән файдалануның махсус шартлары булган әлеге зоналар чикләрендә режим үтәлешенә ярдәм итә.

Хужалык-эчә торган су белән тээмин итүнең гамәлдәге чыганакларының торышын бәяләү

Мичән авыл жирлеге территориясендә торак пунктларны эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү жир асты сулары базасында жир асты байлыкларыннан файдалануга лицензияләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Су белән тээмин итү чыганаклары балансында «Торак-коммуналь хужалыкның Шәмәрдән күп тармаклы житештерү предприятиесе» ААЖ һәм «Саба» ЖЧЖ бар.

Халыкны эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү максатларында түбәндәге скважиналар һәм чишмәләр кулланыла:

- чишмә - Иске Мичән торак пункттында су белән тээмин итү чыганагы, «Шәмәрдән торак-коммуналь хужалык МПП» ААЖнеке;

- чишмә - Яңа Мичән бистәсендә су белән тээмин итү чыганагы, «Шәмәрдән торак-коммуналь хужалык МПП» ААЖнеке;

- чишмә - Керәнле бистәсендә су белән тээмин итү чыганагы, «Шәмәрдән торак-коммуналь хужалык МПП» ААЖнеке.

- Иске Мичән бистәсендәге су белән тээмин итү скважинасы (резерв), ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ» аныкы;

- Яңа Мичән бистәсендәге су белән тээмин итү скважинасы (резерв), ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ»;

- Керәнледә су белән тээмин итү скважинасы (резерв), ОАО «Шеморданское МПП ЖКХ»;

«Саба» ЖЧЖ фермаларын эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү өчен скважиналар файдаланалар:

- ферманы су белән тээмин итү өчен скважина, Керәнле бистәсеннән көнчыгышка таба урнашкан, «Саба» ЖЧЖнә карый;

- ферманы су белән тээмин итү өчен скважина, Яңа Мичән бистәсенен көньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан, «Саба» ЖЧЖнә карый.

Жирлек территориясендә халык шәхси ихтыяжлары өчен 6 чишмә файдаланыла, шуларның дүртесе «Сабантуй», «Мәлик» Яңа Мичән авылында һәм «Имам», «Югары оч» Иске Мичән авылында урнашкан. Бакшанда бистәсендә эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү максатларында шулай ук исемсез чишмә кулланыла. Хәзерге вакытта чишмәләрнең хәле канәгатьләнәрлек дип бәяләнә.

Жир асты суларын саклау чарасы булып өч пояс составында су белән тээмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарын билгеләү тора.

Авыл жирлегенен торак пунктларында суүткәргеч челтәрләр белән тээмин ителеш 99,8-100 % тәшкил итә.

"Шәмәрдән МПП ЖКХ" ААЖ заказы буенча жир асты чыганакларыннан суның лаборатор тикшеренүләре уздырыла. Лаборатор тикшеренүләр протоколлары нигезендә, су санитар-эпидемиологик нормативлар таләпләренә туры килә.

2.3 Жир ресурстарының торышын бәяләү

Мичән авыл жирлеге территориясенә үзенчәлеге жир фондын бүлү структурасында чагылыш таба - жир фондының бер өлеше «авыл хужалыгы билгеләнешендәге» категориясе жирләренә керә (мәйданы 3816,8981 гектар).

Туфракның экологик торышына, беренче чиратта, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар куллану йогынты ясый, ә бу исә житештерелә торган авыл хужалыгы продукциясенә сыйфатына һәм экологик булуына йогынты ясый.

“Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрдәге 3056-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган “Башка максатлар өчен рәхсәт ителмәгән Татарстан Республикасы территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләрен яңарту” (федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш) нигезендә, Түбән Шытсу авыл жирлеге территориясендә стационар сугару системалары белән аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре урнашкан (16:35:130602:2:2:35 кадастр номерлары, 16:35:130602:130602:3). 2001 елның 25 октябрдәге 136-ФЗ номерлы Жир кодексының 79 статьясы нигезендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләрен башка максатларда файдалану рәхсәт ителми.

Аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләрен ориентлаштыру Кече Мишә елгасыннан суүткәргеч насос станцияләре ярдәмендә тормышка ашырыла. Насос станцияләре, СП 31.13330.2012 "Су белән тәэмин итү. Тышкы чөлтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.02-84 актуаль редакциясе (1-5 Үзгәрешләре белән)", III категориягә кертергә кирәк.

Туфракта авыр металлларны һәм аларның тозларын булуы мөһим әһәмияткә ия, аларның чыганаclarы агулы химикатлар, автотранспорттан ташлаулар булырга мөмкин Техноген йөкләнешне «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»-Керәнле, Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе янындагы туфрак катламы кичерә.

Автотранспорт двигательләре эшләгәндә аэрозоль һәм тузанлы кисәкчекләрдән торган "шартлы каты" ташландыклар барлыкка килә. Иң күп санда кургаш һәм корым кушылмалары барлыкка килә. Кургашның гомуми санның 20% ка якыны аэрозольләр рәвешендә газлар белән тарала, 80% ы юлга якын жирләр өстендә каты кисәкчекләр һәм су белән эрегән кушылмалар рәвешендә төшә, туфракта сөрүлек катламының тирәнлегендә яки атмосфера явым-төшемнән филтрацияләү тирәнлегендә туплана. Туфракта кургаш кушылмалары туплануының куркынычы аның үсемлекләре файдалана алырлык булудан һәм аның азык чылбыры звенолары буенча хайваннар, кошлар һәм кешегә күчүеннән гыйбарәт.

Туфрак капламына шулай ук машина-трактор парклары да йогынты ясый, чөнки ремонт эшләре вакытында туфрак катламына ягулык-майлау материаллары эләргә мөмкин.

2.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү

Житештерү һәм куллану калдыкларын барлыкка китерү чыганакалары - Мичән авыл жирлегенең торак секторы, социаль инфраструктура объектлары, авыл хужалыгы объектлары.

Каты коммуналь калдыклар (алга таба – ТКО) жыюны «Шәмәрдән МПП ТКХ» ААЖ аена ике тапкыр башкара, шуннан соң Шәмәрдән полигонына каты коммуналь калдыклар чыгарыла. Жирлектә КККны туплау майданчыклары юк, һәр кеше барлыкка килгән калдыкларны капчыкларга тутыра.

Мичән авыл жирлеге территориясендә ике эре мөгезле терлек фермасы эшли. Терлекчелекнең барлыкка килгән калдыклары, атап әйткәндә, тирес фермалар территориясендә жиһазландырылмаган урыннарда туплана һәм беренчел зарарсызландырусыз (термик киптерү, компостлау һ.б.) кырларга чыгарыла, бу анда патоген микрофлора тотуны да кире какмый.

Биологик калдыкларны күмү урыны булып биотермик чокырлар тора. "Яр Чаллы шәһәре" муниципаль районнарының һәм шәһәр округының жирле үзидарә органнарына дәүләт вәкаләтләре бирелә торган "Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды" дәүләт бюджет учреждениесенә 2019 елның 16 октябрәндәге 913 номерлы хат белән бирелгән Баш ветеринария идарәсенен "Дәүләт вәкаләтләре" нигезендә, шулай ук Саба районының жирле үзидарә органнары мәгълүматлары буенча, Мичән авыл жирлеге территориясендә Яңа Мичән 2 км төньяк-көнчыгышка урнашкан бер биотермик чокыр бар. Кадастр номеры 16:35:130601:50 булган бу жир кишәрлегендә урнашкан биотермик чокыр юкка чыгарылган (2019 елның 16 декабрәндәге 21 номерлы акт).

2.5 Зиратлар белән вәзгыять

Мичән авыл жирлегендә алты зират урнашкан, шуларның бишесе - гамәлдә.

2.6 Акустик режим. Радиацион-гигиена торышы һәм электр магнит нурланышы

Мичән авыл жирлеге территориясендә радиация шартлары табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганакалары йогынтысында формалаша. Авыл жирлеге территориясендә радиация-гигиена вәзгыяте тотрыклы дип характерлана.

Раздел 2. Мичән авыл жирлеге территориясендә 10, 110кВ көчәнеше электр линияләре кисешә. Электр тапшыру линияләрен нормаль эксплуатацияләүне тәэмин итү өчен саклау зоналары билгеләнә.

Шау-шулы пычрану чыганагы булып машина-трактор паркы һәм «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан»-Керәнле, Сүлә - Корса тимер юл аерылышы бистәсе тора

Иске Мичән торак пунктында база һәм автомат телефон станциясе эшли, санитар-яклау зоналарының күләмен билгеләү радиоешлыклы диапазонның гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм электр магнит нурланышы нормалары һәм радиоешлыкларның интенсивлыгын исәпләү методикалары нигезендә башкарыла.

2.7 Яшеллэндерелгән территорияләрнең торышын бәяләү

Хәзерге вакытта жирлекне яшеллэндерү системасы саклагыч һәм эксплуатацияләү урманнарыннан, болыннардан, саклагыч урман полосаларыннан, куаклыклардан һ.б.дан гыйбарәт. Жирлекнең торак пунктларында гомуми файдаланудагы яшеллэндерү зонасы бүленми.

Махсус билгеләнештәге яшел территорияләр төбәк юллары буйларында, авыл хужалыгы жирләрендә һәм су агымнарының су саклау зоналары чикләрендә урнашкан жил саклау, су һәм туфрак саклау эһәмиятендәге үсентеләр тарафыннан тәкъдим ителгән.

2.8 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының торышын бәяләү

Татарстан Республикасы Саба районы буенча аучылык ресурсларына кертелгән хайваннар саны (Дәүләт аучылык реестрыннан өзөмтә) 2.7.1 нче таблицادا китерелде.

2.8.1 нче таблица

Татарстан Республикасы Саба районы буенча аучылык ресурсларына кертелгән хайваннар саны (Дәүләт аучылык реестрыннан өзөмтә)

Хайваннар	Саны, төре
Тояклы хайваннар*	
Кабан	41
Поши	402
Аю	
Соры аю	4
Йонлы хайваннар*	
Төлке	201
Селәүсен	1
Бурсык	19
Урман сусары	100
Чәшке	22
Ак куян	231
Соры куян	1130
Европа кондызы	264
Тиен	701
Ондатра	407
Кошлар**	
Тәлләтәвеч	30
Соры көртлек	616
Божыр	192
Гади кыр тавыгы	3025
Кыр үрдәге	1588
Чүрәкәй	1141

*Тояклы, кыйммәтле йонлы хайваннарның, аюларның саны 2019 елның 31 августына китерелгән.

** Кошларның саны 2019 елның 31 мартына китерелде.

Антропоген йөкләнешне «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан-Керәнле һәм "Сүлә-Корса тимер юл аерылышы бистәсе» IV категорияле региональ юллар буйлап урнашкан саклагыч урман полосалары сыный.

Кече Мишә елгасы ярлары буйлап территорияләр һәм яшел массивлар төзекләндерелә.

2.9 Халык сәламәтлеге өчен хәвеф-хәтәрне бәяләү.

Торак төзелеше территориясенең бер өлеше Керәнле бистәсендә «Саба» ЖЧЖнең һәм гамәлдәге авыл зиратының эре мөгезле терлекләр фермасының санитар-яклау зоналары чикләренә керә.

Иске Мичән торак пункттында торак төзелеше территориясенең бер өлеше, шулай ук мәктәп һәм балалар бакчасы территориясе «Саба» ЖЧЖнең машина-трактор паркының һәм авыл зиратының санитар-яклау зоналарына элгә. Санитар саклау зоналарының өченче пояслары чикләрендә ягулык-майлау материалларын аерганда жир асты суларының химик пычрануы куркынычы бар.

Яңа Мичән торак пункттында торак төзелеше территориясенең бер өлеше «Саба» ЖЧЖнең, гамәлдәге авыл зираты, Бакшанда бистәсендә урнашкан эре мөгезле терлекләр фермасының санитар-яклау зоналары чикләренә керә, әлеге авыл зираты Кече Мишә елгасының сулык саклау зонасында урнашкан, биологик пычрану куркынычы бар.

3. УРМАН ФОНДЫ ЖИРЛӘРЕ

Мичән авыл жирлегенең урман фонды 1773,2651 гектар майданны били, бу авыл жирлегенең барлык майданының 23,2%ын тәшкил итә.

Мичән авыл жирлеге территориясендә Корса кишәрлеге урманчылыгының “Саба урманчылыгы” ДКУ урманнары урнашкан.

Мичән авыл жирлегенең төньяк-көнбатыш өлешендә зур урман массивы урнашкан, калган участоклар төрле зурлыктагы аерымланган колкалар белән күрсәтелгән.

Жирлек территориясендә урман фонды жирләре эксплуатацияләү урманнары (1653,8618 майданы) һәм яклау урманнары (119,4033 гектар майданы) тарафыннан бирелгән.

Жирлек территориясендә яклаучы урманнар су саклау зоналарында урнашкан урман категорияләре, табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар (гомуми файдаланудагы тимер юллар буйлап урнашкан урманнарны яклау полосалары) һәм кыйммәтле урманнар (эрозиягә каршы урманнар) белән тәкъдим ителде.

Саклагыч урманнар, әйләнә-тирә мохитне саклау, су саклау, саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләргә саклау максатларында, аларны саклау урманнарының максатчан билгеләнеше һәм алар башкара торган файдалы функцияләр белән бер үк вакытта файдалану шарты белән бер үк вакытта урманнардан файдаланып үзләштерелергә тиеш.

Урман фонды жирләренән рөхсәт ителгән файдалану төрләре кварталлар буенча “Саба урманчылыгы” ДКУ урман хужалыгы регламентлары белән билгеләнә.

Урман фонды жирләре буенча мөһлүмат һәм әлеге жирләрдән файдалануга карата законнарның гомуми таләпләре 3.1. һәм 3.2 нче таблицаларда китерелгән.

3.1 таблица

Саба муниципаль районы Олы Нырты авыл жирлеге

Саба муниципаль районы

Участок исеме	БДКМРга белешмэләр	Участоктан файдалану режимын фактта үтәү
Эксплуатация урманнары	16:35:000000:1135 16:35:000000:428 16:35:000000:415 16:35:120604:1 16:35:000000:329 16:35:000000:411 16:35:000000:372 16:35:000000:373 16:35:000000:410 16:35:000000:421 16:35:000000:422 16:35:000000:424 16:35:000000:426 16:35:000000:438 16:35:120606:1 16:35:120606:2 16:35:120606:3 16:35:120606:4	үтәлә
Саклау урманнары:		
Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	16:35:000000:1135 16:35:000000:429 16:35:000000:432 16:35:000000:1209 16:35:000000:975	үтәлә
Табигать объектларын саклау функцияләрен башкаручы урманнар	16:35:120608:1 16:35:120608:2 16:35:120608:3 16:35:120608:4 16:35:000000:409 16:35:000000:418 16:35:000000:440 16:35:000000:1209 16:35:000000:416	үтәлә
Кыйммәтле урманнар	16:35:000000:967 16:35:120602:10	үтәлә

3.2 таблица

Мичән авыл жирлегә территориясендә урнашкан урман фонды жирләреннән файдалануның хокукый режимы

Зона исеме	Участоктан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Эксплуатация урманнары	Эксплуатация урманнарында түбәндәгеләр рөхсәт ителә: 1. агач эзерләү; 2. сагыз эзерләү; 3. агач булмаган урман ресурсларын	РФ Урман кодексының 25 маддәсе 04.12.2006 № 200-ФЗ

	<p>эзерләү һәм жыю;</p> <p>4. азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үсемлекләрен жыю;</p> <p>5. аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру;</p> <p>6. авыл хужалыгын алып бару;</p> <p>7. фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;</p> <p>8. рекреацион эшчәнлекне гамәлгә ашыру;</p> <p>9. урман плантацияләре төзү һәм аларны эксплуатацияләү;</p> <p>10. урман жиләк-жимеш, жиләк, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү;</p> <p>11. жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар ятмаларын эшкәртү эшләрен башкару;</p> <p>12. сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехник корьлмалар һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү;</p> <p>13. электр тапшыру линияләрен, элемент линияләрен, юлларны, торбаүткәргечләрен һәм башка линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү;</p> <p>14. агач һәм башка урман ресурсларын эшкәртү;</p> <p>15. дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру;</p> <p>урманнар урнашкан жирләрен максатчан билгеләү нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан торгызу.</p>		
Саба урманчылыгының саклау урманнары	Урман кодексының 25 ст. белән рөхсәт ителгән барлык төрләре дә рөхсәт ителә, сагыз эзерләүдән, урман плантацияләрен булдырудан, агачны һәм башка урман ресурсларын эшкәртүдән тыш	Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламенты, раслаулар. ТР Урман хужалыгы министрлыгының 2019 елның 19 декабрендәге 113 номерлы боерыгы белән	
Саклау урманнары	Саклау урманнары, су саклау зоналарында урнашкан урман категорияләре	Су законнары нигезендә билгеләнгән су саклау зоналарында урнашкан урманнарда түбәндөгеләр тыела: 1) агулы химик препаратлардан файдалану; 2) печән чабу һәм умартачылыктан тыш, авыл хужалыгын алып бару; 3) урман плантацияләрен булдыру һәм эксплуатацияләү; 4) нефть һәм табигый газны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле линияле объектлардан, гидротехник корьлмалардан һәм объектлардан тыш, капитал төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү.	РФнең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы

Табиғатъ һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнар	Гомуми файдаланудагы тимер юллар буйлап урнашкан урманнарда түбәндәгеләр тыела: 1) урман-парк зоналары; 2) шәһәр урманнары; 3) ОЗУ; 4) яшел зоналар.	Саба урманчылығының урман хужалыгы регламенты, раслаулар. ТР Урман хужалыгы министрлығының 2019 елның 19 декабрендәге 113 номерлы боерыгы белән
Саклау урманнары, категория - кыйммәтле урманнар	Кыйммәтле урманнарда, линия объектларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталъ төзелеш объектларын урнаштыру тыела.	РФнең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы

4. ФАЙДАЛЫ КАЗЫЛМА ЯТМАЛАРЫНЫҢ ТАУ БҮЛЕКЛӘРЕ

Мичән авыл жирлеге территориясендә гомумтаралган файдалы казылмалар ятмаларының тау отводлары урнашкан, алар авыл жирлегенә үз ихтияжлары өчен кулланыла, каты файдалы казылмалар һәм углеводород чималы юк, тау токымнары статусына ия булган, халыкның эчәр сулары һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәмин итү өчен жир асты сулары чыгарыла торган жир асты байлыкларының лицензияле участоклары файдаланыла.

5. АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГЫЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР

Мичән авыл жирлеге чикләрендә махсус сакланучы табиғатъ территорияләре юк.

6. ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУНЫҢ МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР

6.1 Житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Жирлек территориясендә хәвәфлелекнең III, IV, V класслары объектлары урнашкан. Булган объектларның санитар-яклау зоналары турындагы мәгълүматлар һәм санитар-яклау зоналары режимын үтәү турындагы мәгълүмат 6.1.1 нче таблицада китерелгән. Объектларның санитар-яклау зонасын куллану регламентлары 6.1.2 нче таблицада китерелгән.

Иске Мичән торак пункттында база һәм автоматик телефон станциясе урнашкан. Санитар-яклау зоналарының күләмен билгеләү радиоешлыклы диапазонның гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм электр магнит нурланышы буенча нормалар һәм радиоешлыкларның интенсивлығын исәпләү методикалары нигезендә башкарыла.

6.1.1 нче таблица

Мичән авыл жирлеге территориясендә урнашкан житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Объект исеме	СЗЗ төре (якынча, исәп-хисап, билгеләнгән)	СЗЗ күләме, м	ССЗ, объект турында БДКМРна белешмәләр	Нигезләү: (норматив документлар)	Объектның ССЗ режимын үтәү
Авыл хужалыгы житештерүе объектлары					
«Саба» ЖЧЖнең эре мөгезле терлекләр фермасы 1033 баш, Яңа Мичән торак	якынча	300	Участок өлешендә 16:35:0000:289	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	СЗЗ3333га Яңа Мичән торак төзелеше, халыкны эчәргә яраклы су белән тәмин итү чыганагы (чишмә) эләгә.

пунктыннан көньяк-көнчыгышка таба					
«Саба» ЖЧЖенең эре мөгезле терлекләр фермасы 242 баш, Керәнле поселогыннан көнчыгышка таба	якынча	300	Участок өлешендә 16:35:0000:289	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	ССЗга Керәнле торак төзелеше элэгә
«Саба» ЖЧЖенең Яңа Мичән торак пунктының көньяк-көнбатышында ашлык склады	якынча	50	16:35:120201:151	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	ССЗга Яңа Мичәшн торак төзелеше элэгә.
«Саба» ЖЧЖенең ашлык склады Иске Мичән торак пунктынан төньяк-көнбатышка таба	якынча	50	Участок өлешендә 16:35:0000:289	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	Үтәлә
«Саба» ЖЧЖ-Иске Мичәннең көньяк-көнбатышында	якынча	300	16:35:120101:108	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	ССЗда Иске Мичән торак төзелеше, мәктәп территориясә һәм бинасы керә.
Иске Мичән бистәсеннән көнбатышка таба материаллар склады	якынча	50	Участок өлешендә 16:35:120501:30	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	Үтәлә
Күмү урыннары					
Яңа Мичән бистәсеннән көньяк-көнчыгышка таба зират	якынча	50	16:35:120201:0152	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	СЗЗда Яңа Мичәндә торак төзелеше һәм «Саба» ЖЧЖ ашлык склады элэгә
Иске Мичән бистәсеннән көнбатышка таба зират			16:35:120201:0078		ССЗга Иске Мичән торак төзелеше элэгә
Яңа Мичән авылыннан төньяк-көнбатышка таба зират			16:35:120503:0001		Үтәлә
Бакшанда бистәсеннән көнбатышка таба зират			16:35:120601:0005		Үтәлә
Керәнле торак пунктының төньяк өлешендәге зират			16:35:120301:0005		ССЗга Керәнле торак төзелеше элэгә
Иске Мичән бистәсеннән көньяк-көнчыгышка таба зират			юк		Үтәлә
Транспорт инфраструктурасы объектлары					
Тимер юл	якынча	100	-	СП 42.1330.2011	үтәлә

6.1.2 нче таблица

Килдебәк авыл жирлеге территориясендә урнашкан урман фонды жирләреннән файдалануның хокукый режимы

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукий режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Санитар-саклау зонасы	<p>Түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – торак йортлар, аерым торак йортларны, ландшафт-рекреация зоналарын, ял итү зоналарын, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләрен, бакчачылык ширкәтләре һәм коттедж төзелешләре территорияләрен, күмәк яисә индивидуаль дача һәм бакча-бакча участкаларын, шулай ук яшәү тирәлегә сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләргә дә кертеп; – спорт корылмалары, балалар майданчыклары, мэгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дөвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре; – дарулар, дару чаралары һәм (яисә) дару рәвешләре, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал складлары һәм ярымпродуктлар житештерү объектлары; сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек продуктларының күпләп складлары объектлары, эчәр суларны эзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары. <p>Авария хәлендәге дежур персонал өчен торак булмаган биналар, вахта ысулы буенча эшләүчеләр өчен биналар, идарә итү биналары, конструктор бюролары, административ билгеләнештәге биналар, фәнни-тикшеренү лабораторияләре, поликлиникалар, ябык типтагы спорт-савыктыру корылмалары, мунчалар, кер юу корылмалары, сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, жәмәгать һәм индивидуаль транспортны саклау өчен майданчыклар һәм корылмалар, янгын деполары, жирле һәм транзит коммуникацияләр, ЛЭП, электр подстанцияләре, нефть һәм газ үткәргечләре, техник су белән тәмин итү өчен артезиан скважиналары, техник су белән тәмин итү өчен су суыту корылмалары, техник канализация канализация станцияләре, су белән тәмин итү станцияләре, АЗС, су белән тәмин итү корылмалары урнаштыру.</p>	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
Тимер юлларның санитар аермасы	Санитар-яклау зоналарында, тимер юлга бүлеп бирелгән полосадан тыш, автомобиль юллары, гаражлар, автомобиль стоянкалары, складлар, коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге учреждениеләр урнаштыру рөхсәт ителә. Санитар-яклау зонасы майданының 50%ыннан да ким булмаган өлеше яшелләнделергә тиеш.	"Тимер юллар өчен жирләрне бүлеп бирүне проектлау нормалары һәм кагыйдәләре" Россия Федерациясе Юллар министрлыгының 1997 елның 24 ноябрендәге С-1360 номерлы күрсәтмәсе белән расланды

6.2 Автомобиль юлларының юл бие полосалары, тимер юлларның саклау зонасы, аэродром яны территориясе

Авыл жирлегә территориясе буйлап «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» IV категорияле төбәк юллары кисә. "Сүлә-Корса тимер юл аерылышы бистәсе" V категорияле региональ юлы үтә

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 1 декабрендәге «Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл буе полосалары турында» 841 номерлы карары нигезендә, юл буе полосасының киңлеге региональ әһәмияттәге IV категориядәге автомобиль юллары өчен 50 м күләмендә бүленгән полоса чигеннән билгеләнә, региональ әһәмияттәге автомобиль юллары өчен юл буе полосасының киңлеге IV категорияле автомобиль юллары өчен - торак пунктлар чикләрендә урнашкан региональ әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш 25 м.

Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрендә жир участкаларыннан (жир кишәрлекләреннән) файдалануның аерым режимы билгеләнә, аның буенча гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының юл буе полосаларында капитал корылмалар төзү тыела, түбәндәгеләр искәrmә булып тора:

- мондый автомобиль юлларына хезмәт күрсәтү, аларны төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ремонтлау һәм тоту өчен билгеләнгән объектлар;

- Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгының Юл хәрәкәте иминлеге дәүләт инспекциясе объектлары;

- юл сервисы объектлары, реклама конструкцияләре, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр;

- инженерлык коммуникацияләре.

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә санитар аермалар автомагистральләргә карата билгеләнә. Жирлек территориясендә автомагистральләр юк.

Шулай ук авыл жирлеге территориясе буенча «Казан-Кукмара» Горький тимер юлының гомуми файдаланудагы тимер юлы да уза. Тимер юлларның сак зонасы 100м тәшкил итә, уртақ предприятие нигезендә 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*». Шәһәр төзелеше. Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 820 номерлы боерыгы белән расланган шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 09 июлендәге 559 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы» нигезендә Иштуган авыл жирлеге «Балтач» аэродромының аэродром яны территориясе чикләренә керә.

Аэродромлы территориядә күчәмсез милек объектларыннан файдалануны һәм эшчәнлекне гамәлгә ашыруны чикләү билгеләнгән түбәндәге ярдәмче зоналар бүленергә мөмкин: Жиденче подзона шау-шу һәм электр магнит йогынтысы дәрәжәсенә, атмосфера һавасында пычраткыч матдәләр концентрациясенә артуы белән характерлана торган территорияне чикли. Жиденче подзонада, эгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, тиешле аэродром территориясе билгеләнгәндә, тиешле аэродром территориясе билгеләнгәндә, тиешле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә торган объектларны урнаштыру тыела.

6.3 Магистраль яисэ сэнэгать торбаүткэргечлэрэнэ (газүткэргечлэр, нефть үткэргечлэр һәм нефть продуктары үткэргечлэр, аммиакопроводларга) кадэр иң аз ераклыктагы зоналар

Мичэн авыл жирлеге территориясендэ магистраль яисэ сэнэгать торбаүткэргечлэрэнэ (газүткэргечлэр, нефть үткэргечлэр һәм нефть продуктары үткэргечлэр, аммиакүткэргечлэр) кадэр иң аз ераклыктагы зоналар юк.

6.4 Магистраль һәм промысел торбаүткэргечлэрэнэ (газүткэргечлэр, нефть үткэргечлэр һәм нефть продуктары үткэргечлэрэнэ, аммиак үткэргечлэрэнэ) саклау зоналары

Мичэн авыл жирлеге территориясендэ магистраль яисэ сэнэгать торба үткэргечлэрэнэ (газүткэргечлэрэнэ, нефть үткэргечлэрэнэ һәм нефть продуктары үткэргечлэрэнэ, аммиакопроводларның) сак зоналары юк.

6.5 6кВ көчәнешле һәм аннан да күбрәк көчәнешле һава электр линиялэрэнэ сак зоналары

Мичэн авыл жирлегенэ торак пунктларын электр белән тээмин итү 10,110 кВ электрүткэргеч линиясе ярдәмендэ гамәлгә ашырыла. Саклау зоналары буенча мәгълүмат һәм электр үткэргечлэрэнэ һава зоналарыннан файдалану регламентлары 6.5.1 һәм 6.5.2 нче таблицаларда бирелгән.

6.5.1 нче таблица

Мичэн авыл жирлеге территориясендэ урнашкан электр үткэргечлэрэнэ һава линиялэрэнэ сак зоналары

Объект исеме	Сак зонасы күләме, м	БДКМРга белешмэлэр	Нигезләү: (норматив документлар)	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
Линия 10 кВ	10	Зона 16.35.2.48 16.35.2.51 16.35.2.52 16.35.2.57	09.04.2015 № 36 жир төзелеше эше 09.04.2015 "Электр челтәре объектлары саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан участоклардан файдалануның махсус шартлары турында" 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары	Сак зонасына Иске Мичэн, Яңа Мичэн торак пунктларында төзелә торган торак йортлар элэгә.
Линия 110 кВ	20	Зона 16.35.2.5	09.04.2015 № 36 жир төзелеше эше 09.04.2015 "Электр челтәре объектлары саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан участоклардан файдалануның махсус шартлары турында" 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары	Үтәлә

6.5.2 нче таблица

Мичэн авыл жирлеге территориясендә урнашкан электр үткәргечләренең һава зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Саклау зоналары	<p>Электр тапшыру линияләренең сак зонасында эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын һәм өзлексез булуын боза алырлык яки алар барышында кешеләргә карата куркыныч туарга мөмкин булган гамәлләр уздыру тыела. Аерым алганда, түбәндәгеләр тыела:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ягулык-майлау материаллары саклагычларын урнаштырырга; – чүплекләр ясарга; – шартлату эшләрен башкарырга; – ут кабызырга; <p>– - ачы һәм коррозия матдәләрен һәм ягулык-майлау материалларын ыргытырга һәм аларны агызырга;</p> <ul style="list-style-type: none"> – - чыбыкларга таяну һәм аларга чит предметларны якынайту, шулай ук терәкләргә менү; – - давыл вакытында яки экстремаль һава шартларында электр тапшыру һава линияләренең сак зонасында булырга яки анда эшләр башкарырга <p>Һава электр линияләренең саклау зонасы чикләрендә бу линияләрен кулланучы оешма ризалыгыннан башка төзелеш, монтаж һәм су сиптерү эшләрен башкару, агач утырту һәм кисү, азык, ашламалар, ягулык һәм башка материаллар туплау, йөк төялгән яисә юл өслегеннән йөксез гомуми биеккә 4 м дан артык булган машиналар һәм механизмнар өчен йөрү тыела.</p>	<p>«Электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан кишәрлекләрдән файдалануның махсус шартлары турында» 2009 елның 24 февралендәге 160нчы номерлы карары</p>

6.6 Су саклау зоналары, яр биек яклау полосалары һәм яр биек полосалары, балык хужалыгы тыюлыклары зоналары

Авыл жирлеге чикләренә керә торган су агымнарын саклау зоналары турындагы белешмәләр 6.6.1 нче таблицادا китерелгән.

6.6.1 нче таблица

Мичэн авыл жирлеге территориясендә урнашкан Су саклау зоналары, яр биек яклау полосалары һәм яр биек полосалары

Объект исеме	Саклау зонасы төре	Зона күләме, м	БДКМРга белешмәләр	Нигезләү: (норматив документлар)	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
Кече Мишә елгасы	Яр биек полосасы	20	юк	6 ст. Су кодексы	Үтәләр
	Яр биек саклау полосасы	50	юк	65 ст. Су кодексы	Яр биек яклау полосасы һәм су саклау зонасы чикләренә авыл хужалыгы жирләре булган зоналар, эре
	Су саклау зонасы	200	юк	65 ст. Су кодексы	

					мөгөзлө терлеклэр фермалары (су бүлөп биру системасы белэн жиһазланмаган), зиратлар элөгө.
Калган кушылдыктар	Яр бую полосу	5	юк	6 ст. Су кодексы	Яр бую полосу чигенө Керэнле торак пунктундагы зират керө.
	Яр бую саклау полосу	50	юк	65 ст. Су кодексы	Яр бую яклау полосулары һәм су саклау полосулары чиклоренө авыл хужалыгы жирлөре, зират зоналары элөгө.
	Су саклау зонасы	50	юк	65 ст. Су кодексы	

6.6.2 нче таблица

Мичэн авыл жирлөгө территориясендө су саклау зоналарыннан, яр бую яклау полосуларыннан һәм яр бую полосуларыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезлөү: (норматив документлар)
Яр бую полосу	Һәр граждән , хәрәкәт итү һәм анда булу өчен, шул исәптән һөвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын жөлөп итү өчен, гомуми файдаланудагы су объектларының яр бую полосуларыннан файдаланырга хокукы (механик транспорт файдаланудан тыш).	РФ Су кодексы 6 ст.
	Яр бую полосу чиклорендө жир кишөрлеклорөн хосусыйлаштыру тыела.	РФ Жир кодексы 27 ст.
Яр бую саклау полосу	Яр бую саклау полосулары чиклорендө су саклау зонасы өчен билгеләнгән чиклөлөр белән беррәттән түбәндөгелөр тыела: жирлөрне сөрү; -юыла торган грунтларның өемнөрөн урнаштыру; - авыл хужалыгы терлеклорөн көтү һәм алар өчен жөйге лагерлар, ванналар оештыру	РФ Су кодексы 65 ст.
Су саклау зонасы	Су саклау зоналары чиклорендө тыела: – туфракның ундырышлылыгын көйлөү максатларында агып төшүче сулардан файдалану; – зиратларны, үлөт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдөлөрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; – зарарлы организмнарға каршы көрөш буюнча авиация чараларын гамөлгө ашыру; – транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм юлларда каты өслөклө махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми;	РФ Су кодексы 65 ст.

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукий режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
	<p>– машинага ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләрен үтәгән очракта, транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнаштырылган очраklar керми);</p> <p>– б) пестицидлар һәм агрохимикатлар саклау (яр буе яклау полосалары чикләреннән читтә дингез портлары территорияләрендә махсулаштырылган саклагычларда агрохимикатлар сакланудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану;</p> <p>– агым суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу;</p> <p>– гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы жир асты байлыктарыннан файдаланучылар тарафыннан тау бүлемтекләренең жир асты байлыктары һәм (яисә) геологик бүлемтекләренең жир асты байлыктары турындагы РФ законнары нигезендә бирелгән чикләрдә, 1992 елның 21 февралендәге РФ Канунының 19.1 статьясы нигезендә расланган техник проект нигезендә гамәлгә ашырылган очраklarдан тыш). N 2395-І "Жир асты байлыктары турында").</p> <p>Су саклау зоналары чикләрендә, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм сулыкларны саегудан саклауны тээмин итә торган корылмалар белән су кануннарына һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарға ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү, хужалык һәм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объекттын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тээмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.</p> <p>Су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм басудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тээмин итә торган корылмалар дигәндә түбәндәгеләр аңлашыла:</p> <p>– үзәкләштерелгән су чыгару системалары (канализацияләр), явым-төшем суларын агызу өчен үзәкләштерелгән су чыгару системалары;</p>	

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукий режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
	<p>– агып төшүче суларны үзәкләштерелгән су чыгару системаларына (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) жиберү (агызу) корылмалары һәм системалары, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса;</p> <p>– агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) чистарту өчен аларны чистартуны әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып тәэмин итүче локаль чистарту корылмалары;</p> <p>– житештерү һәм куллану калдыкларын жыю корылмалары, шулай ук агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация суларын, су юу һәм дренаж суларын) су үткәрни торган материаллардан ясалган приемникларга чыгару (агызу) корылмалары һәм системалары.</p> <p>Су саклау зоналары чикләрендә урнашкан һәм агып төшүче суларны чистарту корылмалары белән жиһазландырылмаган гражданның бакчалык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны мондый корылмалар белән жиһазландырган һәм (яисә) үзәкләштерелгән системаларга тоташтырган мизгелгә кадәр, әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар керүне булдырмый торган су үткәрни торган материаллардан ясалган приемниклар куллану рөхсәт ителә.</p>	

6.7 Су басу зоналары

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы карары нигезендә, Саба районының (2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы үзгәрешләр белән) торак пунктлары «Су басу (су басу) ихтималы булган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә» кертелмәгән.

Жирлек территориясә буйлап ага торган елгалар ташу чорында куркыныч тудырмый, төп су агымы кушылдыкларының бер өлеше фәкәть ташу һәм язгы ташу чорында гына тулылана.

Гидрологик режимны күзәтү алып барылмый, су басу зонасы ачыкланмаган. Жирле үзидарә органнары мәгълүматларына караганда, су басу зоналары юк.

6.8 Эчэ торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары

«Шәмәрдән МПП ЖКХ» ААЖ һәм «Саба» ЖЧЖнең эчэ торган һәм хужалык-көнкүреш максатларында кулланыла торган скважиналар һәм чишмәләр өчен санитария саклау зоналары проектлары эшләнде.

Су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары турында мәгълүмат беренче, икенче һәм өченче пояслар, аларны куллану регламентлары һәм фактик торышы буенча 6.8.1 һәм 6.8.2 нче таблицаларда бирелгән.

6.8.1 нче таблица

Мичән авыл жирлегә территориясендә урнашкан эчэ торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары

Зона билгеләнә торган объект исеме	Санитария саклау зоналары,			Мәгълүматлар чыганагы	БДКМРга белешмәләр	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
	1 пояс	2 пояс	3 пояс			
Су жыю жайланмасы						
Керәнледә Шәмәрдән МПП ЖКХ ААЖ чишмәсе	Сакланган жир асты суларын файдаланганда 30м дан ким түгел. 50м ким түгел. Аз якланган жир асты суларыннан файдаланганда	Чишмә агымы буйлап, 150 м, үзәк өлешендә ә киңлегә 190м. Агым буйлап аска таба -50м.	Чишмәдә н өске агым буйлап 3,5км; үзәк өлешендә ә киңлегә 1км Агым буйлап аска таба -50м.	Санитар-эпидемиологик нәтижә №16.18.27.000 0.Т.0015.11.16 от 24.11.2016г. ЗСО проекты, 2016 ел.	юк	ЗСО-3 чикләренә авыл хужалыгы жирләренәң жирләре керә, шуна бәйлә рәвештә ашламалар куллану ихтималы да кире кагылмый.
Иске Мичән бистәсендә «Шәмәрдән МПП ЖКХ» ААЖ чишмәсе	Сакланган жир асты суларын файдаланганда 30м дан ким түгел. 50м ким түгел. Аз якланган жир асты суларыннан файдаланганда	Чишмәдә н өске агым буйлап 240м.;үзәк өлешендә ә киңлегә 180м Агым буйлап аска таба -50м.	Чишмәдә өске агым буйлап 2,5км; үзәк өлешендә ә киңлегә 0,8км. Агым буйлап аска таба -50м.	Санитар-эпидемиологик нәтижә №16.18.38.000 .Т.000014.06.13 № 19.06.13г. ЗСО проекты, 2013 ел	ЗСО-3 16.35.2.541, ЗСО-2 16.35.2.545	ЗСО-3 чикләренә авыл хужалыгы жирләренәң жирләре керә, шуна бәйлә рәвештә ашламалар куллану ихтималы да кире кагылмый.

Зона билгелэнэ торган объект исеме	Санитария саклау зоналары,			Мэҕгүлүматлар чыганагы	БДКМРга белешмэлэр	Зонадан файдалану режимын фактта үтэү
	1 пояс	2 пояс	3 пояс			
Яна Мичэн бистэсендэ «Шәмэрдэн МПП ЖКХ» ААЖ чишмэсе	Сакланган жир асты суларын файдаланганда 30м дан ким түгөл. 50м ким түгөл. Аз якланган жир асты суларынна н файдаланганда	Чишмэ агымы буйлап, 150 м, үзэк өлөшөндө киндиге 190м. Агым буйлап аска таба -50м.	Чишмэдөн өскө агым буйлап 3,5км; үзэк өлөшөндө киндиге 1м Агым буйлап аска таба -50м.	Санитар-эпидемиологик нэтижэ №16.18.27.000 .Т.0014.11.16 от 24.11.2016г. ЗСО проекты, 2016 ел.	ЗСО-3 16.35.2.601, ЗСО-2 16.35.2.6013	ЗСО-3 чиклэрэнэ авыл хужалыгы жирлэрэнэң жирлэре керэ, шуна бэйлэ рөвөштө ашламалар куллану ихтималы да кире кагылмый.
Скважина (резерв) Керэнле бистэсендэ "Шәмэрдэн торак-коммуналь хужалыгы" ААЖ жир асты байлыклары кишэрлегендэ	R=30	R=30	R=163	ЗСО проекты, 2007 ел	-	Үтөлө
Скважина (резерв) Иске Мичэн бистэсендэ "Шәмэрдэн торак-коммуналь хужалыгы" ААЖ жир асты байлыклары кишэрлегендэ	R=30	R=30	R=198	ЗСО проекты, 2007 ел	-	Үтөлө
Скважина (резерв) Яна Мичэн бистэсендэ "Шәмэрдэн торак-коммуналь хужалыгы" ААЖ жир асты байлыклары кишэрлегендэ	R=30	R=30	R=334	ЗСО проекты, 2007 ел	-	Үтөлө
Керэнле торак пунктында «Саба» ЖЧЖенең Скважинасы	R=30	R=40	R=304	Санитар-эпидемиологик нэтижэ №16.11.11.000 .Т.002006.07.17 ЗСО проекты, 2017 ел	-	ЗСО-3 чиклэрэнэ авыл хужалыгы жирлэрэнэң жирлэре керэ, шуна бэйлэ рөвөштө ашламалар куллану ихтималы да кире кагылмый.
Скважина «Саба» ЖЧЖ территориясендэ	R=50			СанПиН 2.1.4.1110-02		

Зона билгеләнэ торган объект исеме	Санитария саклау зоналары,			Мәгълүматлар чыганагы	БДКМРга белешмэләр	Зонадан файдалану режимын фактта үтәү
	1 пояс	2 пояс	3 пояс			
Яңа Мичән торак пункттыннан көньяк-көнчыгышка таба						
Су үткөрү корылмалары һәм суүткәргечләр						
Насос станцияләре Яңа Мичән авылыннан көньякка һәм көньяк-көнбатышка таба сугару өчен	15			СанПиН 2.1.4.1110-02, 2.4.		
Су ташучы	Санитар-яклау полосасы 10 м			СанПиН 2.1.4.1110-02, 2.4.		

6.8.2 нче таблица

Мичән авыл жирлегә территориясендә урнашкан эчәр сулар һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
Санитар саклау зонасы	<p>I пояс чикләрендә югары көпшәле агачлар утырту рөхсәт ителми, суүткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торба үткәргечләр салу, торак һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми. Биналар, икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, ЗСОның 1 нче поясыннан читтә урнашкан агынты суларны якын көнкүреш яки житештерү канализациясе системасына яки жирле чистарту корылмалары станцияләренә агыза торган канализация белән жиһазландырылырга тиеш</p> <p>Санитар саклау зоналары 2 нче һәм 3 нче пояслар чикләрендә түбәндәге очракларда тыела: туфрак капلامын бозуга бәйле яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш (Роспотребнадзор Идарәсенә ТО белән мәжбүри килештергәндә башкарыла); эшкәртелгән суларны жир асты офыкларына утырту һәм каты калдыкларны жир асты байлыкларын эшкәртү; ГСМ, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, проматлар туплаучылар, шламосаклагычлар һәм башка объектлар урнаштыру; жир асты суларын химик пычрату куркынычын тәмин итә торган объектларны урнаштыру; мондый объектларны санитар саклау зонасы 3 нче пояс чикләрендә жир асты суларын жир асты суларына тапшырганда гына урнаштыру, жир асты суларын саклаганда, жир асты суларын махсус саклау чараларын үтәгәндә, жир асты суларын саклаганда, жир асты суларын махсус пычратуға контрольдә тоту чараларын үтәгәндә, Роспотребология органнары тарафыннан бирелгән радиация күзәтчелеген исәпкә алып,</p>	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су һәм суүткәргечләр чыганакларын санитар саклау зоналары», 2002 ел

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы	Нигезләү: (норматив документлар)
	жир асты байлыкларын саклау органнары бәяләмәсен исәпкә алып кына рөхсәт ителә.	
	Шулай ук II пояс чикләрендә жир асты суларын микроб пычрату куркынычын китереп чыгара торган зиратларны, үлэт базларын, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп файдаланудагы урманнарны кисү тыела.	

Бакшанда торак пункттында эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү өчен кулланыла торган чишмә, шулай ук «Саба» ЖЧЖ фермасы территориясендә урнашкан скважина өчен су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары проектлары эшләнмәгән.

6.9 Дэвалау-савыктыру урыннарын, курортларны һәм табигый дэвалау ресурсларын саклауны санитар (тау-санитария) бозу

Жирлек территориясендә элге объектларның төрләре юк.

6.10 Саклана торган объектлар зоналары, саклана торган хәрби объектлар зоналары, хәрби объектларның саклау зоналары

Мәгълүматларның ачык чыганаclarына караганда, Мичән авыл жирлеге территориясендә саклана торган объектлар, саклана торган хәрби объектлар юк.

6.11 Әйләнә-тирә мохитнең торышын күзәтү стационар пунктларының сак зоналары

Мичән авыл жирлеге территориясендә әйләнә-тирә мохитнең торышын стационар күзәтү пунктлары юк.

6.12 Махсус сакланулычы табигать территорияләренен (дәүләт табигать тыюлыгы, милли парк, табигать паркы, табигать һәйкәленен) саклау зоналары

Мичән авыл жирлеге чикләрендә махсус сакланулычы табигать территорияләре (дәүләт табигать тыюлыгы, милли парк, табигать паркы, табигать һәйкәле) юк.

7. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТОТРЫКЛЫ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР

Жирлектә килеп туган хәлне анализлау йомгаклары буенча, жирлекнең югарыда телгә алынган проблемаларын хәл итүгә юнәлдерелгән түбәндәге объектлы-юнәлешле чаралар эшләнде, шулай ук территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналардан файдалану режимын тәртипкә китерү, гомумән һәм тулаем алганда, экологик хәлне савыктыруга, халыкның экологик иминлеген тәэмин итүгә, территориянең табигатьтән нәтижәле файдалануын һәм экологик тотрыклы үсешен тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде.

7.1 Атмосфера һавасын саклау чаралары

«Саба» ЖЧЖнең авыл хужалыгы житештерүе майданчыкларының якынча санитар-яклау зоналары Керәнле, Яңа Мичән, Иске Мичән торак пунктларында торак секторны, шулай ук Иске Мичән бистәсендә мәктәп һәм балалар бакчасын каплавын күздә тотып, әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясау чыганаклары тирәсендә махсус билгеләнештә яшелләндерү эшләрен башкарырга, тирес туплау урынын оештырырга кирәк.

Тиресне бетерү һәм тирес куллануга эзерлек системаларын технологик проектлау нормалары нигезендә (НТП 17-99) тирес саклау урыны торак һәм терлекчелек корылмаларына карата жил исә торган якта һәм рельефтан түбәнрәк булган яктан аерып бирелә.

Шулай ук «Шытсу» АХП " ЖЧЖ фермалары һәм МТП өчен санитар-саклау зоналарының исәп-хисап чикләрен нигезләү проекты, алга таба натураль үлчәүләр үткәрү һәм санитар-яклау зонасы урнаштыру белән дә рациональ рәвештә башкарылачак.

Атмосфера һавасына МТП һәм автотранспорт чараларынан пычраткыч матдәләр чыгаруны киметү өчен, аларны чыгарылган газларда пычраткыч матдәләр микъдарын көйләүче «Евро-5» экологик стандартына туры китерергә кирәк.

7.2 Жир өсте һәм жир асты суларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану чаралары

Су саклау зонасы чикләренә, шулай ук өлешчә Кече Мишә елгасының яр буе һәм яр буе полосасына һәм аның кушылдыгына элэгә торган Яңа Мичәндә урнашкан Коператив урамында, өлешчә Строительная һәм Ленин урамында, Иске Мичәндә урнашкан Нагорная урамында , 9 майда һәм Поперечная урамында, Керәнледә урнашкан Залесная һәм Мәктәп урамнарында һәм Бакшандада урнашкан Набережная һәм Клубная урамнарында су чыгару системасына аерым игътибар бирергә кирәк. Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы булмаганда, хужалык-көнкүреш юынты суларны жыю әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар килүне булдырмый торган су үткәрә торган материаллардан эзерләнгән приемникларга башкарылырга тиеш. Агым суларын чыгару даими рәвештә башкарылырга тиеш. Шулай ук Кече Мишә елгасының су саклау зонасына һәм су агымының яр буе полосасына Россия Федерациясе Су кодексының 03.06.2006 №74-ФЗ маддәсе нигезендә тулысынча ябарга тәкъдим ителгән Кренни һәм Бакшанд зиратлары керә.

Яр буе яклау полосалары чикләренә керә торган авыл хужалыгы жирләре полосаларын жирләрне сөрүне, яр буе яклау полосалары чикләрендә авыл хужалыгы хайваннарын аулауны булдырмау максатында махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләренә төп майданнарыннан аерырга кирәк. Мичән авыл жирлегендә урнашкан Кече Мишә елгасының су саклау зоналары чикләренә элэгүче авыл хужалыгы жирләрендә, шулай ук чишмәләрне һәм скважиналарны санитар саклау зоналарының өченче поясы чикләрендә минераль ашламалар санын көйләргә кирәк.

Эчэ торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тээмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары режимнарының үтөлешенә аерым игътибар бирергә кирәк.

Бакшанда бистәсендәге гамәлдәге чишмә өчен Яңа Мичән авылы янындагы «Саба» ЖЧЖ фермасын скважина өчен санитария саклау зоналарын исәпләргә кирәк.

Санитар чаралар башкарылырга тиеш:

а) ЗСОның беренче поясы чикләрендә - коммуналь хужалык органнары яисә суүткәргечләренең башка хужалары тарафыннан;

б) ЗСОның икенче һәм өченче пояслары чикләрендә - су белән тээмин итү чыганаclarының сыйфатына тискәре йогынты ясаучы (яки көчле булу) объектлар хужалары тарафыннан.

ЗСО расланган проектының булмавы су үткәргеч хужаларын, ЗСО чикләрендә урнашкан объектлар хужаларын, оешмаларны, шәхси эшмәкәрләрне, шулай ук гражданны СанПиН таләпләрен үтәүдән азат итү өчен нигез булып тормый.

«Саба» ЖЧЖ фермасы өчен агып төшүче суларны чыгару схемасын эшләргә кирәк, аның нигезендә терлекләрне тоту өчен бинада канализация системасы тирес чыгару схемасы белән бәйләнгән булырга тиеш. Басуларга чистартылмаган агынты суларны агызуга юл куймаска, юлларның каты өслеген оештырырга, чүп контейнерлары урнаштыру өчен майданчыклар булдырырга кирәк.

7.3 Жир ресурсларын саклау һәм алардан нәтижәле файдалану гамәлләре

Чокыр-балка челтәре үсешен булдырмас өчен, чокырларны, бигрәк тә авыл хужалыгы жирләренең майданын киметергә ярдәм итә торган урыннары яшелләндерергә кирәк.

Кирәк булганда, жирләр территориясендә жил саклагыч һәм туфрак саклагыч утыртмаларның майданнары арту мөмкин.

7.4 Житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү системасын оптимальләштерү чаралары

Фермалар территориясендә тирес чыгару урыннарын оештыру, шулай ук алдан зарарсызландыру чараларын үткәргү зарур. Түбән урыннарда, бигрәк тә кар һәм яңгыр сулары белән су басуга дучар булган урыннарда, шулай ук су чыганаclarы янында тирес саклау урыннары төзү рөхсәт ителми. Саклау урыны әйләндереп алынган һәм яшелләндерелгән булырга тиеш. Агынты суларны эшкәртү, зарарсызландыру, саклау һәм куллануга эзерләү корылмаларын ферма һәм комплекслар коймасы чикләрендә урнаштыралар. Озак вакыт тотканнан соң, тиресне кырга чыгару мөмкин.

Каты коммуналь калдыкларны һәм фермаларның биологик калдыкларын үз вакытында жыю «Шәмәрдән МПП ЖКХ» ААЖ белән тээмин ителә. Халык ягыннан калдыкларны туплау кагыйдәләрен үтәү таләп ителә, фермалар житәкчелеге ягыннан су үткәргү торган контейнерларда каты коммуналь калдыкларны туплауны оештырырга кирәк.

7.5 Халыкны физик йогынтылардан яклау чаралары

Югары вольтлы 10кВ линиясенен сак зоналарына Яңа Мичэндәге Кооператив урамы, 22,27 йортлар, Иске Мичэндәге Залесная урамы торак төзелеше элэгә, димәк, элөгә югары вольтлы линияләрне сак зоналарын кыскарту өчен жир асты суларын салырга кирәк.

Яңа Мичэндәге Кооператив һәм Новая, Иске Мичэндәге Школьная һәм Нагорная урамнарындагы «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан» төбәк әһәмиятендәге юл буйлап уза торган торак төзелешен тавыштан саклану өчен махсус билгеләнештәге яшел утыртмалар белән әйләндереп алырга кирәк.

7.6 Объектларны житештерүне һәм урнаштыруны оптимальләштерү чаралары

“Саба” ЖЧЖ объектларының санитар-яклау зоналары торак пунктларда торак төзелешен каплап торуга бәйле рәвештә, ферманың санитар-яклау зонасын булдыру, шулай ук фермалар территорияләрен әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясау чыганакларын урнаштыру һәм халык торак төзелешеннән максималь ераклыкта яшәргә тиеш.

Гамәлдәге зиратларның санитар-яклау зоналары чикләренә торак төзелеше эләккәнлектән, зиратлар территориясенен торак төзелеш ягына артуы рөхсәт ителми. Шуннан соңгы күмүләрне зиратларның факттагы чикләре чикләрендә башкаралар.

7.7 Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру һәм алардан файдалану режимын үтәү чаралары

Керәнле һәм Бакшанда зиратларының су саклау зонасына элөгү сәбәпле, Кече Мишә һәм Кече Мишә елгасының яр бие яклау һәм яр бие полосасына зиратларны тулысынча ябарга киңәш ителә.

7.8 Территориянен табигый-экологик каркасын булдыру чаралары

Мичән авыл жирлегенен урманчылыгының уртача дәрәжәсе карала торган территорияне яшелләндерү системасын үстерү буенча чаралар үткәру зарурлыгына бәйле.

Кече Мишә елгасының яр бие яклау полосалары һәм аның кушылдыклары буйлап өлешчә махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештырырга кирәк. Шулай ук «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан», «Байлар Сабасы-Тимершык-Югары Симет-Алан --Керәнле--», "Сүлә-Корса тимер юл аерылышы бистәсе" автомобиль юллары буйлап яклау полосалары оештыру да тәкъдим ителә.

Яшелләндерү эшләрен башкарганда, туфрак-климат шартларына жайлашкан утыртмаларның жирле токымнарын кулланырга тәкъдим ителә. Ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар

киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта әйләнә-тирә мохитне пычратуга да бирешми.

7.9 Махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану режимын үтәүгә юнәлдерелгән чаралар

Мичән авыл жирлегә чикләрендә махсус сакланучы табигать территорияләре юк

7.10 Махсус сакланылучы табигать территорияләрен оештыру чаралары

Жирлек чикләрендә махсус сакланылучы табигать территорияләрен оештыру каралмаган, алар булмау сәбәпле.

7.11 Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясын саклау чаралары

Урман утыртмаларын эшлэгәндә үсемлекләрнең һәм хайваннарның урман төрләре һәм хайваннар яшәү шартлары төрлелеген саклау өчен төп биотоплар – кисү каралмаган һәм биотөрлелекне саклау өчен мөһим әһәмияткә ия булган кечкенә майдан участкалары саклана. Аларның булуы урман тирәлеген кисүләрдә торгызуга ярдәм итә. Бу объектлар тере организмнарның сирәк очрый торган һәм зәгыйфь төрләренең потенциалы яшәү урыннары булып тора. Төп биотоплар исемлегә Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламентында билгеләнде.

“Хайваннар дөньясы турында” 1995 елның 24 апрелендәге 52-ФЗ номерлы Федераль законның 22 статьясы нигезендә (18.02.2020ел редакциясе), хайваннар дөньясы объектларын миграцияләү юлларын саклауны тәмин итүче чараларны гамәлгә ашыру өлешендә “Саба урманчылыгы” ДКУ урман массивында гомуми файдаланудагы тимер юллар аша биокүчешләрне күздә тотарга кирәк.

Жирлек территориясендә предприятиеләрне һәм корылмаларны эксплуатацияләгәндә һәм проектлаганда хайваннар дөньясы һәлак булу куркынычын булдырмау һәм кыскарту чараларын күрергә кирәк. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Житештерү процессларын башкарганда хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемент һәм электр үткәргечләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау таләпләрен раслау турында» 1996 елның 13 августындагы 997 номерлы карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Житештерү процессларын башкарганда, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә транспорт, торбаүткәргечләр, элемент һәм электр тапшыруы линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау буенча таләпләр турында» 2000 елның 15 сентябрендәге 669 номерлы карары нигезендә.

7.12 Халыкны табигый характердагы гадэттэн тыш хэллэрдэн яклау чаралары

Сөзөклөк эрозиясенэ һәм ишелгән урыннарға каршы көрөшү өчен елга үзәннәре террасалары һәм ерганак битләре битләрен агроурманмелиорация юлы белән алға таба да ныгыту зарур. Чокырларның тар өлөшөн күмү дә мөмкин.

Иске Мичән бистәсендә һәм Яңа Мичән бистәсендә плотиналарның физик тузуы торышын күзәтергә кирәк.

Каршылыкка каршы чаралар геологик төзелешләрендә эрүчән тау токымнары булган территорияләрдә биналарны һәм корылмаларны проектлаганда, карстокуркыныч участокларны мөмкин кадәр урап узып, аларда яшел утыртмалар урнашканда күздә тотарга кирәк. Төзелә торган участоклардан читкә сулар бүлеп, ышанычлы яңгыр канализациясе урнаштыруны, жир өслегендә табылган карст полосалары һәм ярыклар тамгасын билгеләү таләп ителә. Карст күренешләрен, грунтларның торышын, жир асты суларының дәрәжәсен һәм химик составын күзәтүне һәм вибрация чыганакларын күзәтүне оештырырга кирәк.

Территорияне табигый характердагы гадэттэн тыш хэллэрдән яклау чаралары «Территориянең инженерлык эзерлегә чаралары» 4.13 пунктында жентекләбрәк каралган, ә урман янғыннарын кисәтү чаралары «Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлегә, табигый һәм техноген характердагы гадэттэн тыш хэлләрне кисәтү чаралары» 4.14 пунктында язылган. Анда Югары Симет авыл жирлегенең генераль планын нигезләү буенча материалларның аңлатма язуы каралган.

7.13 Территориянең санитар-эпидемиологик торышын һәм халыкның сәламәтлеген оптимальләштерү чаралары

Санитар-яклау зоналарыннан файдалану режимнарын үтәү, житештерү предприятиеләре өчен санитар-яклау зоналары чикләрен билгеләү; эчәр сулар белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары таләпләрен үтәү һәм хужалык-эчәр суларының сыйфатын лаборатор тикшереп тору; торак пунктлар чикләре буйлап махсус билгеләнештәгә яшелләндерүне оештыру; локаль чистарту корылмалары урнаштыру; фермалар калдыклары белән дәрәжә эш итү территориянең санитар-эпидемиологик торышын яхшыртуга һәм халык сәламәтлегенә уңай йогынты ясауга ярдәм итәчәк.

8. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. Татарстан Республикасы Ландшафтлары. Региональ ландшафт-экология анализы / Ермолаев О.П., Игонин М.Е., Бубнов А.Ю., Павлова С.В. - Казан: «Слово». - 2007. - 411 б.

2. Татарстан Республикасының Кызыл китабы: хайваннар, үсемлекләр, гөмбәләр/ И. Щеповских ред.- Казан: Табигать: Стар, 1995. - 454 б.

3. «Татарстан Республикасының биологик төрлелеге һәм аеруча саклаулы табигать территорияләре» белешмә әсбабы, Казан, 2018 ел.

Фонд материаллары

4. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә биргән нәтижеләр.

5. Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кергү), ТР МК № 569 09.07.2020 карары белән расланды.

6. Саба муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының 2012 елның 19 декабрдәгә 165 номерлы карары белән расланган

Башлангыч мәгълүматлары

7. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә биргән нәтижеләр.

8. «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ адресына «Саба район ветеринария берләшмәсе»нең 2020 елның 10 гыйнварындагы 8 номерлы хат

Норматив документлар исемлеге

9. "Шәһәр төзелеше кодексы" 2004 елның 29 декабрдәгә 190 номерлы федераль закон

10. «Су кодексы» 2006 елның 3 июлендәгә 74 номерлы Федераль закон

11. «Урман кодексы» 2006 елның 4 декабрдәгә 200 номерлы Федераль закон

12. «Хайваннар дөньясы турында» 95 елның 24 апрелдәгә 52 номерлы Федераль закон

13. "Жир кодексы" 2019 елның 27 декабрдәгә 136 номерлы Федераль закон

14. «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7 номерлы Федераль закон

15. "Жир асты байлыктары турында" 1992 елның 21 февралдәгә 2395-1 номерлы Федераль закон

16. «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52 номерлы Федераль закон

17. Россия Федерациясе Хөкүмәтенң 2009 елның 24 февралендәге 160нчы номерлы «Электр челтәре хужалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан кишәрлекләрдән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» карары

18. «Урында су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буюклау полосалары чикләрен билгеләү кагыйдәләре» 2009 елның 10 гыйнварындагы 17 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәтенң карары

19. «Су объектларын табигать һәйкәлләре дип тану турында " 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы ТАССР Министрлар Советы карары (2005 елның 29 декабрәндәге үзгәрешләр белән).

20. «Татарстан АССР Министрлар Советының, Татарстан ССР Министрлар Кабинетының һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының махсус сакланылучы табигать территорияләре мәсьәләләре буенча аерым норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында» 2005 елның 29 декабрәндәге 644 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

21. «Татарстан Республикасында махсус сакланылучы табигать территорияләренң дәүләт реестрын раслау һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының махсус сакланылучы табигать территорияләре мәсьәләләре буенча аерым карарларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 520 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

22. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл бую полосалары» 2008 елның 1 декабрәндәге 841 номерлы карары

23. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтималы зоналарына элэгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеген" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы карары

24. «Татарстан Республикасы территориясендә башка максатлар өчен рөхсәт ителми торган аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре исемлеген, федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми» 2016 елның 23 декабрәндәге 3056-р номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары

25. ГОСТ 17.5.1.01-83 «Табигатьне саклау (ССОП). Жирләренә рекультивацияләү. Терминнар һәм билгеләмәләр".

26. СП 131.13330.2018 «СНиП 23-01-99*. Төзелеш климатологиясе".

27. СП 14.13330.2018 "СНиП II-7-81. Төзелеш сейсмик районнарда. Актуальләштерелгән редакция".

28. СП 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003. Территорияләр, биналар һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер саклау. Төп нигезләмәләр»

29. СП 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлығының 2016

елның 30 декабрдәге 820 номерлы боерыгы белән расланган шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

30. СП 124.13330.2012 "СНиП 41-02-2003. Жылылык челтәрләре" СНиП 41-02-2003 Актуаллаштырылган редакциясе

31. СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм суүткәргечләрне санитар саклау зоналары».

32. СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корымаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»

33. Саба урманчылыгының урман хужалыгы регламенты. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының 2019 елның 19 февралдәге 113-ОС номерлы боерыгы белән расланган

Табигатьне саклау документлары исемлеге

34. Санитар-эпидемиологик һәм эксперт бәяләмәләре

- № 16.18.27.000. М.0024.03.17 от 01.03.2017г. ("Шеморданское МПП ЖКХ" ААЖ Яңа Мичән бистәсендәге чишмә);

- № 16.18.27.000. М.0023.03.17 от 01.03.2017ел («Шәмәрдән МПП ЖКХ» ААЖ Керәнле бистәсендәге чишмә);

- № 16.18.38.000. М.000179.08.13 от 27.08.13г ел ("Шәмәрдән МПП ЖКХ" ААЖ Иске Мичән бистәсендәге чишмә).

35. Санитария саклау зоналары проектлары:

- 2007нче елның "Шәмәрдән МПП ЖКХ" ААЖ жир асты байлыклары кишәрлегендә су алу;

- 2007нче елның "Шәмәрдән МПП ЖКХ" ААЖ 10 нчы жир асты байлыклары кишәрлегендә су алу;

-Керәнле торак пункттын эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганагы,2016ел;

- Яңа Мичән торак пункттын эчә торган һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганагы (чишмәсе);

- Иске Мичән торак пункттын эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганагы (чишмә), 2013г.

36. 2018елның 30 ноябрдәге 19 номерлы биотермик чокырны бетерү акты.

Интернет-ресурслар

37. «Россия федераль геология фонды» ФДБУнең файдалы казылмалар ятмалары майданнарының цифрлаштырылган чикләре картасы <https://rfgf.ru/info-resursy/karta-otsifrovannyh-granits>

38. Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгының <https://ecokarta.tatar.ru> сайтында бастырылган Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыklar министрлыгының экологик картасы

39. <https://pkk.rosreestr.ru> сайтында бастырылган ачык кадастр картасы

40. <https://geobridge.ru/maps> сайтында бастырылган топографик карта
41. <http://www.tatarmeteo.ru/ru/ru/gidrologiya/gidrologicheskaya-set.html> сайтында бастырылган гидрологик күзәтүләр челтәре
42. <http://fp.crc.ru> сайтында бастырылган проект документациясенә санитар-эпидемиологик бәяләмәләр реестры
43. Кулланучылар һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча идарәсенә рәсми сайты http://16.rosпотреbnadzor.ru/678?p_id.